

Bilaga 1. Resultat av tillgång och efterfrågan på de 22 legitimationsyrkena

Nationella planeringsstödet 2022

Denna publikation skyddas av upphovsrättslagen. Vid citat ska källan uppges. För att återge bilder, fotografier och illustrationer krävs upphovsmannens tillstånd.

Publikationen finns som pdf på Socialstyrelsens webbplats. Publikationen kan också tas fram i alternativt format på begäran. Frågor om alternativa format skickas till alternativaformat@socialstyrelsen.se

Innehåll

Bilagans innehåll.....	5
Apotekare	7
Arbetssterapeut	12
Audionom	17
Barnmorska	22
Biomedicinsk analytiker.....	28
Dietist.....	34
Fysioterapeut	39
Hälso- och sjukvårdskurator.....	44
Kiropraktor	46
Logoped.....	50
Läkare	55
Naprapat.....	62
Optiker	66
Ortopedingenjör	71
Psykolog.....	76
Psykiater.....	81
Receptarie	86
Röntgensjuksköterska	91
Sjukhusfysiker	96
Sjuksköterska	101
Specialistsjuksköterska	107
Tandhygienist	111
Tandläkare	116
Referenser	122

Bilagans innehåll

I den här bilagan presenteras resultat av tillgång och efterfrågan på 22 legitimationsyrken inom hälso- och sjukvården. I patientsäkerhetslagen (2010:659) framgår vilka yrken inom hälso- och sjukvården som omfattas av legitimationsbestämmelser [1]. Tillgångsdata baseras på samma datakällor som använts i huvudrapporten (se bilaga 3 Förklaring av statistisk och bilaga 4 Bedömning av statistik i huvudrapporten).

Bedömningar om efterfrågan på legitimerad personal inom hälso- och sjukvården har samlats in från Socialstyrelsens arbetsmarknadsenkäter 2021 som har skickats till regionerna, kommunerna, ett urval av privata vårdgivare samt till fack- och yrkesorganisationer (se bilaga 6 Socialstyrelsens arbetsmarknadsenkäter 2021 i huvudrapporten).

Kartläggningens största begränsning är att insamlade uppgifter om tillgång har en eftersläpning på två år. Liksom tidigare år visar inte heller Socialstyrelsens data hur stor del av heltid som de legitimerade och sysselsatta inom hälso- och sjukvården arbetar. Data visar inte heller inom vilka verksamheter personalen arbetar eller vilka uppgifter de utför. Därför framgår inte hur många heltidsarbetare som finns inom en viss klinisk verksamhet vid ett sjukhus eller en vårdcentral. Följande resultat redovisas:

Uppgifter om tillgång 2019

- Antalet legitimerade och sysselsatta nationellt.
- Andelen av de sysselsatta som var verksamma inom hälso- och sjukvården och andelen av dessa som var kvinnor respektive män.
- Andelen av de legitimerade och sysselsatta inom hälso- och sjukvården som var 67 år eller äldre.¹
- Medelåldern bland de legitimerade och sysselsatta inom hälso- och sjukvården.
- Det antalet sysselsatta per 100 000 invånare i riket och per län.
- För respektive legitimationsyrke redovisas figurer över åldersfördelningen bland de sysselsatta inom hälso- och sjukvården 2019.

2015–2019

- Förändringen av antalet sysselsatta inom hälso- och sjukvården nationellt.
- Förändringen i antalet sysselsatta inom hälso- och sjukvården i offentlig respektive privat sektor i riket.

---

¹ Enligt 32 a § lag (1982:80) om anställningsskydd (LAS) hade en arbetstagare rätt att kvarstå i anställning till utgången av den månad då han eller hon fyller 67 år, fram till 1 januari 2020, då åldern höjdes till 68 år. Fr o m 1 januari 2023 höjs åldern till 69 år. Eftersom föreliggande rapport använder data om sysselsättning för 2018 utgår den från lägen som gällde då, alltså 67 års ålder.

Sjukskrivningar

- Den andel av de som var legitimerade och sysselsatta inom hälso- och sjukvården som hade ett sjukdomsfall någon gång under året som varade minst 15 dagar och därmed nådde Försäkringskassan. Sysselsättningsstatus avser november månad år X och sjukskrivning år X+1. Data presenteras för legitimerade och sysselsatta mellan 2009 och 2019 med sjukdomsfall som nådde Försäkringskassan mellan 2010 och 2020².
- Genomsnittligt antal dagar med utbetald ersättning för sjukskrivning (genom sjukpenning, arbetsskadesjukpenning eller rehabiliteringspenning) till legitimerade och sysselsatta inom hälso- och sjukvården mellan 2010 och 2020. Data presenteras för legitimerade och sysselsatta i november mellan 2009 och 2019 och utbetalda dagar för sjukskrivning någon gång under året därpå, mellan 2010 och 2020.

Legitimationer och söktryck

- Antalet utfärdade legitimationer 2020 och hur stor andel av som utfärdades till personer med en utbildning i Sverige, inom EU eller EES eller utanför EU eller EES.
- Antalet utfärdade legitimationer mellan 2016 och 2020.
- Antalet behöriga förstahandssökande per antagen höstterminen 2021 till en yrkesutbildning som leder fram till något av legitimationsyrkena.
- Antalet som studerade utomlands med studiemedel från CSN läsåret 2020/2021 för vissa legitimationsyrken.

Uppgifter om efterfrågan 2021

- Antal regioner som har bedömt att efterfrågan är större än tillgången inom de olika legitimationsyrkena, enligt Socialstyrelsens arbetsmarknadsenkät 2021.
- Bedömning av tillgång och efterfrågan som har gjorts av SCB hösten 2021
- Bedömning av tillgång och efterfrågan som har gjorts av fack- och yrkesorganisationer för respektive yrke hösten 2021.

---

² Tidserier över sjukskrivning är inte helt jämförbara över tid. Pandemin orsakade till exempel ett ökat antal sjukfall under 2020. Exempel på andra faktorer som kan påverka sjukskrivningar är till exempel förändringar av regelverk och åldersfördelning inom olika yrkesgrupper.

Apotekare

Tillgång

2019

- Knappt 5 000 legitimerade och sysselsatta.
- Omkring 3 300 inom hälso- och sjukvården, varav 74 % kvinnor och 26 % män, 36 % i offentlig sektor och 64 % i privat sektor.
- 1,5 % av sysselsatta i hälso- och sjukvården var 67 år eller äldre.
- Högst antal sysselsatta per 100 000 invånare i Stockholms och Uppsala län.
- Västerbottens och Norrbottens län hade lägst relativt antal apotekare men flest receptarier i förhållande till apotekare.
- Enligt SKR var knappt 600 farmaceuter anställda i regionerna 2019.

2015–2019

- Antalet sysselsatta i hälso- och sjukvården per 100 000 invånare ökade med 17 %.
- Antalet sysselsatta ökade med 7 % i offentlig sektor och 38 % i privat sektor.

Legitimationer och söktryck

- 2020 utfärdades 324 apotekarlegitimationer, varav 58 % till utbildade i Sverige, 14 % inom EU eller EES och 14 % utanför EU eller EES.
- 1,7 behöriga förstahandssökande per antagen ht 2021.
- Läsåret 2020/2021 studerade 24 personer till apotekare utomlands med stöd av studiemedel från CSN.

Efterfrågan

- 17 av de 19 regioner som har apotekare anställda redovisade att det var brist och 4 rapporterade balans mellan tillgång och efterfrågan.
- Enligt SCB bedömde knappt 40 % av arbetsgivarna att tillgången på nyutexaminerade var god och drygt 35 % av arbetsgivarna uppgav att det var balans mellan tillgång och efterfrågan av nyutexaminerade. Mer än 65 % av arbetsgivarna uppgav att det var balans mellan tillgång och efterfrågan av yrkeserfarna.
- Sveriges Farmaceuter och Sveriges Apoteksförening bedömer att det är brist på apotekare, främst på mindre orter i glesbygd.

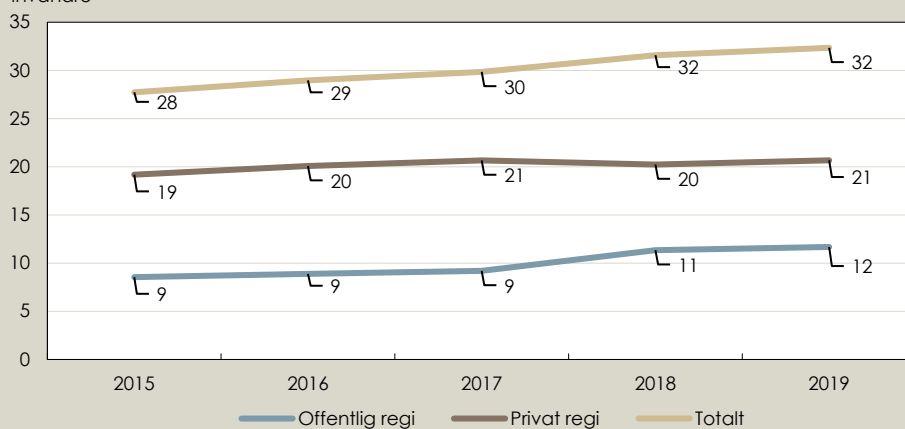
Antalet sysselsatta apotekare har ökat över tid

Figur 1 visar antalet legitimerade apotekare sysselsatta inom hälso- och sjukvården per 100 000 invånare från 2015 till 2019. Antalet sysselsatta ökade med 14 procent relativt befolkningen och ökningen var större i offentlig än i privat sektor.

Figur 1. Legitimerade och sysselsatta apotekare 2015–2019

Sysselsatta inom hälso- och sjukvården i privat och offentlig regi

Antal per 100 000
invånare

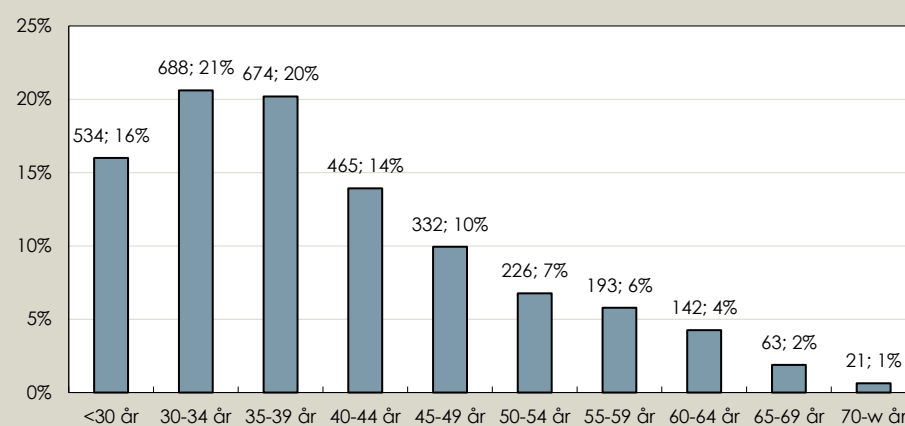
Källa: Socialstyrelsen

Figur 2 visar att de största åldersgrupperna bland legitimerade och sysselsatta apotekare 2019 var de mellan 30 och 39 år och att drygt 70 procent var under 45 år. Medelåldern bland apotekare verksamma inom hälso- och sjukvården 2019 var 40 år och 1,6 procent var 67 år eller äldre.

Figur 2. Apotekare i olika åldersgrupper 2019

Antal och andel per åldersgrupp av alla sysselsatta inom hälso- och sjukvården

Andel

Källa: Socialstyrelsen

Stockholms län följt av Uppsala län hade flest legitimerade och sysselsatta apotekare 2019, både totalt och per 100 000 invånare (se figur 3). Stockholm var också det enda länet med fler sysselsatta apotekare än receptarier. Sysselsättningsgraden bland farmaceuter³ som var anställda i regioner 2019 var 92 procent.

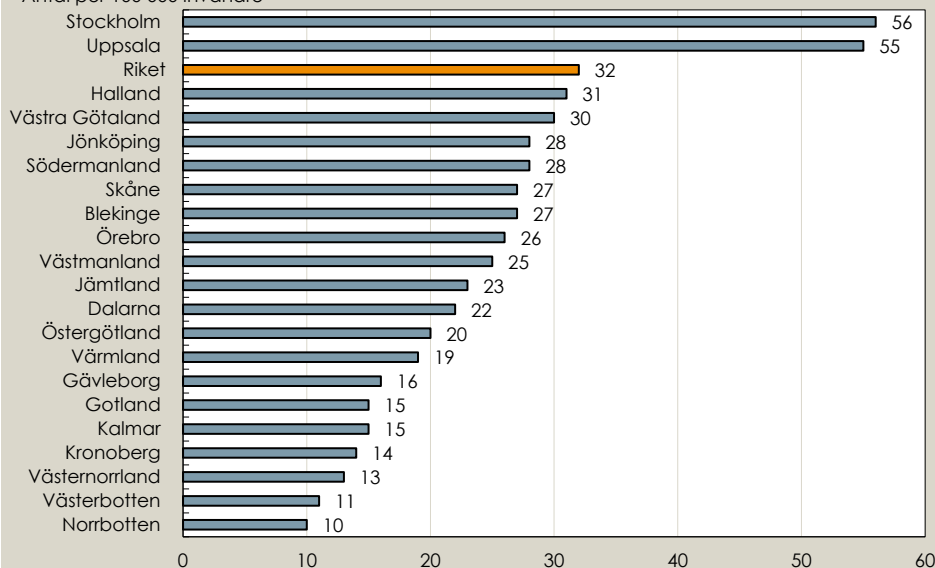
³ Apotekare och receptarier.

Figur 3. Antal apotekare per 100 000 invånare 2019

Legitimerade och sysselsatta inom hälso- och sjukvården

Antal per 100 000 invånare

Källa: Socialstyrelsen

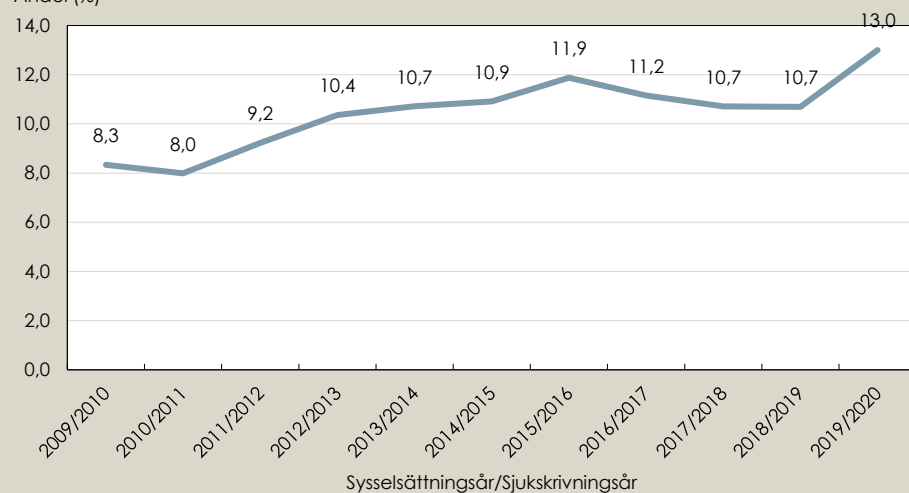
Sjukskrivningar bland apotekare

Figur 4 visar att andelen av de legitimerade och sysselsatta apotekarna i hälso- och sjukvården som någon gång under året hade ett sjukdomsfall som nådde Försäkringskassan varierade mellan 8,3 och 13 procent mellan åren 2009/2010 och 2019/2020.

Figur 4. Andel legitimerade och sysselsatta apotekare med sjukfall som når Försäkringskassan

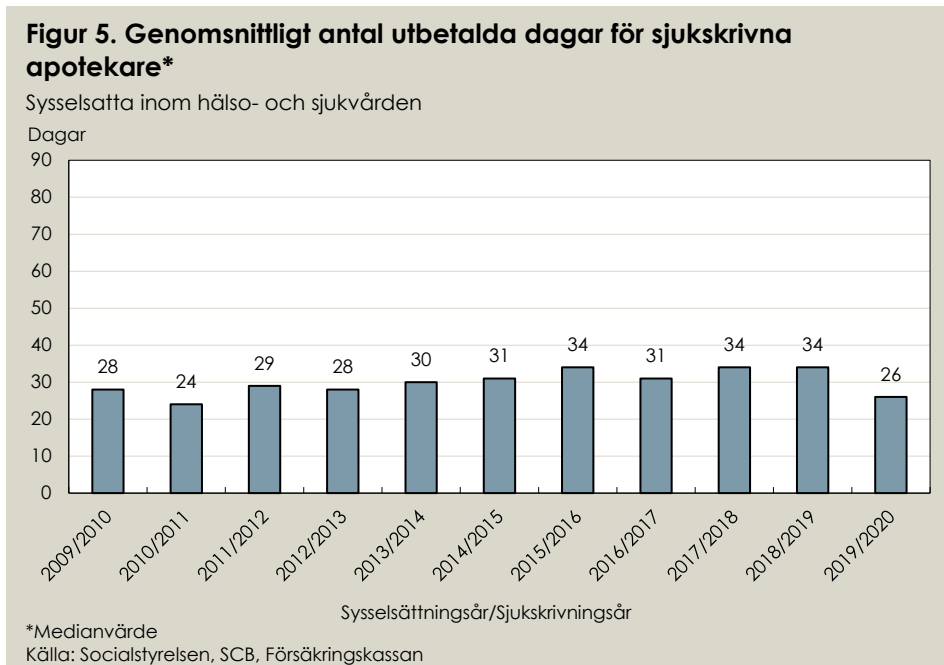
Sysselsatta inom hälso- och sjukvården

Andel (%)

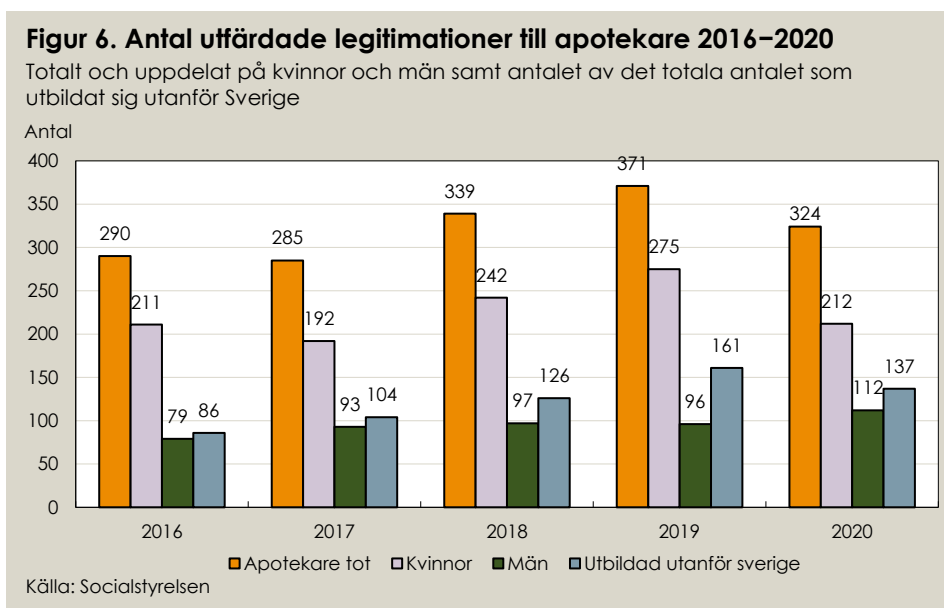
Källa: Socialstyrelsen, SCB, Försäkringskassan

Figur 5 visar att det genomsnittliga antalet dagar som legitimerade och sys-selsatta apotekare fick utbetald ersättning på grund av sjukskrivning varie-rade mellan 28 och 26 dagar mellan 2009 och 2019.

Ökat antal utfärdade apotekarlegitimationer

Antalet årligen utfärdade legitimationer till apotekare ökade med 21 procent från 2016 till 2020. Majoriteten av legitimationerna 2019 utfärdades till kvinnor och drygt 40 procent till apotekare som utbildats utanför Sverige (se figur 6).

Söktrycket till apotekarutbildningen höstterminen 2020 var 1,7 behöriga förstahandssökande per antagen. I genomsnitt avlade 57 procent av nybörjarna läsåren 2009/10–2015/16 apotekarexamen inom 8 år (5 års nominell studietid + 3 år). Andelen var högre bland kvinnor (57 procent) än bland män (51 procent).

De som följs upp till och med läsåret 2019/20 var nybörjare på program under läsåren 2009/10–2015/16

Regionerna har brist på apotekare

Av de 21 regioner som har apotekare anställda rapporterar 17 regioner att de har brist på apotekare. Nio regioner uppger att brist beror på att det finns för få utbildade. Åtta regioner uppger att brist beror på konkurrens från andra arbetsgivare och två regioner anger pensionsavgångar som orsak till att de har personalbrist.

Sveriges Apoteksförening uppger att pandemin påskyndat omställning till e-handel

Sveriges Apoteksförening (SA)⁴ uppger att mindre orter i glesbygd har stora behov av apotekare och receptarier bland annat på grund av pensionsavgångar. Enligt SA närmar sig många, framför allt receptarier, pensionsåldern samtidigt som det är vanligt att bägge yrkesgrupper fortsätter att arbeta efter pensionen.

Under flera år har Apoteksbranschen befunnit sig i en förändringsfas där e-handeln ökar, en utveckling som förstärktes under pandemin. E-handelsapoteken utgår ofta stora anläggningar som och de anställer många personer. Det finns e-handelsapotek etablerade i Stockholm, Morgongåva, Enköping och Norrköping. SA förutspår att e-handeln kommer att fortsätta öka och att det kan påverka var i landet det kommer att finnas behov av farmaceuter. En annan förändring som kan påverka branschen över tid är inrättandet av farmaceutiska tjänster på öppenvårdsapotek. Tandvårds- och Läkemedelsförmånsverket (TLV) har fått i uppdrag att etablera en försöksverksamhet i tre år som ska slutredovisas i mars 2024. Om denna verksamhet faller väl ut kan det leda till ett ökat behov av farmaceuter som utför rådgivningstjänster i tillägg till att expediera läkemedel.

---

⁴ Sveriges Apoteksförening är en branschorganisation för Sveriges apotek.

Arbetsterapeut

Tillgång

2019

- Drygt 12 200 legitimerade och sysselsatta.
- Knappt 9 500 inom hälso- och sjukvården, varav 93 % kvinnor och 7 % män, 85 % i offentlig sektor och 15 % i privat sektor.
- 1,9 % av sysselsatta i hälso- och sjukvården var 67 år eller äldre.
- Högst antal sysselsatta per 100 000 invånare i och Östergötlands – och Örebro län.
- Enligt SKR var drygt 3 800 arbetsterapeuter anställda i regionerna och knappt 3 400 i kommunerna 2019.

2015–2019

- Antalet sysselsatta i hälso- och sjukvården per 100 000 invånare minskade med 2 %.
- Antalet sysselsatta minskade med 4 % i offentlig sektor men ökade med 8 % i privat sektor.

Legitimationer och söktryck

- 2020 utfärdades 408 arbetsterapeutlegitimationer, varav 97 % utbildade i Sverige och 3 % inom EU eller ESS.
- 1,6 behöriga förstahandssökande per antagen ht 2021.

Efterfrågan

- 10 av 21 regioner bedömde att det var brist på arbetsterapeuter och 11 redovisade balans mellan tillgång och efterfrågan.
- Enligt SCB bedömde knappt 15 % av arbetsgivarna att det var god tillgång på nyexaminerade arbetsterapeuter och knappt 40 % bedömde att det var balans mellan tillgång och efterfrågan. Mer än 65 % av arbetsgivarna uppgav att de var brist på yrkeserfarna.
- Sveriges Arbetsterapeuter bedömer att det är brist på yrkesgruppen och ett visst överskott på utbildningsorterna.

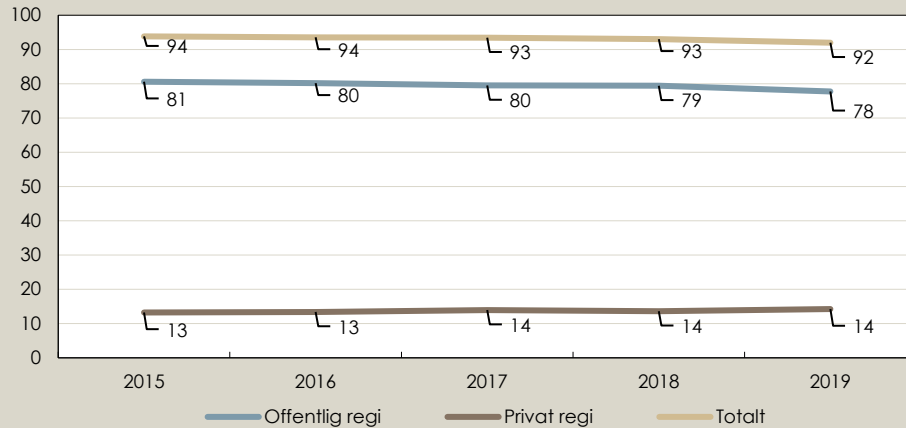
Svag minskning av arbetsterapeuter över tid

Figur 7 visar antalet legitimerade arbetsterapeuter sysselsatta inom hälso- och sjukvården per 100 000 invånare från 2015 till 2019. Antalet sysselsatta var minskade något i förhållande till befolkningen. Antalet sysselsatta minskade i offentlig sektor men ökade i den privata.

Figur 7. Legitimerade och sysselsatta arbetsterapeuter 2015–2019

Sysselsatta inom hälso- och sjukvården i privat och offentlig regi

Antal per 100 000
invånare

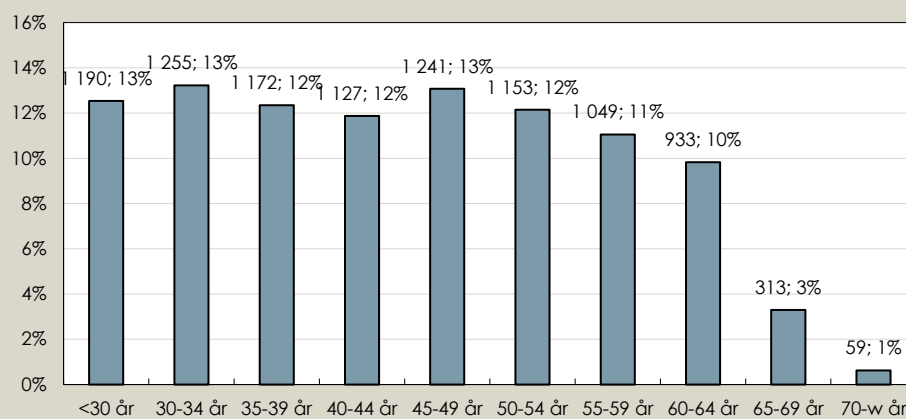
Källa: Socialstyrelsen

Medelåldern bland de sysselsatta arbetsterapeuterna i hälso- och sjukvården 2019 var 45 år och 1,9 procent var 67 år eller äldre. Figur 8 visar att fördelningen mellan åldersgrupperna av sysselsatta arbetsterapeuter var relativt jämn upp till 65 års ålder.

Figur 8. Arbetsterapeuter i olika åldersgrupper 2019

Antal och andel per åldersgrupp av alla sysselsatta inom hälso- och sjukvården

Andel

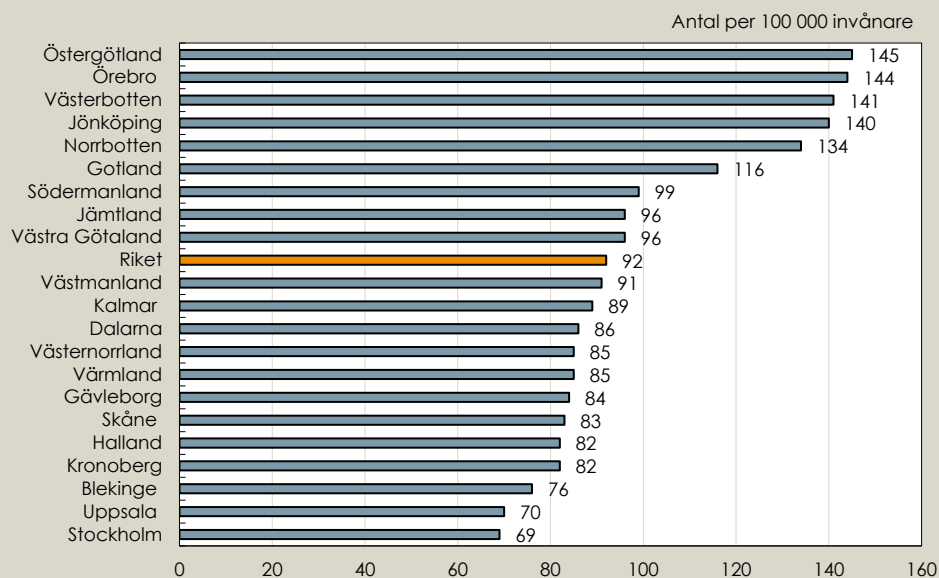

Källa: Socialstyrelsen

Östergötlands län och Örebro län hade flest sysselsatta arbetsterapeuter per 100 000 invånare 2019 (se figur 9). Sysselsättningsgraden bland arbetsterapeuter som var anställda i regioner och kommuner 2019 var 91 respektive 92 procent.

Figur 9. Antal arbetsterapeuter per 100 000 invånare per län 2019

Legitimerade och sysselsatta inom hälso- och sjukvården

Källa: Socialstyrelsen

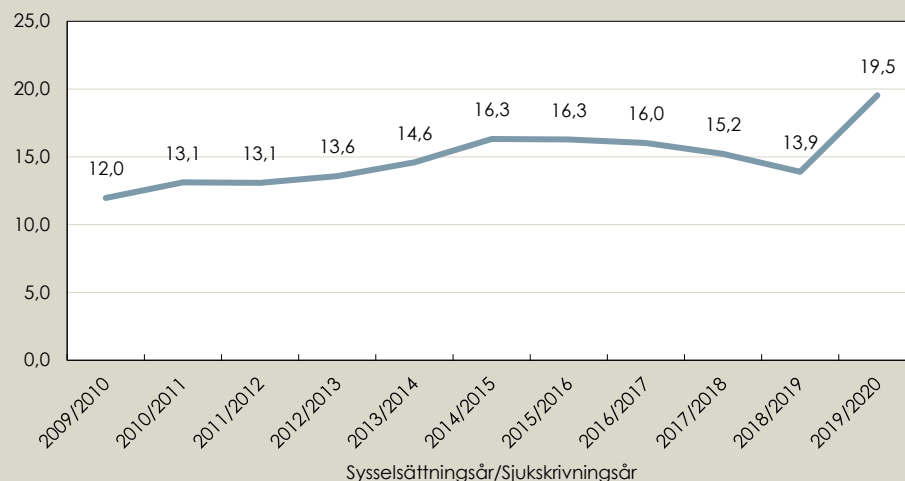
Sjukskrivningar bland arbetsterapeuter

Figur 10 visar att andelen av de legitimerade och sysselsatta arbetsterapeuterna i hälso- och sjukvården som någon gång under året hade ett sjukdomsfall som nådde Försäkringskassan varierade mellan 12,0 och 19,5 procent mellan åren 2009/2010 och 2019/2020.

Figur 10. Andel legitimerade och sysselsatta arbetsterapeuter med sjukfall som når Försäkringskassan

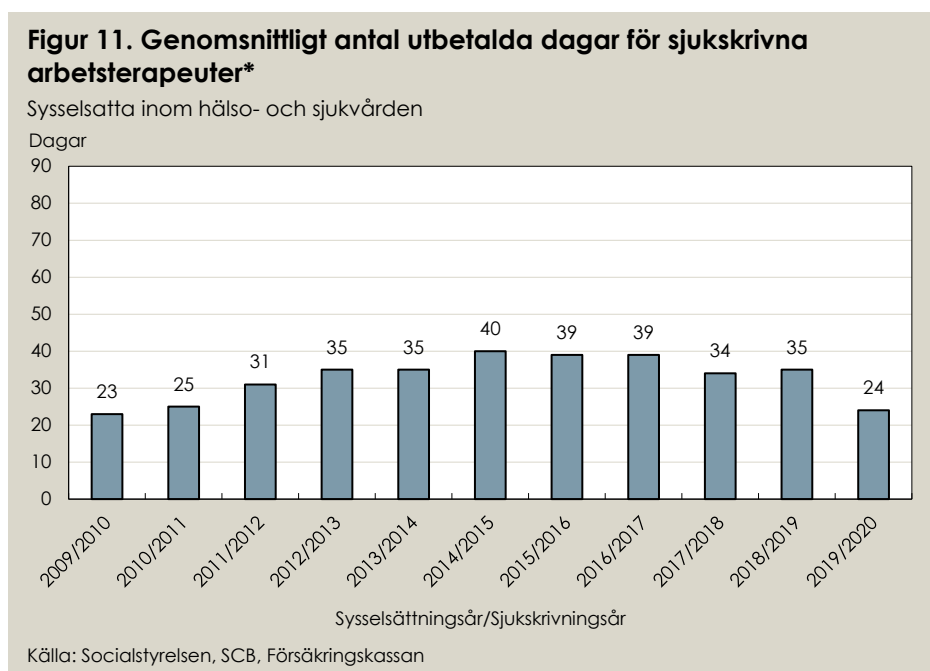
Sysselsatta inom hälso- och sjukvården

Andel (%)

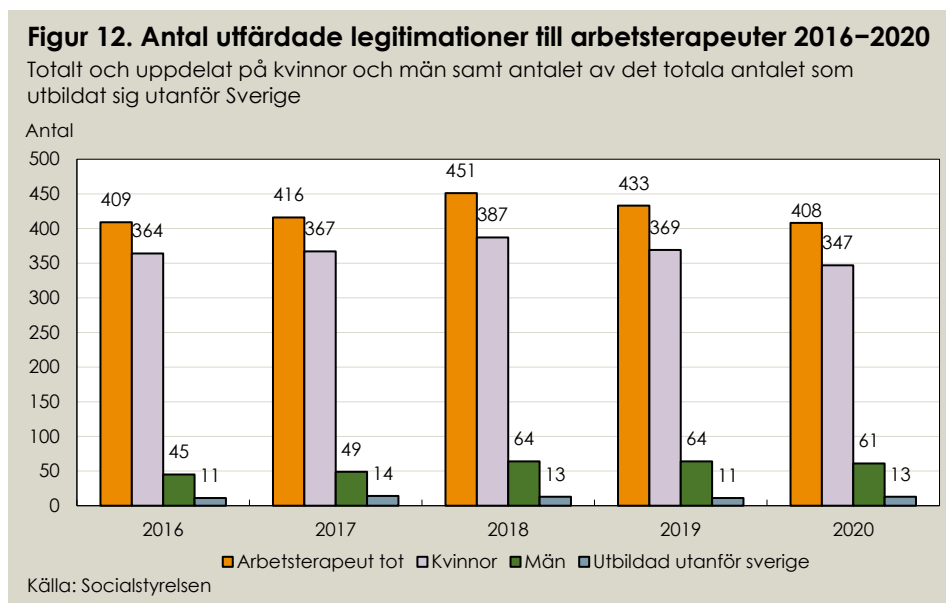
Källa: Socialstyrelsen, SCB, Försäkringskassan

Figur 11 visar att det genomsnittliga antalet dagar som legitimerade och sysselsatta arbetsterapeuter fick utbetald ersättning varierade mellan 23 dagar och 24 dagar för de som var sysselsatta mellan 2009 och 2019.

Majoriteten av legitimationer till kvinnor

Antalet årligen utfärdade legitimationer till arbetsterapeuter låg kvar på ungefär samma nivå 2016–2019. Majoriteten utfärdades till kvinnor (se figur 12).

Söktrycket till arbetsterapeututbildningen höstterminen 2021 var 1,6 behöriga förstahandssökande per antagen. I genomsnitt tog 70 procent av nybörjarna läsåren 2009/10–2015/16 ut en arbetsterapeutexamen inom 6 år (3 års

nominell studietid + 3 år). Andelen var högre bland kvinnor (72 procent) än bland män (62 procent).

Brist på arbetsterapeuter i 10 regioner

Tio regioner rapporterade om brist. Av dessa uppgav nio regioner att brist beror på för få utbildade. Åtta regioner uppgav att hård konkurrens från andra arbetsgivare är orsak till brist och två regioner uppgav att brist berodde på pensionsavgångar.

Nästan hälften av kommunerna rapporterar om brist

I Socialstyrelsens enkät rapporterade 49 procent av de kommunerna om brist. Kommunerna uppger hög konkurrens från andra arbetsgivare och brist på utbildade personer som viktiga faktorer till personalbrist.

Sveriges Arbetsterapeuter tror på ökad efterfrågan

Sveriges Arbetsterapeuter⁵ bedömer att det råder brist på yrkesgruppen sedan flera år. Enligt förbundet finns det kommuner som betalar ut en bonus till arbetsterapeuter om de arbetar kvar ett visst antal år för att uppmuntra dem att stanna. Förbundet menar att omkring 40 procent av deras medlemmar har övervägt att lämna yrket på grund av att de upplever att arbetsmiljön är pressad. Sveriges Arbetsterapeuter bedömer att efterfrågan i primärvården kan komma att öka i samband med omställningen från specialiserad vård till primärvård. Uppsala universitet planerar att starta ett treårigt program i arbetsterapi på kandidatnivå för 150 helårsstudenter från 2022.

---

⁵ Sveriges Arbetsterapeuter är ett professions- och fackförbund inom Saco.

Audionom

Tillgång

2019

- Omkring 1 300 legitimerade och sysselsatta.
- Drygt 1 000 inom hälso- och sjukvården, varav 87 % kvinnor och 13 % män, 76 % i offentlig sektor och 24 % i privat sektor.
- 1,7 % av sysselsatta i hälso- och sjukvården var 67 år eller äldre.
- Högst antal sysselsatta per 100 000 invånare i Gotlands och Örebro län.
- Enligt SKR var knappt 740 audionomer anställda i regionerna och 10 i kommunerna 2019.

2015–2019

- Antalet sysselsatta i hälso- och sjukvården per 100 000 invånare ökade med 9 %.
- Antalet sysselsatta ökade med 3 % i offentlig sektor och 32 % i privat sektor.

Legitimationer och söktryck

- 2020 utfärdades 66 audionomlegitimationer, varav nästan 100 % utbildades i Sverige.
- 0,9 behöriga förstahandssökande per antagen ht 2021.

Efterfrågan

- 8 av 21 regioner bedömde att det var brist på audionomer och 13 redovisade balans mellan tillgång och efterfrågan.
- Audionomerna bedömer att det kan vara ett överskott på yrkesgruppen på utbildningsorterna, medan andra orter har brist.

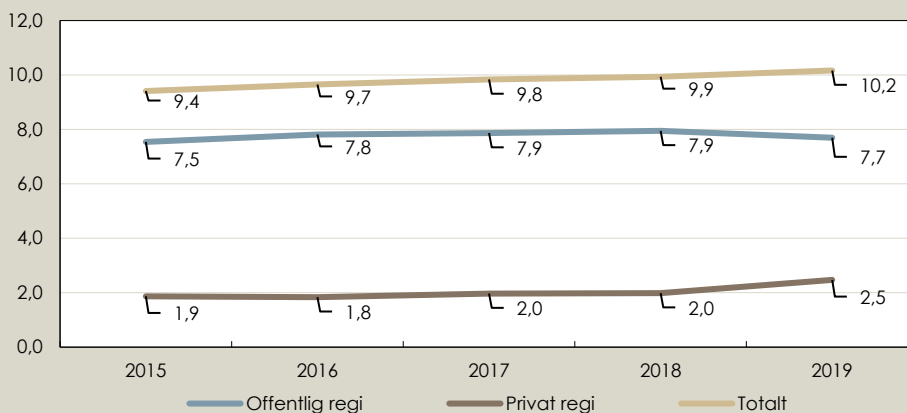
Ökning av audionomer relativt befolkningen

Figur 13 visar antalet legitimerade audionomer sysselsatta inom hälso- och sjukvården per 100 000 invånare från 2015 till 2019. Antalet sysselsatta ökade med nio procent i förhållande till befolkningen och ökningen var större i privat än i offentlig sektor.

Figur 13. Legitimerade och sysselsatta audionomer 2015–2019

Sysselsatta inom hälso- och sjukvården i privat och offentlig regi

Antal per 100 000
invånare

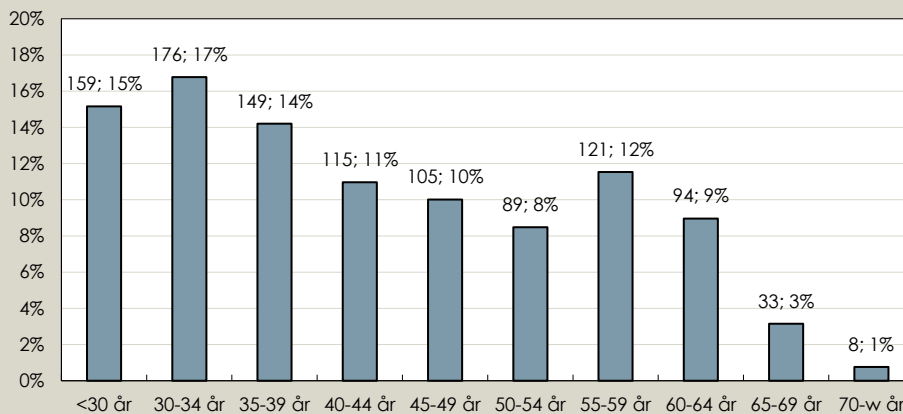
Källa: Socialstyrelsen

Figur 14 visar att den största åldersgruppen bland sysselsatta audionomer 2019 var åldersgruppen 30–40 år. Medelåldern bland de sysselsatta var 43 år och 1,7 procent var 67 år eller äldre.

Figur 14. Audionomer i olika åldersgrupper 2019

Antal och andel per åldersgrupp av alla sysselsatta inom hälso- och sjukvården

Andel

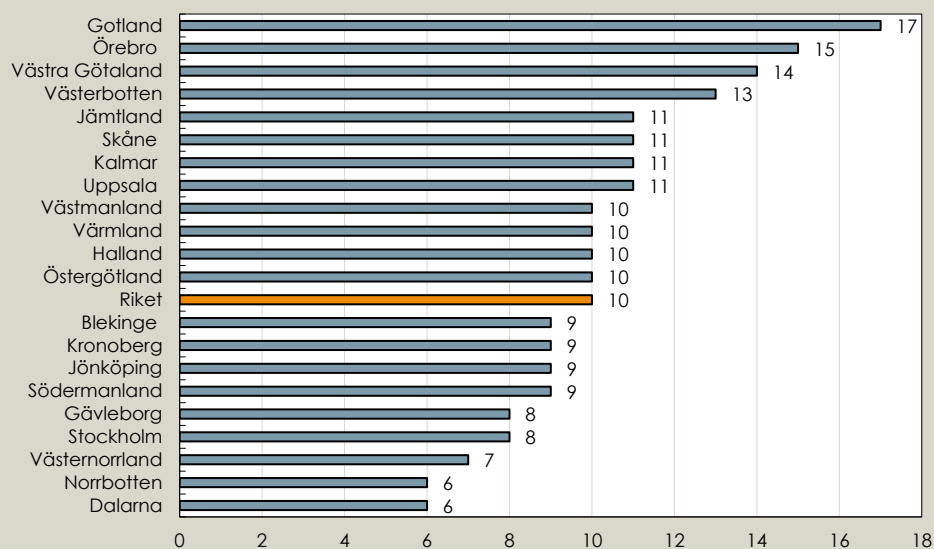
Källa: Socialstyrelsen

Flest sysselsatta audionomer per 100 000 invånare fanns i Gotlands- och Örebro län (se figur 15). Sysselsättningsgraden bland audionomer som var anställda i regioner och kommuner 2019 var 88 respektive 93 procent.

Figur 15. Antal audionomer per 100 000 invånare per län 2019

Legitimerade och sysselsatta inom hälso- och sjukvården

Antal per 100 000 invånare

Källa: Socialstyrelsen

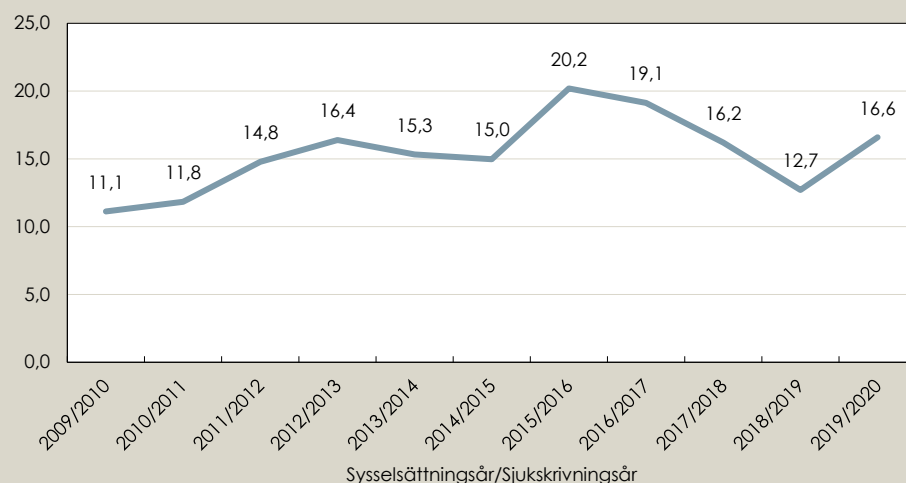
Sjukskrivningar bland audionomer

Figur 16 visar att andelen av de legitimerade och sysselsatta audionomerna i hälso- och sjukvården som någon gång under året hade ett sjukdomsfall som nådde Försäkringskassan varierade mellan 11,1 och 16,6 procent mellan åren 2009/2010 och 2019/2020.

Figur 16. Andel legitimerade och sysselsatta audionomer med sjukfall som når Försäkringskassan

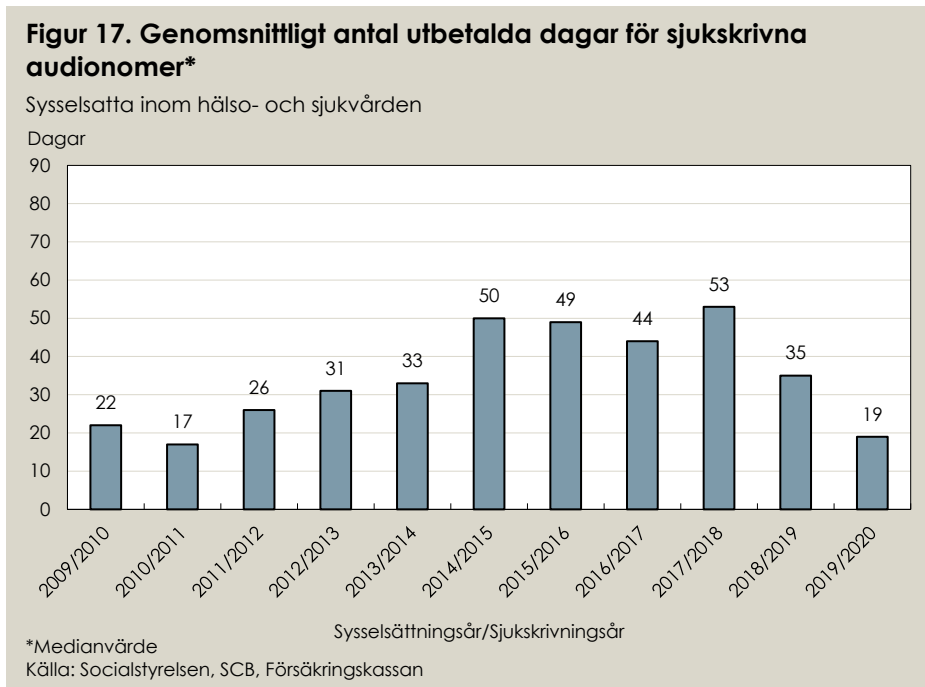
Sysselsatta inom hälso- och sjukvården

Andel (%)

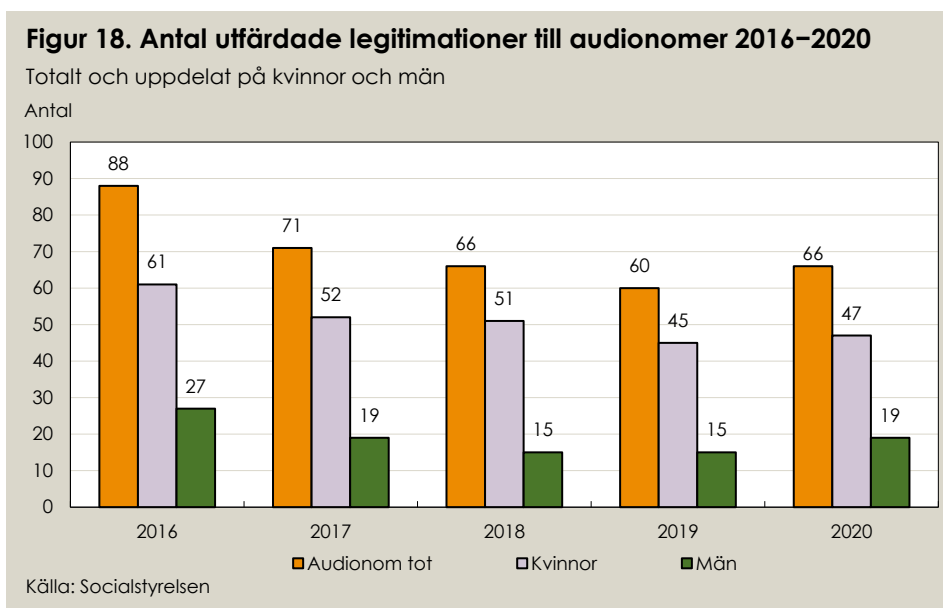
Källa: Socialstyrelsen, SCB, Försäkringskassan

Figur 17 visar att det genomsnittliga antalet dagar som legitimerade och sysselsatta audionomer fick utbetald ersättning på grund av sjukskrivning varierade mellan 22 och 19 dagar för sysselsatta från 2009 och 2019.

Minskat antal utfärdade audionomlegitimationer

Antalet årligen utfärdade legitimationer till audionomer minskade med 25 procent från 2016 till 2020. Majoriteten utfärdades till kvinnor (se figur 18).

Söktrycket till audionomutbildningen höstterminen 2021 var 0,9 behöriga förstahandssökande per antagen. I genomsnitt tog 64 procent av

nybörjarna läsåren 2009/10–2015/16 ut en audionomexamen inom 6 år (3 års nominell studietid + 3 år).

Mer än hälften av regionerna har balans mellan tillgång och efterfrågan

13 av 21 regioner rapporterade att det rådde balans mellan tillgång och efterfrågan för audionomer anställda i deras verksamheter. Åtta regioner uppgav att det rådde brist. Sex regioner rapporterade att personalbristen berodde på för få utbildade, fyra uppgav att personalbristen var orsakad av hög konkurrens från andra arbetsgivare och en region uppgav pensionsavgångar som orsak till brist.

Audionomerna bedömer att det är brist i landets norra regioner

Audionomerna⁶ anser att en sammanpressad lönestruktur och få karriärvägar är bidragande orsaker till att många lämnar yrket. Vidareutbildningar på avancerad nivå har minskat och hindrar kunskapsdifferentiering och ett aktivt kliniskt utvecklingsarbete. Den utvecklingen i kombination med framtida pensionsavgångar och en ökad förekomst av hörselskador hos befolkningen bedöms skapa en ökande efterfrågan på audionomer. Enligt föreningen har exempelvis nordliga regioner en ansträngd kompetensförsörjning, ofta i kombination med ett sviktande skatteunderlag och en åldrande befolkning. Samtidigt uppger föreningen att utbildningsorter⁷ kan ha ett överskott av legitimerade audionomer.

Föreningen anser att en större användning av audionomers kompetens i preventivt arbete skulle kunna bidra till att skapa samhällsekonomiskt positiva effekter. Föreningen lyfter att audionomer exempelvis skulle kunna hjälpa till att minska hörselnedsättningar och i förlängningen sjukskrivningar genom att delta i planeringen av offentliga miljöer. Föreningen betonade vikten av att audionomer deltar i tvärsektoriella team som arbetar med äldre, i synnerhet med demensutredningar, eftersom hörselnedsättningar har en tydlig koppling till nedsättning av kognitiva förmågor.

---

⁶ Audionomerna är en medlemsförening inom det fackliga förbundet SRAT som är en del av Saco.

⁷ Audionomprogrammet ges i Stockholm, Göteborg, Örebro och Lund.

Barnmorska

Tillgång

2019

- Drygt 8 750 legitimerade och sysselsatta.
- Knappt 7 900 inom hälso- och sjukvården, varav nästan 100 % kvinnor, 85 % i offentlig sektor och 15 % i privat sektor.
- 6,4 % av sysselsatta i hälso- och sjukvården var 67 år eller äldre.
- Högst antal sysselsatta per 100 000 kvinnor i fertil ålder (15–44 år) i Gotlands län.
- Drygt 6 000 anställda i regionerna 2019 (4 100 på vårdavdelning och knappt 1 900 inom mottagning/rådgivning). Knappt 40 anställda i kommunerna inom mottagning/rådgivning 2019, enligt SKR.

2015–2019

- Antalet sysselsatta i hälso- och sjukvården per 100 000 kvinnor i fertil ålder (15–44 år) ökade med 4 %.
- Antalet ökade med 4 % i offentlig sektor och 5 % i privat sektor.

Legitimationer och söktryck

- 2020 utfärdades 383 barnmorskelegitimationer, varav 92 % till utbildade i Sverige, 6 % inom EU eller EES och 2 % utanför EU eller EES.
- 3,9 behöriga förstahandssökande per antagen ht 2020.

Efterfrågan

- 21 av 21 regioner bedömde att det var brist på barnmorskor.
- 233 kommuner uppgav att de hade arbetsterapeuter anställda och 51 procent rapporterade att de hade balans mellan tillgång och efterfrågan och 49 procent uppgav att de hade brist.
- Enligt SCB bedömer nästan drygt 75 % av arbetsgivarna att det var brist på nyexaminerade och mer än 80 % uppgav att det var brist på yrkeserfarna.
- Svenska Barnmorskeförbundet bedömer att det är brist i hela landet. Vårdförbundet rapporterar om en stor efterfrågan som ökar i takt med en växande befolkning.

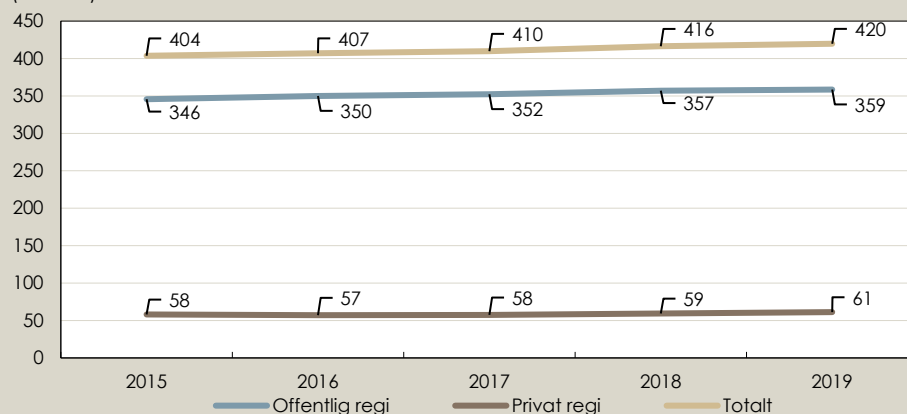
Liten ökning av barnmorskor

Figur 19 visar antalet legitimerade barnmorskor sysselsatta inom hälso- och sjukvården per 100 000 kvinnor i fertil ålder (15–44 år) från 2015 till 2019. Antalet sysselsatta ökade med fyra procent och ökningen märktes både i offentlig och privat sektor.

Figur 19. Legitimerade och sysselsatta barnmorskor 2015–2019

Sysselsatta inom hälso- och sjukvården i privat och offentlig regi

Antal per 100 000
kvinnor i fertil ålder
(15–44 år)

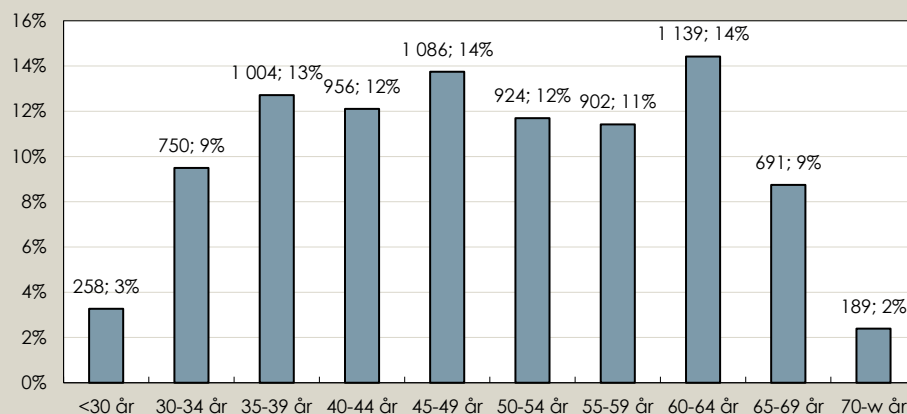
Källa: Socialstyrelsen

Figur 20 visar att den största åldersgruppen bland sysselsatta barnmorskor 2019 var 60–64 åringar. Medelåldern bland de sysselsatta var 49 år och 6,4 procent var 67 år eller äldre.

Figur 20. Barnmorskor i olika åldersgrupper 2019

Antal och andel per åldersgrupp av alla sysselsatta inom hälso- och sjukvården

Andel

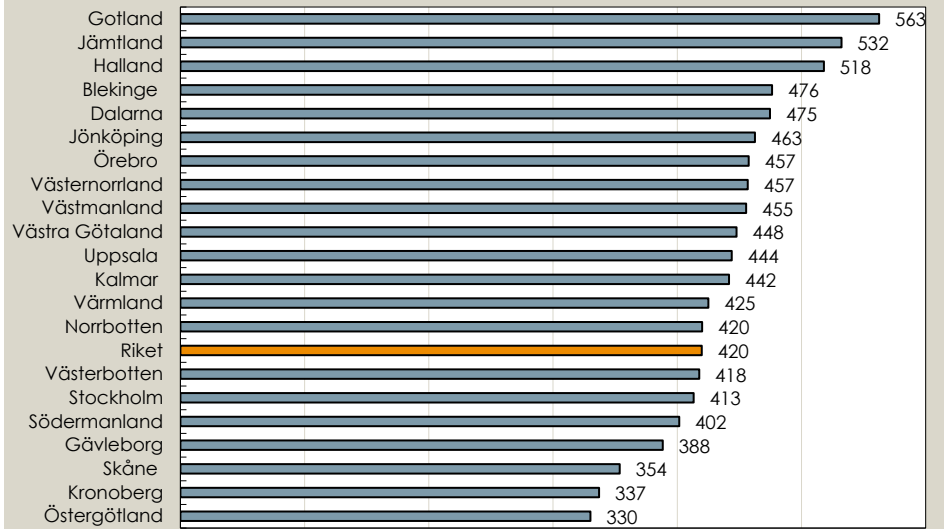
Källa: Socialstyrelsen

Flest sysselsatta barnmorskor per 100 000 kvinnor i fertil ålder fanns i Gotlands län (se figur 21). Sysselsättningsgraden bland barnmorskor som var anställda i regioner 2019 var 80 procent.

Figur 21. Antal barnmorskor per 100 000 kvinnor i fertil ålder* per län

Legitimerade och sysselsatta inom hälso- och sjukvården

Antal/100 000 kvinnor i fertil ålder

* 15–44 år

Källa: Socialstyrelsen

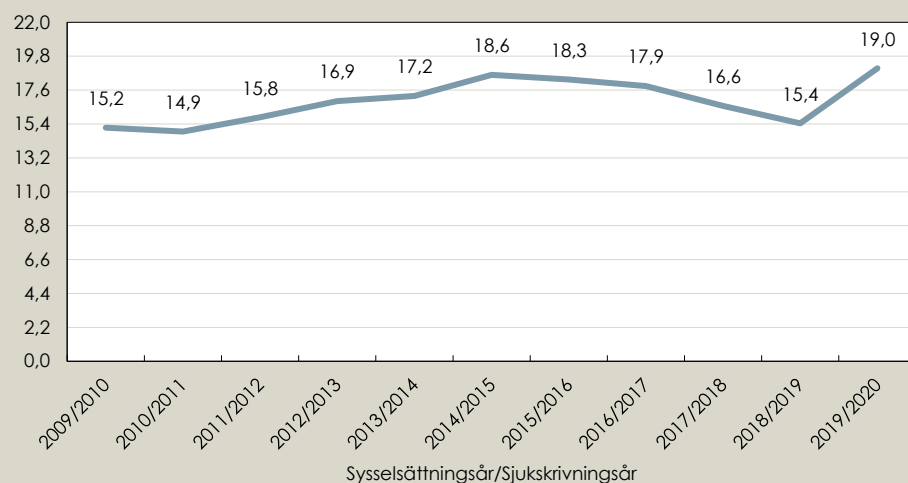
Sjukskrivningar bland barnmorskor

Figur 22 visar att andelen av de legitimerade och sysselsatta barnmorskorna i hälso- och sjukvården som någon gång under året hade ett sjukdomsfall som nådde Försäkringskassan varierade mellan 15,2 och 19,0 procent mellan åren 2009/2010 och 2019/2020.

Figur 22. Andel legitimerade och sysselsatta barnmorskor med sjukfall som når Försäkringskassan

Sysselsatta inom hälso- och sjukvården

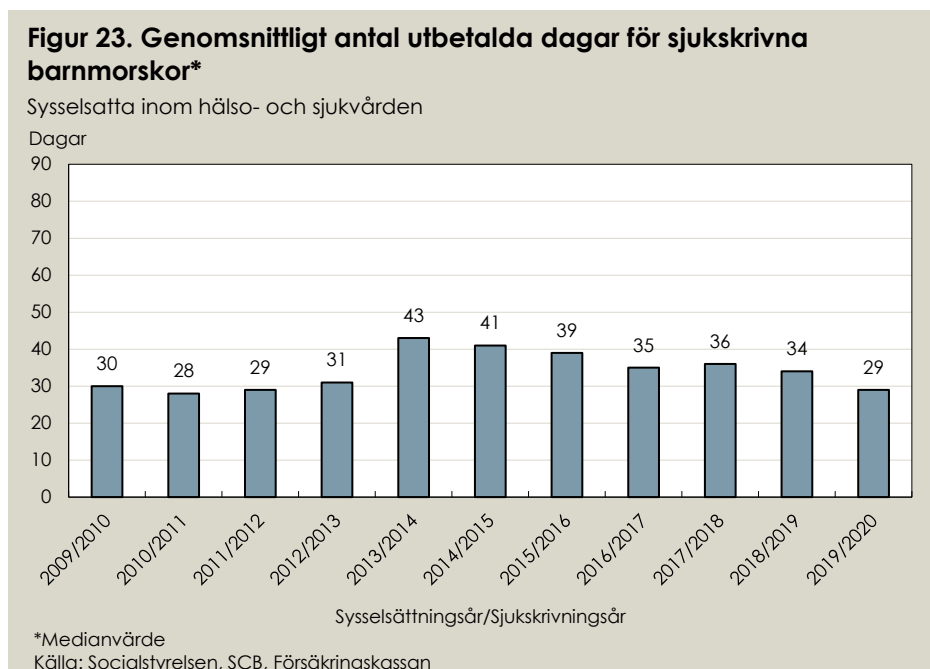
Andel (%)

Källa: Socialstyrelsen, SCB, Försäkringskassan

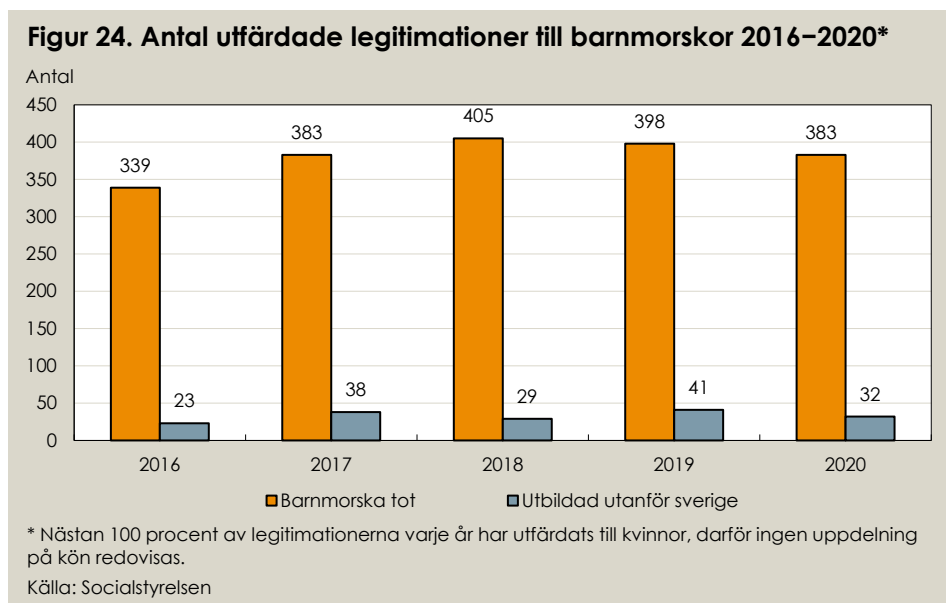

Figur 23 visar att det genomsnittliga antalet dagar som legitimerade och sysselsatta barnmorskor fick utbetald ersättning på grund av sjukskrivning varierade mellan 30 och 29 dagar för sysselsatta från 2009 och 2019.

Ökat antal utfärdade barnmorskelegitimationer

Antalet årligen utfärdade legitimationer till barnmorskor ökade med 13 procent 2016–2020. Nästan alla utfärdades till kvinnor (se figur 24).

Söktrycket till barnmorskeutbildningen höstterminen 2020 var 3,9 behöriga förstahandssökande per antagen. I genomsnitt tog 90 procent av nybörjarna

läsåren 2009/10–2015/16 ut en barnmorskeexamen inom 4,5 år (1,5 års nominell studietid + 3 år).

Alla regioner rapporterar barnmorskebrist

Samtliga regioner rapporterade om brist på tillgång till barnmorskor. 19 regioner uppgav att en av orsakerna till personalbrist berodde på att det finns få utbildade barnmorskor. 14 regioner uppgav pensionsavgångar som en bidragande faktor till brist. Konkurrens mellan arbetsgivare angavs av 12 regioner som skäl till brist, vilket ansågs bidra till att försvåra både rekrytering och förutsättningarna för att behålla personal. Region Stockholms menade att personalbristen delvis berodde på ökade vårdbehov. Region Jönköping uppgav att bristen på nyutbildade barnmorskor orsakats av att för få utbildas. Att erbjuda redan anställda sjuksköterskor utbildningstjänster har varit regionens strategi för att öka antalet utbildade barnmorskor. Region Skåne rapporterade om en stor brist som delvis kan förklaras med en ökad befolkning. Region Västmanland rapporterade att en orsak till personalbrist är att de har en större andel mödrar med komplicerade förlossningar som kräver tätare bemanning. De framhöll också att antalet födslar är större under sommarhalvåret, vilket ökar behovet av en större grundbemanning eftersom sommarperioden sammanfaller med semester.

Svenska Barnmorskeförbundet och Vårdförbundet bedömer att det är brist på barnmorskor

Svenska Barnmorskeförbundet⁸ bedömer att det är brist på yrkesgruppen i hela landet. Vissa förlossningskliniker har grundutbildade sjuksköterskor som sköter eftervården och på många ställen råder det brist på barnmorskor som utför rutinultraljud, även om bristen varierar i landet. Enligt förbundet är tillgången högre i storstadsområden nära lärosäten än i små städer. De bedömer att det kommer vara brist på barnmorskor fram till 2035.

En stor utmaning för barnmorskorna är arbetsmiljön och enligt förbundet upplever barnmorskor ofta etisk stress när den höga arbetsbelastningen hindrar dem från att arbeta utifrån evidens och beprövad erfarenhet inom slutenvården. Den gör att många barnmorskor väljer att lämna yrket. Förbundet uppger också att många barnmorskor arbetar deltid på grund av hög arbetsbelastning. Förbundet beskriver även att pensionerade barnmorskor ibland stöttar verksamheterna, särskilt under sommaren.

Förbundet anser att nuvarande utbildning är för komprimerad och det finns behov av att få en ökad trygghet i början av yrkeskarriären till exempel genom mentorskap, lindrigare arbetsbörda och en strukturerad väg in i yrket. På de kliniker där andra yrkesgrupper i större utsträckning fyller tomrummet av barnmorskor ökar arbetsbelastningen betydligt för barnmorskor som ska stödja och handleda personal med lägre kompetens. Det är en utveckling som behöver motverkas eftersom det enligt Svenska Barnmorskeförbundet riskerar att sänka vårdkvaliteten för patienterna.

---

⁸ Svenska Barnmorskeförbundet en självständig facklig professionsförening inom SRAT, som är en facklig organisation inom Saco.

Enligt Vårdförbundet kan ett tillskott av utbildningsplatser i bästa fall möta efterfrågan på sikt, under förutsättning att arbetsförhållanden och löner är tillräckligt goda. Båda förbunden menar att patientsäkerheten kan påverkas om en erfaren barnmorska ersätts med en som är nyexaminerad. Vårdförbundet lyfter vidare att det finns en mängd olika områden en barnmorska kan arbeta inom och fördjupning i flera ämnen och områden sker många gånger genom arbetsgivarens behov och upplägg. Det finns ett behov av en reglerad specialistutbildning för barnmorskor. Därför borde en utredning se över möjligheten att inrätta sådana. Möjliga ämnesområden för specialisering hade exempelvis kunnat vara obstetriskt ultraljud, abortvård, unga och unga vuxnas reproduktiva och sexuella hälsa, den äldre kvinnans sexuella hälsa och graviditetshälsovård.

Biomedicinsk analytiker

Tillgång

2019

- Omkring 10 400 legitimerade och sysselsatta.
- Drygt 8 200 inom hälso- och sjukvården, varav 88 % kvinnor och 12 % män, 89 % i offentlig sektor och 11 % i privat sektor.
- 4,7 % av sysselsatta i hälso- och sjukvården var 67 år eller äldre.
- Högst antal sysselsatta per 100 000 invånare i Västerbottens- och Örebro län.
- Enligt SKR var knappt 6 600 biomedicinska analytiker anställda i regionerna och cirka 20 i kommunerna 2019.

2015–2019

- Antalet sysselsatta i hälso- och sjukvården per 100 000 invånare minskade med 5 %.
- Antalet sysselsatta minskade med 3 % i offentlig sektor och med 11 % i privat sektor.

Legitimationer och söktryck

- 2020 utfärdades 383 legitimationer till biomedicinska analytiker, varav mer än 86 % till utbildade i Sverige, 5 % inom EU eller ESS och 9 % utanför EU eller ESS.
- 1,2 behöriga förstahandssökande per antagen ht 2021.

Efterfrågan

- 20 av 21 regioner bedömde att det var brist på biomedicinska analytiker och en region rapporterade balans mellan tillgång och efterfrågan*.
- Enligt SCB bedömde 55 % av arbetsgivarna att det var balans mellan tillgång och efterfrågan på nyutexaminerade och 40 procent upp gav att det var brist. Knappt 65 % av arbetsgivarna bedömde att det var brist på yrkeserfarna.
- Enligt Naturvetarna, Vårdförbundet och Institutet för biomedicinsk laboratorievetenskap råder det brist på biomedicinska analytiker, främst i norra Sverige och utanför storstadsregionerna. Svensk förening för nukleärmedicin redovisar brist på biomedicinska analytiker.

* Regionerna Örebro län rapporterar balans.

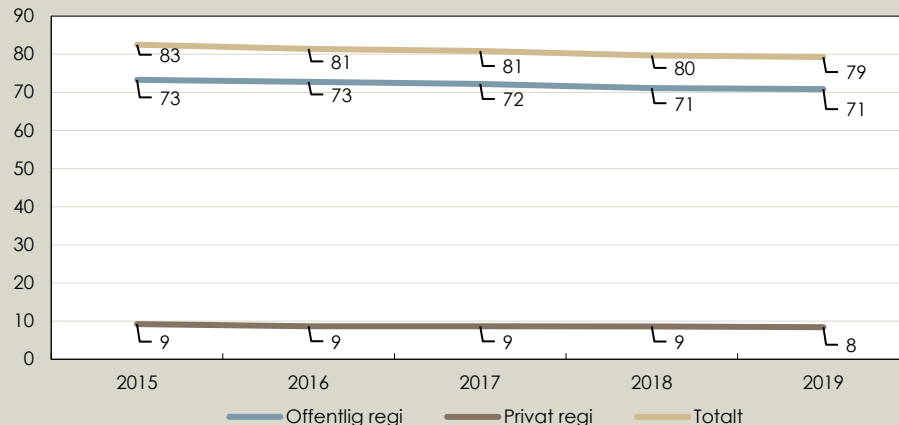
Minskning av biomedicinska analytiker

Figur 25 visar antalet legitimerade biomedicinska analytiker sysselsatta inom hälso- och sjukvården per 100 000 invånare från 2015 till 2019. Antalet sysselsatta minskade med fem procent i förhållande till befolkningen. Minskningen var störst i den privata sektorn.

Figur 25. Legitimerade och sysselsatta biomedicinska analytiker 2015–2019

Sysselsatta inom hälso- och sjukvården i privat och offentlig regi

Antal per 100 000
invånare

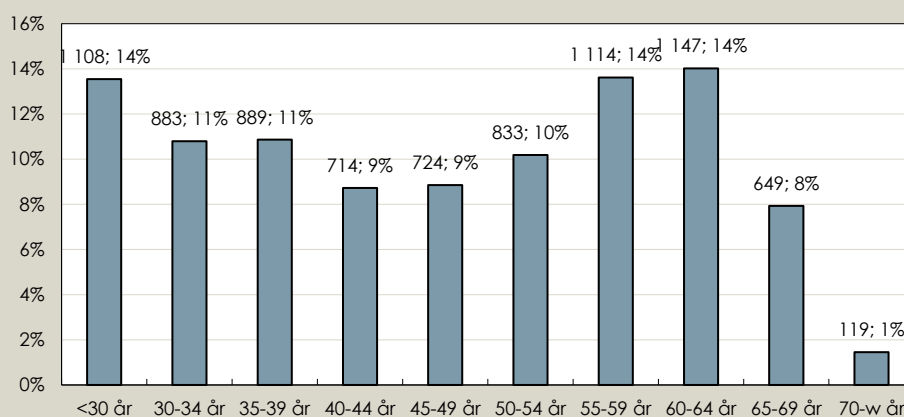
Källa: Socialstyrelsen

Figur 26 visar att de största åldersgrupperna av sysselsatta biomedicinska analytiker 2019. 37 procent utgjordes av de som var 55 år och äldre. Samtidigt var 36 procent under 40 år. Medelåldern bland de sysselsatta var 47 år och 4,7 procent var 67 år eller äldre.

Figur 26. Biomedicinska analytiker i olika åldersgrupper 2019

Antal och andel per åldersgrupp av alla sysselsatta inom hälso- och sjukvården

Andel

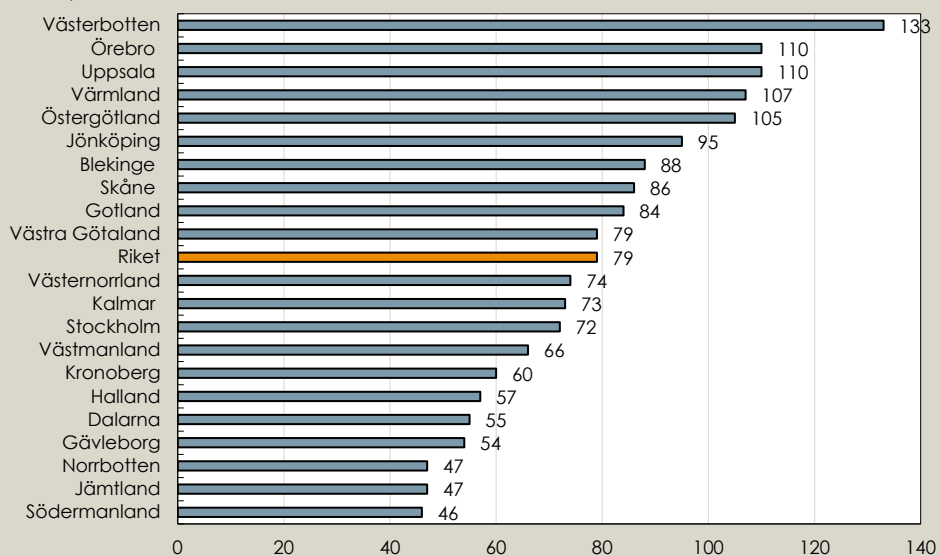
Källa: Socialstyrelsen

Västerbottens län hade flest sysselsatta per 100 000 invånare 2019 (se figur 27). Sysselsättningsgraden bland biomedicinska analytiker som var anställda i regioner och kommuner 2019 var 88 respektive 95 procent.

Figur 27. Antal biomedicinska analytiker per 100 000 invånare per län 2019

Legitimerade och sysselsatta inom hälso- och sjukvården

Antal per 100 000 invånare

Källa: Socialstyrelsen

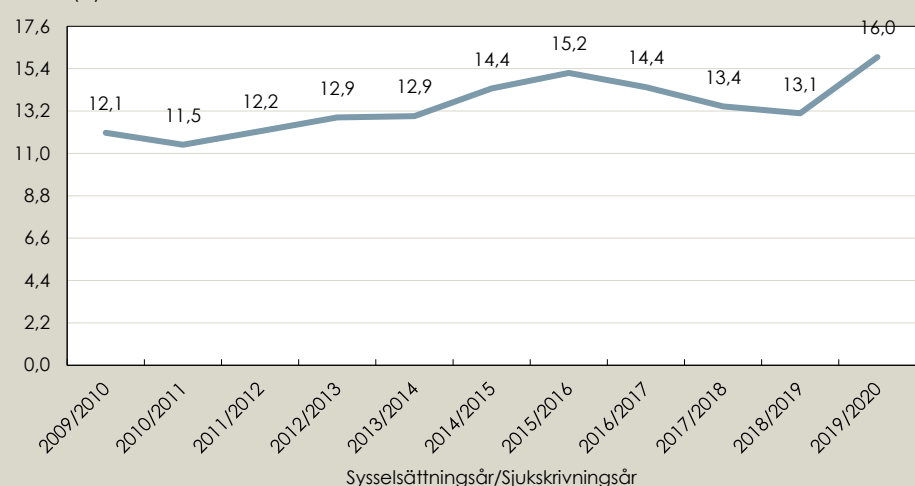
Sjukskrivningar bland biomedicinska analytiker

Figur 28 visar att andelen av de legitimerade och sysselsatta biomedicinska analytikerna i hälso- och sjukvården som någon gång under året hade ett sjukdomsfall som nådde Försäkringskassan varierade mellan 12,1 och 16,0 procent mellan åren 2009/2010 och 2019/2020.

Figur 28. Andel legitimerade och sysselsatta biomedicinska analytiker med sjukfall som når Försäkringskassan

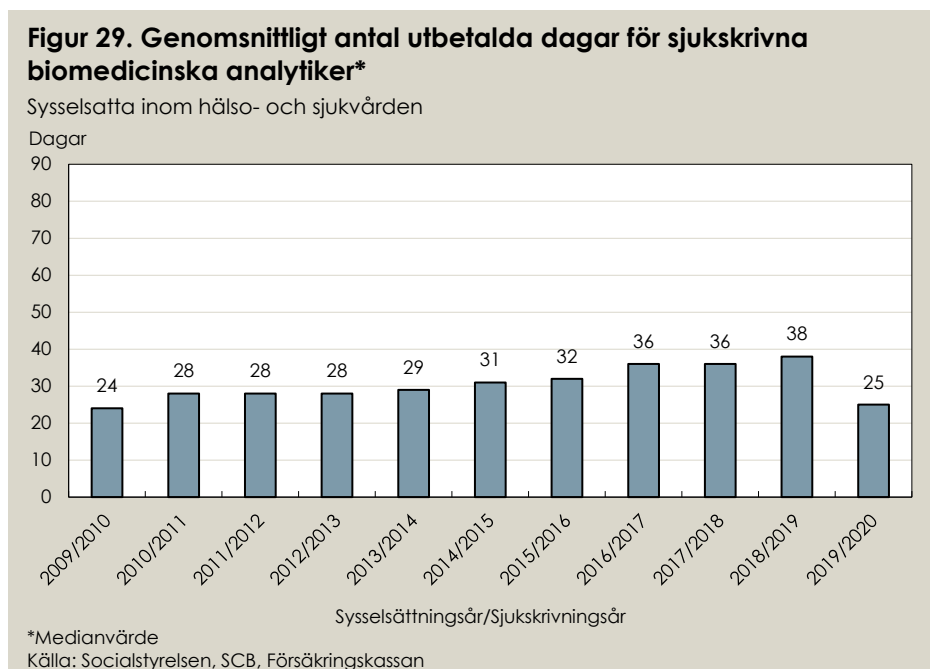
Sysselsatta inom hälso- och sjukvården

Andel (%)

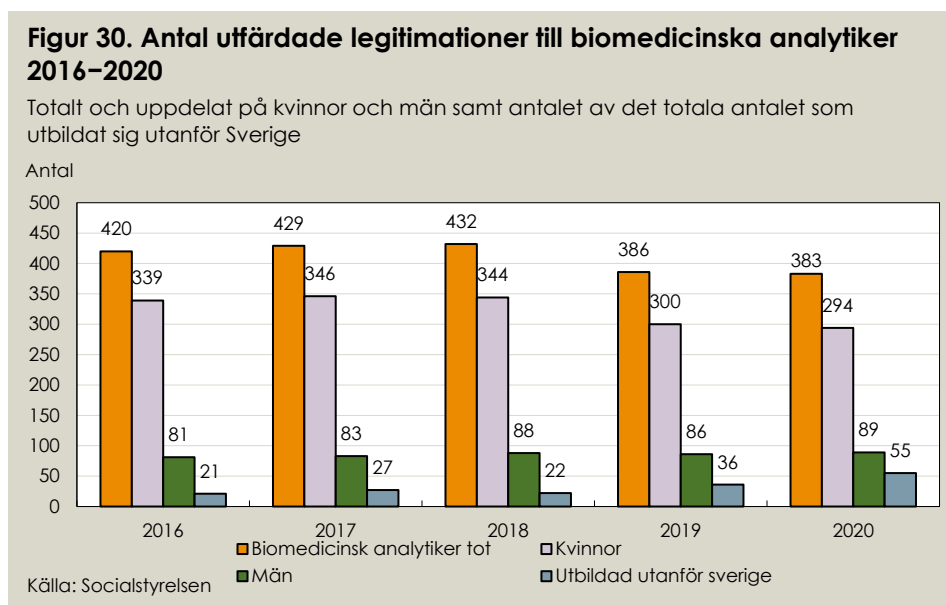
Källa: Socialstyrelsen, SCB, Försäkringskassan

Figur 29 visar att det genomsnittliga antalet dagar som legitimerade och sys-selsatta biomedicinska analytiker fick utbetald ersättning på grund av sjuk-skrivning varierade mellan 24 och 25 dagar från 2009 och 2019.

Minskat antal utfärdade legitimationer

Antalet årligen utfärdade legitimationer till biomedicinska analytiker minskade med nio procent från 2016 till 2020. Fördelningen mellan kvinnor och män var relativt konstant över tid (se figur 30).

Söktrycket till utbildningen höstterminen 2021 var 1,2 behöriga förstahands-sökande per antagen. I genomsnitt tog 54 procent av nybörjarna läsåret

2009/10–2015/16 ut en examen som biomedicinsk analytiker inom sex år (tre års nominell studietid + tre år). Andelen var högre bland kvinnor (59 procent) än män (36 procent).

Brist i nästan samtliga regioner

20 av de 21 regionerna bedömer att de har brist på biomedicinska analytiker i sina verksamheter. 19 regioner uppgav att personalbristen berodde på att det utbildas för få biomedicinska analytiker. Tio regioner rapporterade att brist berodde på hög konkurrens från andra arbetsgivare och åtta regioner angav pensionsavgångar som orsak till brist. Andra orsaker som rapporterades var löneläget, arbetsbelastning, föräldraledighet och sjukskrivningar.

Fack- och yrkesorganisationer rapporterar brist

Naturvetarna⁹ anser att bristen på biomedicinska analytiker varit ytterst kännbar under pandemin. Övertiden har skenat till motsvarande 53 årsarbetskrafter i 12 regioner under 2020. Naturvetarna efterlyser med anledning av den ohållbara situationen en övergripande analys över framtida kompetensbehov inom laboratoriemedicinen och en strategi för att säkra kompetensförsörjningen. De påpekar att den allvarligaste utmaningen är en sammanpressad lönestruktur, som fört med sig att det inte är lönsamt att utbilda sig till biomedicinsk analytiker. De menar vidare att alltför många biomedicinska analytiker väljer att lämna den offentliga hälso- och sjukvården, eftersom möjligheten att få en rimlig löneutveckling saknas. De lyfter vidare att arbetsmiljön påverkas negativt av vakanta tjänster. Det gör att personalen ständigt behöver lära upp oerfarna kollegor. Bristen på utvecklings- och karriärmöjligheter är ett annat problem. Enligt den undersökning Naturvetarna gjort är det bara sju regioner som har karriär-/kompetensstegar för biomedicinska analytiker och ingen region har ännu implementerat dem och kopplat dem till utveckling och högre lön.

Naturvetarna upplever att det finns en enighet mellan fack och arbetsgivare om att det är stor brist på biomedicinska analytiker. Det är däremot stora skillnader mellan olika regioners förmåga att rekrytera och behålla biomedicinska analytiker. I regioner där det finns en biomedicinsk analytikerutbildning är bristen inte lika påtaglig.

Naturvetarna påpekar också att den offentliga statistik som idag förekommer är bristfällig, eftersom biomedicinska analytiker utbildas med två olika inriktningar som förbereder för helt olika typer av arbetsuppgifter. Biomedicinska analytiker med laboratorievetenskaplig inriktning arbetar på sjukhusens laboratorier utan direkt patientkontakt, medan de med fysiologisk inriktning utför analyser direkt på patient. Biomedicinska analytiker med inriktning mot laboratorievetenskap respektive fysiologi är inte utbytbara kompetensmässigt och bör särskiljas vid analyser av tillgång och efterfrågan.

Många biomedicinska analytiker upplever att yrket är alltför osynligt och att det ibland finns en bristande insikt hos ledningen kring hur viktig deras kompetens är för en god hälso- och sjukvård. Detta trots att i stort sett alla

---

⁹ Naturvetarna är ett fackligt förbund inom Saco för högskoleutbildade naturvetare.

läkarbesök resulterar i någon form av provtagning. De är en nyckelkompetens och behöver behandlas som en sådan.

Vårdförbundet¹⁰ bedömer att det är stor brist på biomedicinska analytiker. Pensionsavgångar, låg genomströmning. De lyfter att det finns ett stort behov av att inrätta specialistutbildningar för biomedicinska analytiker för att möta upp den starka utvecklingen inom området. De framhåller att pandemin har visat på betydelsen av biomedicinska analytiker, när brist på yrkesgruppen medfört flaskhalsar i testningsverksamheten. Vårdförbundet och betonar också att genomströmningen på utbildningen är låg.

---

¹⁰ Vårdförbundet är ett yrkes- och fackförbund.

Dietist

Tillgång

2019

- Drygt 1 900 legitimerade och sysselsatta.
- Drygt 1 300 inom hälso- och sjukvården, varav 95 % kvinnor och 5 % män, 82 % i offentlig sektor och 18 % i privat sektor.
- 0,9 % av sysselsatta i hälso- och sjukvården var 67 år eller äldre.
- Högst antal sysselsatta per 100 000 invånare i Västerbottens och Uppsala län.
- Enligt SKR var cirka 1 000 dietister anställda i regionerna och knappt 60 i kommunerna 2019.

2015–2019

- Antalet sysselsatta i hälso- och sjukvården per 100 000 invånare ökade med 9 %.
- Antalet sysselsatta ökade med 7 % i offentlig sektor och 21 % i privat sektor.

Legitimationer och söktryck

- 2020 utfärdades 96 dietistlegitimationer, varav mer än 91 % till utbildade i Sverige och 9 % inom EU eller ESS.
- 5,8 behöriga förstahandssökande per antagen ht 2021.

Efterfrågan

- 12 av 21 regioner bedömde att det var brist på dietister och 9 regioner redovisade balans mellan tillgång och efterfrågan.
- 92 procent av kommunerna redovisade balans mellan tillgång och efterfrågan.
- Dietisternas Riksförbund bedömer att de flesta dietister får arbete men att efterfrågan kan öka i och med primärvårdsreformen.

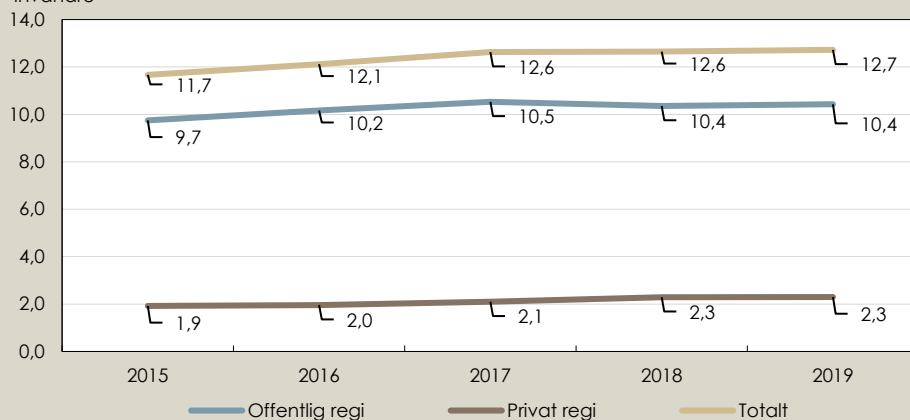
Ökad tillgång på sysselsatta dietister

Figur 31 visar antalet legitimerade dietister sysselsatta inom hälso- och sjukvården per 100 000 invånare från 2015 till 2019. Antalet sysselsatta ökade med nio procent i förhållande till befolkningen och ökningen var större i privat än offentlig sektor.

Figur 31. Legitimerade och sysselsatta dietister 2015–2019

Sysselsatta inom hälso- och sjukvården i privat och offentlig regi

Antal per 100 000
invånare

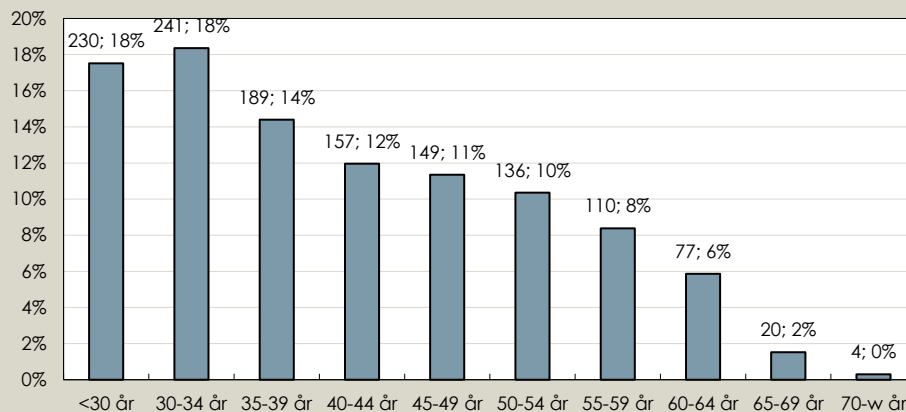
Källa: Socialstyrelsen

Figur 32 visar att omkring 36 procent av de sysselsatta dietisterna 2019 var under 35 år. Medelåldern bland de sysselsatta var 41 år och 0,9 procent var 67 år eller äldre.

Figur 32. Dietister i olika åldersgrupper 2019

Antal och andel per åldersgrupp av alla sysselsatta inom hälso- och sjukvården

Andel

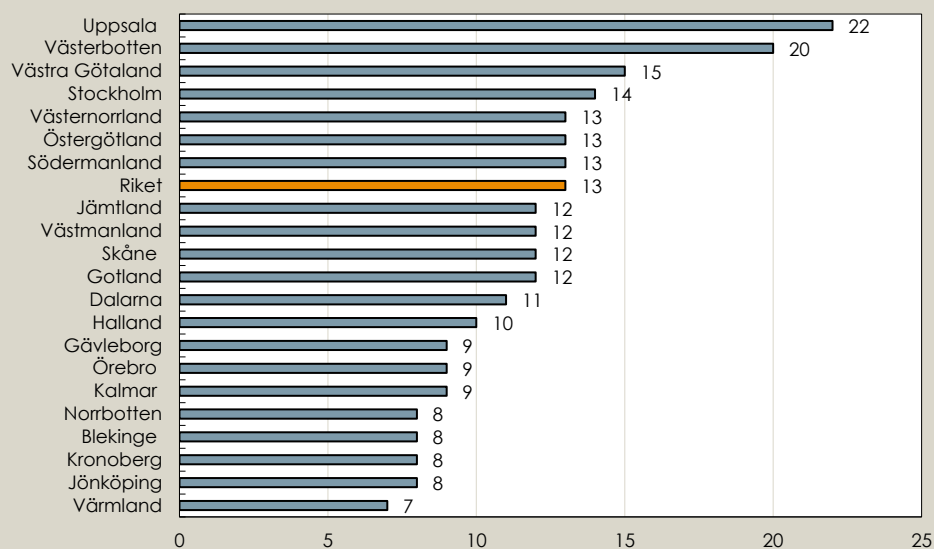
Källa: Socialstyrelsen

Uppsala- och Västerbottens län hade flest sysselsatta dietister per 100 000 invånare (se figur 33). Sysselsättningsgraden bland dietister som var anställda i regioner och kommuner 2019 var 88 respektive 94 procent.

Figur 33. Antal dietister per 100 000 invånare per län 2019

Legitimerade och sysselsatta inom hälso- och sjukvården

Antal per 100 000 invånare

Källa: Socialstyrelsen

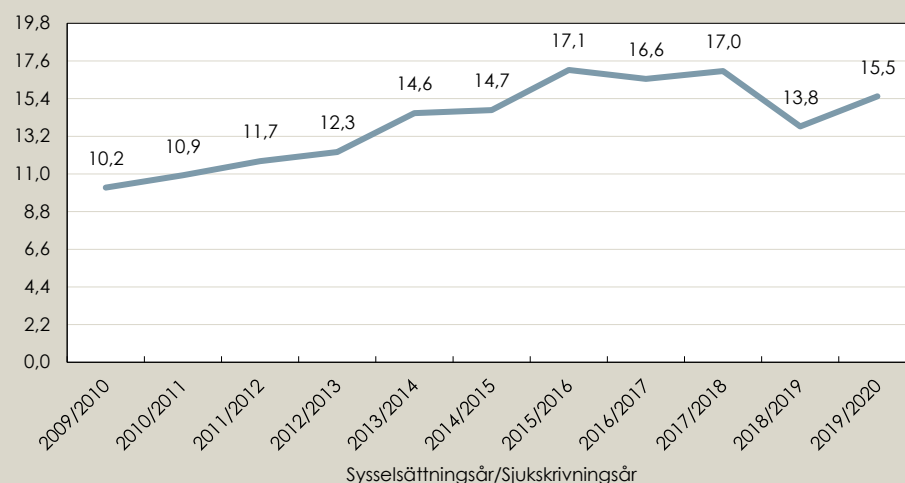
Sjukskrivningar bland dietister

Figur 34 visar att andelen av de legitimerade och sysselsatta dietisterna i hälso- och sjukvården som någon gång under året hade ett sjukdomsfall som nådde Försäkringskassan varierade mellan 10,2 och 15,5 procent mellan åren 2009/2010 och 2019/2020.

Figur 34. Andel legitimerade och sysselsatta dietister med sjukfall som når Försäkringskassan

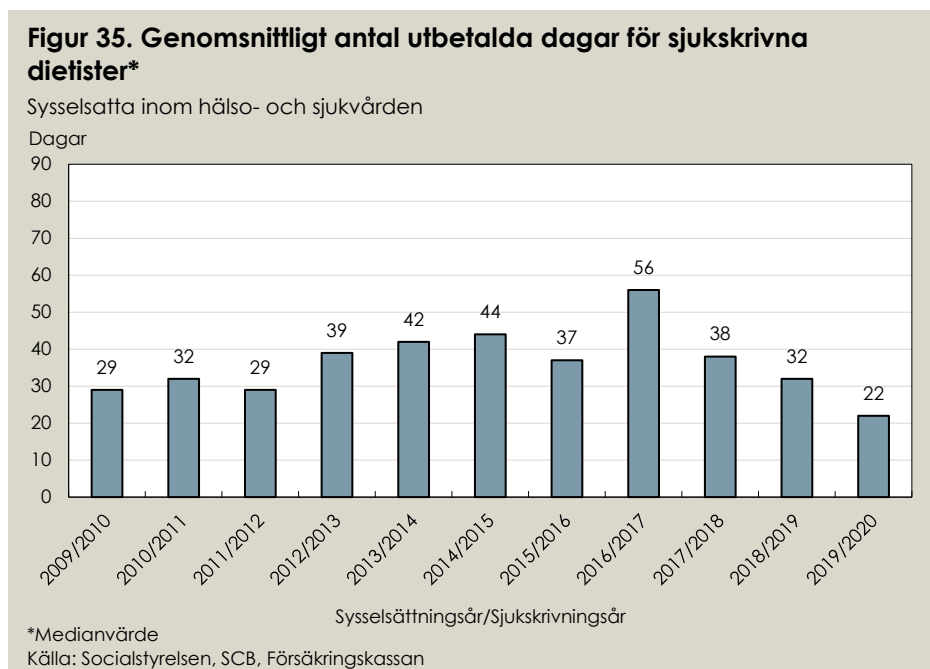
Sysselsatta inom hälso- och sjukvården

Andel (%)

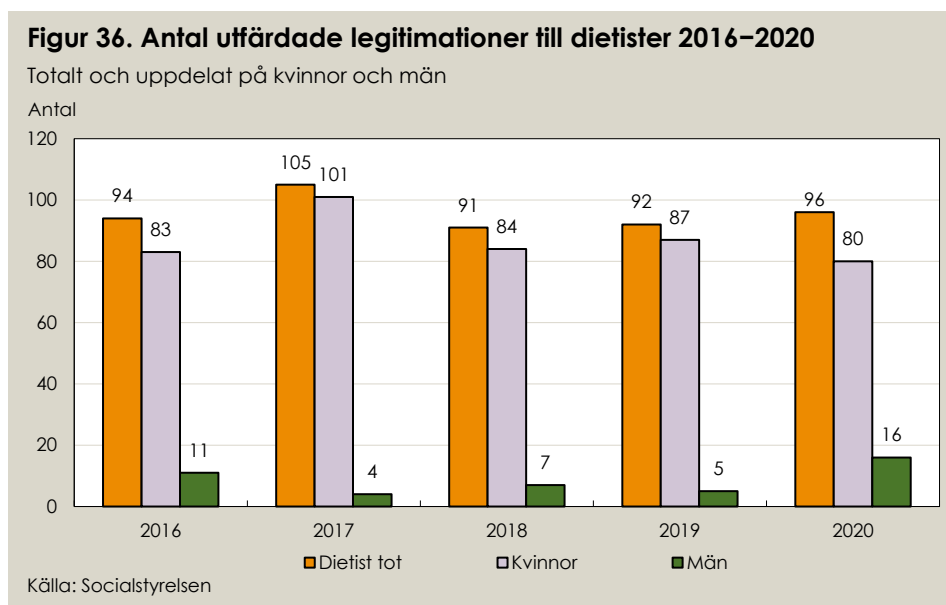
Källa: Socialstyrelsen, SCB, Försäkringskassan

Figur 35 visar att det genomsnittliga antalet dagar som legitimerade och sysselsatta dietister fick utbetald ersättning på grund av sjukskrivning varierade mellan 29 och 22 dagar mellan 2009 och 2019.

Jämn nivå av utfärdade legitimationer

Antalet årligen utfärdade dietistlegitimationer har varit relativt konstant över tid men minskade med två procent 2016–2020. Nästan alla legitimationer utfärdades till kvinnor (se figur 36).

Söktrycket till dietistutbildningen höstterminen 2021 var 5,8 behöriga första-handssökande per antagen. I genomsnitt tog 83 procent av nybörjarna läsåren

2009/10–2015/16 ut en dietistexamen inom sex år (tre års nominell studietid + tre år).

Mer än hälften av regionerna har brist på dietister

Tolv regioner uppgav att efterfrågan på dietister i deras verksamheter är större än tillgången, medan nio regioner bedömde att de har tillräckligt många dietister. Brist på utbildade personer uppgav nio regioner som orsak till brist. Hög konkurrens från andra arbetsgivare angav sju regioner som orsak till brist och en region uppgav pensionsavgångar som orsak till brist. Region Skåne rapporterade att den upplevda bristen är ojämnt fördelad över regionens verksamheter. En av orsakerna till personalbrist ansågs vara att det inte finns några utbildningsplatser i Skåne.

Dietisternas Riksförbund bedömer att tillgången till dietister är ojämnt fördelad över landet

Enligt Dietisternas Riksförbund (DRF)¹¹ ser de en ökad efterfrågan på dietister inom primärvård och kommunal hälso- och sjukvård i och med förflyttning av patienter från specialiserad vård till primärvård. I tillägg ökar efterfrågan på dietister även inom den högspecialiserade vården. Enligt DRF syns den ökade efterfrågan på antalet vakanta tjänster. Till exempel fanns det 67 vakanta tjänster under vecka 39. Arbetsgivare rapporterar att de har svårt att rekrytera och att det därför ofta inte väljer att annonsera vakanta tjänster eftersom gensvaret är för lågt. Vakanta tjänster leder också till försämrad arbetsmiljö orsakad av ökad arbetsbelastning för de som arbetar, vilket resulterar i fler sjukskrivningar.

Utbildningsutbudet för dietister ökar och intresset är stort för utbildningarna men DRF efterlyser tydligare karriärs- och kompetensutvecklingsmöjligheter. De önskar till exempel att det finns fler specialisttjänster för dietister att söka. I dagsläget tillämpar DRF en egen specialistordning. De önskar att Socialstyrelsen tar över arbetet med den och fastställer denna i examensförrordningen i samarbete med utbildningsprogrammen.

En flaskhals som DRF har identifierat för att öka antalet legitimerade dietister är svårigheterna för studenter att få plats för den obligatoriska verksamhetsförlagda utbildningen. Det beror på hög arbetsbelastning för verksamma dietister och avsaknad av kompetensstuge där handledning av studenter främjas.

---

¹¹ DRF är en professionsförening inom Naturvetarna, som är ett fackförbund inom Saco.

Fysioterapeut

Tillgång

2019

- Omkring 17 200 legitimerade och sysselsatta.
- Omkring 13 700 inom hälso- och sjukvården, varav 76 % kvinnor och 24 % män, 64 % i offentlig sektor och 36 % i privat sektor.
- 3,2 % av sysselsatta i hälso- och sjukvården var 67 år eller äldre.
- Högst antal sysselsatta per 100 000 invånare i Västerbottens-, Jämtlands- och Norrbottens län.
- Enligt SKR var drygt 6 100 fysioterapeuter anställda i regionerna och drygt 2 200 i kommunerna 2019.

2015–2019

- Antalet sysselsatta i hälso- och sjukvården per 100 000 invånare ökade med mindre än 1 %.
- Antalet sysselsatta ökade med 1 % i offentlig sektor.

Legitimationer, examina och söktryck

- 2020 utfärdades 751 fysioterapeutlegitimationer, varav 92 % utbildades i Sverige, 7 % inom EU eller EES och 1 % utanför EU eller EES.
- 5,2 behöriga förstahandssökande per antagen ht 2021.

Efterfrågan

- 11 av 21 regioner bedömde att det var brist på fysioterapeuter och 9 regioner redovisade balans mellan tillgång och efterfrågan. En region bedömde att det hade ett överskott.*
- 220 kommuner uppgav att de hade fysioterapeuter anställda och 59 procent rapporterade att de hade brist och 41 procent redovisade balans mellan tillgång och efterfrågan.
- Enligt SCB bedömer 55 % av arbetsgivarna att det var balans mellan tillgång och efterfrågan på nyexaminerade men knappt 65 % bedömer att det var brist på yrkeserfarna.

* Region Västerbotten

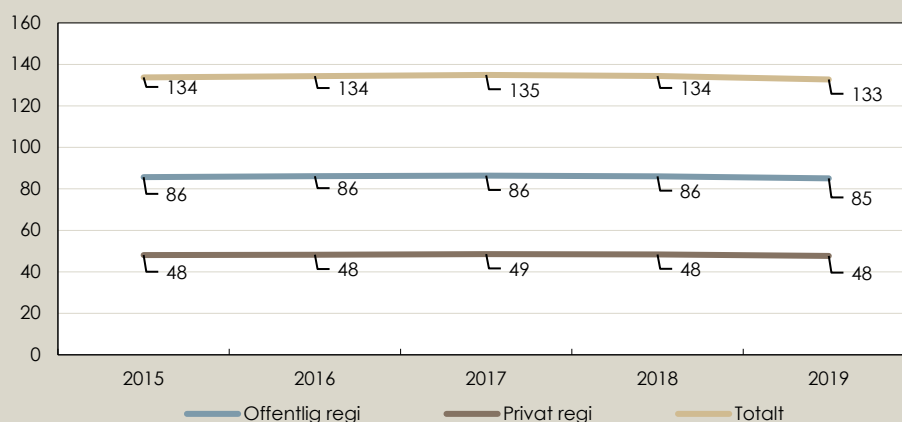
Jämn tillgång på fysioterapeuter över tid

Figur 37 visar antalet legitimerade fysioterapeuter sysselsatta inom hälso- och sjukvården per 100 000 invånare från 2015 till 2019. Antalet sysselsatta ökade med en procent i förhållande till befolkningen. Ökningen skedde i den offentliga sektorn.

Figur 37. Legitimerade och sysselsatta fysioterapeuter 2015–2019

Sysselsatta inom hälso- och sjukvården i privat och offentlig regi

Antal per 100 000
invånare

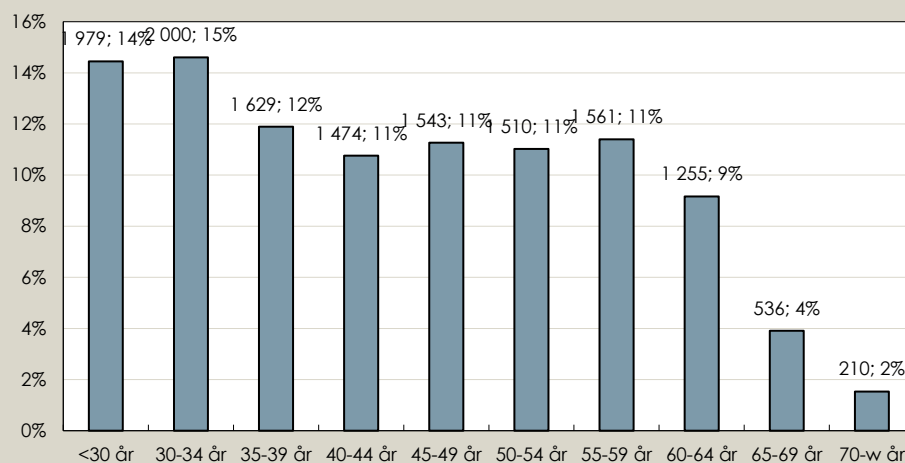
Källa: Socialstyrelsen

Figur 38 visar att knappt 29 procent av alla sysselsatta fysioterapeuter i hälso- och sjukvården 2019 var under 35 år. Fördelningen av sysselsatta var relativt jämn för de mellan 35 och 59 år. Medelåldern bland de sysselsatta fysioterapeuterna var 44 år och 3,2 procent var 67 år eller äldre.

Figur 38. Fysioterapeuter i olika åldersgrupper 2019

Antal och andel per åldersgrupp av alla sysselsatta inom hälso- och sjukvården

Andel

Källa: Socialstyrelsen

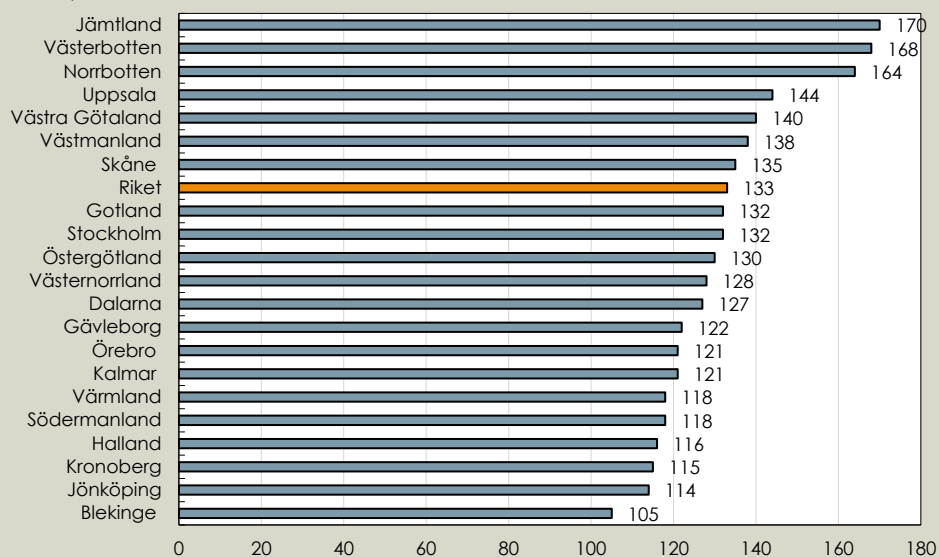
Västerbottens, Jämtlands och Norrbottens län hade flest sysselsatta fysioterapeuter per 100 000 invånare (se figur 39). Sysselsättningsgraden bland fysioterapeuter som var anställda i regionerna och kommunerna 2019 var 89 respektive 90 procent.

Figur 39. Antal fysioterapeuter per 100 000 invånare per län 2019

Legitimerade och sysselsatta inom hälso- och sjukvården

Antal per 100 000 invånare

Källa: Socialstyrelsen

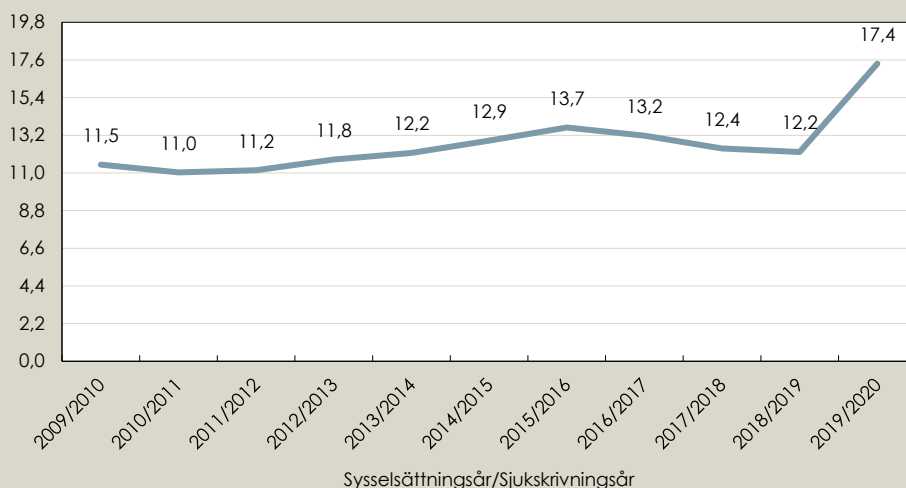
Sjukskrivningar bland fysioterapeuter

Figur 40 visar att andelen av de legitimerade och sysselsatta fysioterapeuterna i hälso- och sjukvården som någon gång under året hade ett sjukdomsfall som nådde Försäkringskassan varierade mellan 11,5 och 17,4 procent mellan åren 2009/2010 och 2019/2020.

Figur 40. Andel legitimerade och sysselsatta fysioterapeuter med sjukfall som når Försäkringskassan

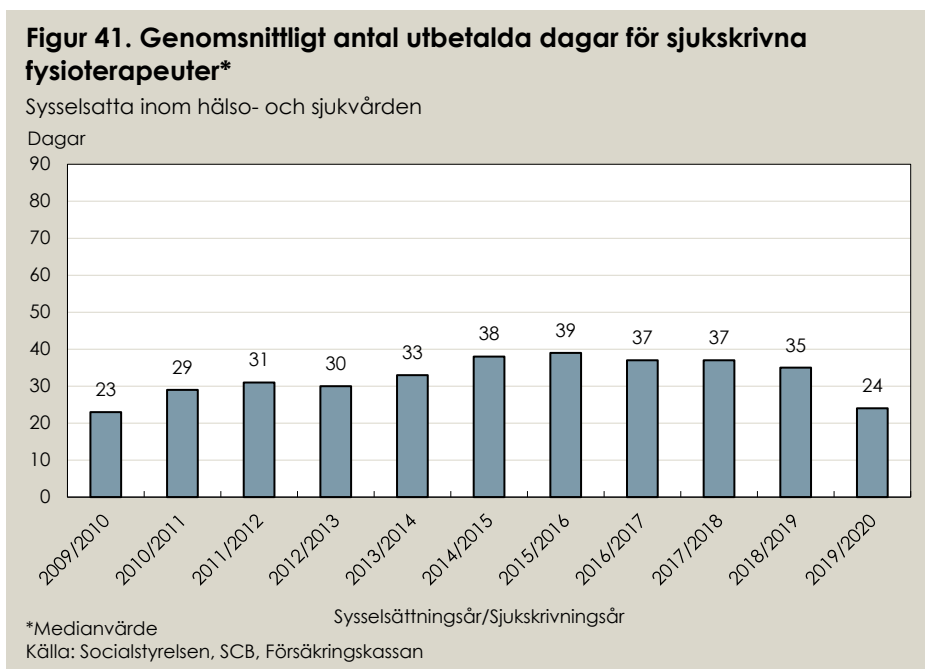
Sysselsatta inom hälso- och sjukvården

Andel (%)

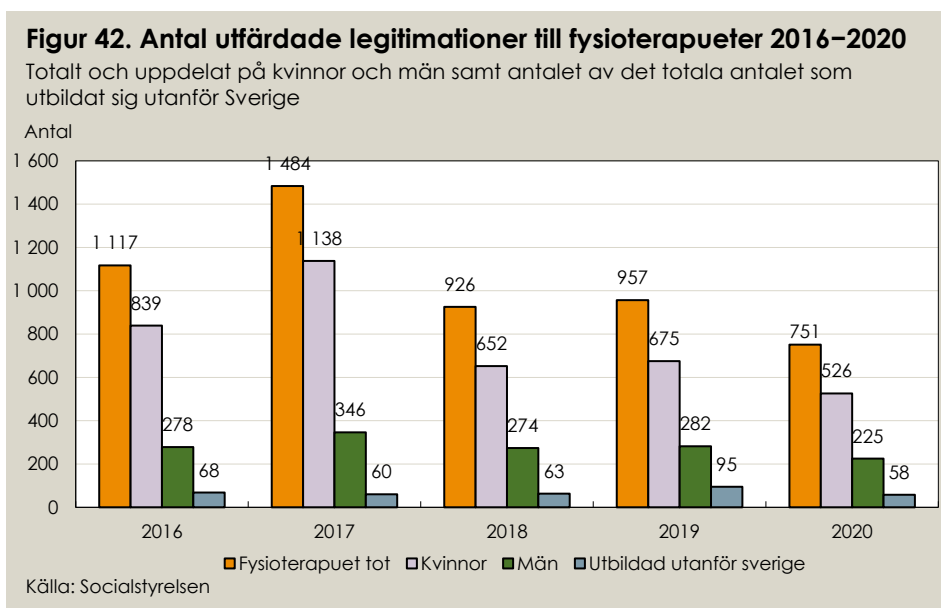
Källa: Socialstyrelsen, SCB, Försäkringskassan

Figur 41 visar att det genomsnittliga antalet dagar som legitimerade och sysselsatta fysioterapeuter fick utbetald ersättning på grund av sjukskrivning varierade och var mellan 23 och 24 dagar mellan 2009 och 2019.

Minskat antal utfärdade legitimationer

Antalet årligen utfärdade legitimationer till fysioterapeuter minskade med 33 procent 2016–2020 (se figur 42). Minskningen kan delvis förklaras av att färre personer än tidigare år har ansökt om ny legitimation för att byta yrkestitel¹².

¹² Sjukgymnaster fick den skyddade yrkestiteln fysioterapeut 1 januari 2014.

Söktrycket höstterminen 2020 var 5,2 behöriga förstahandssökande per antagen. I genomsnitt tog 76 procent av nybörjarna läsåren 2009/10–2015/16 ut en fysioterapeutexamen inom sex år (tre års nominell studietid + tre år). Andelen var högre bland kvinnor (81 procent) än bland män (67 procent).

Mer än hälften av regionerna redovisar brist

Elva regioner uppgav att efterfrågan på fysioterapeuter i deras verksamheter var större än tillgången, medan åtta regioner bedömde att de har tillräckligt många fysioterapeuter. En region uppgav att de hade ett överskott. Hög konkurrens från andra arbetsgivare angav tio regioner som orsak till brist. Brist på utbildade personer uppgav sex regioner som orsak till brist. Regionerna rapporterade om att brist varierade mellan geografiska områden i regioner och mellan verksamhetsområden.

Nästan 60 av kommunerna redovisar brist

Andelen kommuner som hade fysioterapeuter anställda uppgick till 94 procent. Av dem redovisar 59 procent att de har brist på legitimerade. Orsakerna som främst angavs var hög konkurrens från andra arbetsgivare, brist på utbildade personer. Andra orsaker som påverkade tillgång uppgavs vara geografiskt läge, löneläge, ensamarbete och arbetstider.

Fysioterapeuterna bedömer att det finns behov av en statligt reglerad specialistutbildning

Fysioterapeuterna¹³ lyfter att det råder brist på såväl nyutexaminerade som erfarna fysioterapeuter. De menar att tillgången till en specialistfysioterapeut skiljer sig mycket beroende på var i landet du bor vilket innebär en ojämlik vårdkvalitet för patienten. Demografiska förändringar tillsammans med de politiska reformer som hälso- och sjukvården står inför, till exempel omställningen från specialiserad vård till primärvård, behöver därför ligga till grund för framtida behov av utbildningsplatser. Fysioterapeuterna ser därför ett behov av att öka dimensioneringen av fysioterapeututbildningen.

Fysioterapeuterna bedömer vidare att det behövs en förlängd grundutbildning och en examen på avancerad nivå om yrkesgruppen ska kunna möta krav som finns i hälso- och sjukvården samt nå upp till den nivå som motsvarande utbildning har internationellt. Förbundet efterfrågar därför en statligt reglerad specialistutbildning som kan bidra till att fylla samhällets behov av fysioterapi. Ett annat problem avseende specialisering är att en stor andel fysioterapeuter får bekosta sina studier själva eller gå ner i arbetstid för att kunna genomföra specialistutbildningen. Specialisttiteln är inte skyddad vilket innebär att alla kan kalla sig specialistfysioterapeut.

---

¹³ Fysioterapeuterna är ett professions- och fackförbund inom Saco.

Hälso- och sjukvårdskurator

Tillgång

- Hälso- och sjukvårdskuratorer blev ett legitimationsyrke 1 juli 2019.
- Drygt 650 legitimerade och sysselsatta.
- Drygt 600 inom hälso- och sjukvården, varav 91 % kvinnor och 9 % män, 86 % i offentlig sektor och 14 % i privat sektor.
- Medelålder 2019 var 59 år.
- 2020 utfärdades 1007 legitimationer till hälso- och sjukvårdskuratorer, varav nästan 100 % till utbildade i Sverige.
- 1007 legitimationer utfärdats totalt fram till 14 september 2021.
- Enligt SKR var drygt 4 500 kuratorer anställda i regionerna och drygt 3 900 i kommunerna 2019.

Efterfrågan

- 21 regioner uppgav att de hade hälso- och sjukvårdskuratorer anställda. 4 regioner bedömde att det hade brist på yrkesgruppen medan 17 redovisade balans mellan tillgång och efterfrågan.
- Akademikerförbundet SSR bedömer inte att det råder arbetslöshet bland hälso- och sjukvårdskuratorer och att efterfrågan beror på hur många arbetsgivare som efterfrågar legitimerade kuratorer.

Hälso- och sjukvårdskuratorutbildningen har startat

Hälso- och sjukvårdskurator är ett legitimationsyrke i Sverige sedan den 1 juli 2019. Det innebär att det är en skyddad yrkestitel och att endast den som har en legitimation kan kalla sig hälso- och sjukvårdskurator. Hösten 2020 startade den första utbildningen för hälso- och sjukvårdskuratorer med 20 studenter. Programmet omfattar 60 högskolepoäng (motsvarande ett års heltidsstudier). Den som saknar hälso- och sjukvårdskuratorsexamen men har arbetat som kurator inom hälso- och sjukvården kan under perioden 1 juli 2019–1 juli 2024 ansöka om legitimation hos Socialstyrelsen enligt vissa övergångsbestämmelser.¹⁴ Sysselsättningsgraden bland kuratorer som var anställda i regionerna respektive kommunerna 2019 var 89 respektive 90 procent.

Av de 1007 legitimationer som utfärdades till hälso- och sjukvårdskuratorer 2021 var 941 till kvinnor och 66 till män.

I genomsnitt tog 71 procent av nybörjarna läsåren 2009/10–2015/16 ut en socionomexamen inom 6,5 år (3,5 års nominell studietid + 3 år). Andelen var högre bland kvinnor (75 procent) än bland män (54 procent).

¹⁴ Ansökanden måste ha en socionomexamen eller annan relevant examen på minst grundnivå i högskolan tillsammans med: 1.verksamhet som kurator inom hälso- och sjukvården i minst fem år, eller 2.verksamhet som kurator inom hälso- och sjukvården i minst två år samt relevant vidareutbildning.

Flera regioner saknar hälso- och sjukvårdskuratorer

Fyra regioner uppgav att de hade brist på hälso- och sjukvårdskuratorer. Orsaker som angavs var att det fanns brist på utbildade personer och konkurrens från andra arbetsgivare. En speciell utmaning som regionerna angav var att det var svårt att rekrytera erfaren personal på grund av löneläget.

Akademikerförbundet bedömer att hälso- och sjukvårdskuratorer har en bred arbetsmarknad

Akademikerförbundet SSR¹⁵ bedömer att tillgången på hälso- och sjukvårdskuratorer kommer att bero på hur många som blir legitimerade under övergångsperioden samt hur många utbildningar som får examenstillstånd. Efterfrågan kommer att bero på hur många arbetsgivare som kommer att efterfråga och premiera att anställa hälso- och sjukvårdskuratorer framför kuratorer utan legitimation. Med tanke på att hälso- och sjukvårdskuratorer har en bred arbetsmarknad behöver arbetsgivare inom hälso- och sjukvården erbjuda attraktiva villkor för att kunna rekrytera dem.

Akademikerförbundet SSR anser att institutionerna för socialt arbete bör ha ett etablerat samarbete med hälso- och sjukvårdskuratorers arbetsgivare, det vill säga regionerna, och aktivt bidra till det interdisciplinära forskningsfältet socialt arbete inom hälso- och sjukvård. Vidare menar de att det behövs fler kombinationstjänster där hälso- och sjukvårdskuratorer kan kombinera forskning med kliniskt arbete.

---

¹⁵ Akademikerförbundet SSR är ett fackligt förbund inom Saco.

Kiropraktor

Tillgång

2019

- Omkring 765 legitimerade och sysselsatta.
- Omkring 600 inom hälso- och sjukvården, varav 37 % kvinnor och 63 % män, 9 % i offentlig sektor och 91 % i privat sektor.
- 4,6 % av sysselsatta i hälso- och sjukvården var 67 år eller äldre.
- Högst antal sysselsatta per 100 000 invånare i Stockholms och Södermanlands län.

2015–2019

- Antalet sysselsatta i hälso- och sjukvården per 100 000 invånare ökade med 2 %.
- Antalet sysselsatta minskade med 2 % i privat sektor och ökade med 25 % i offentlig sektor.

Legitimationer och söktryck

- 2020 utfärdades 27 kiropraktorlegitimationer, varav 74 % till utbildade i Sverige och 19 % till utbildade inom EU eller EES.
- Läsåret 2020/2021 studerade 94 personer till kiropraktor utomlands med stöd av studiemedel från CSN.

Efterfrågan

- De två regioner som uppgav att de hade kiropraktorer anställda i sina verksamheter bedömde att de hade balans mellan tillgång och efterfrågan.*
- Kiropraktiska Föreningen i Sverige bedömer att det är balans mellan tillgång och efterfrågan i Stockholm men brist i övriga landet.

* Region Stockholm och Region Dalarna

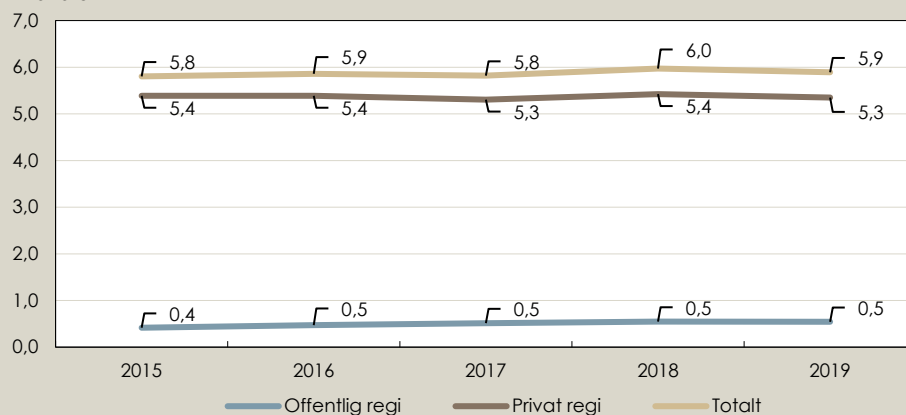
Jämn tillgång av kiropraktorer över tid

Figur 43 visar antalet legitimerade kiropraktorer sysselsatta inom hälso- och sjukvården per 100 000 invånare från 2015 till 2019. Antalet sysselsatta ökade med två procent i förhållande till befolkningen. Ökningen skedde i offentlig sektor.

Figur 43. Legitimerade och sysselsatta kiropraktorer 2015–2019

Sysselsatta inom hälso- och sjukvården i privat och offentlig regi

Antal per 100 000
invånare

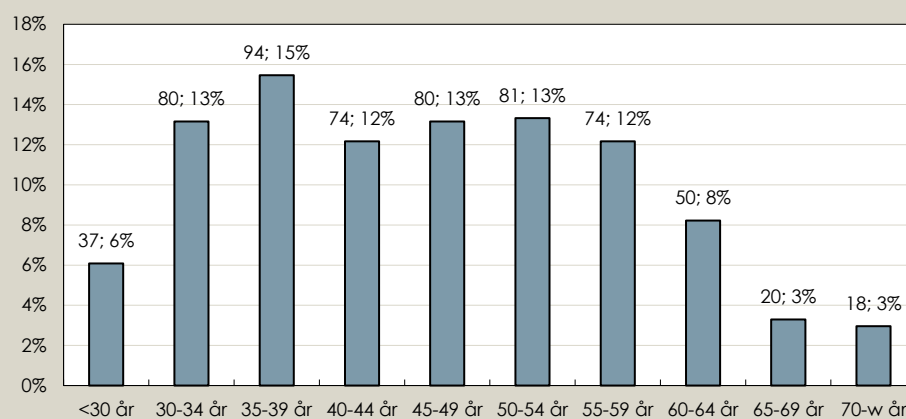
Källa: Socialstyrelsen

Figur 44 visar att antalet sysselsatta kiropraktorer 2019 var högst för åldersgruppen 35–39-åringar. Medelåldern bland de sysselsatta var 46 år och 4,4 procent var 67 år eller äldre. Stockholms län hade flest sysselsatta i förhållande till befolkningen 2019 (se figur 45).

Figur 44. Kiropraktorer i olika åldersgrupper 2019

Antal och andel per åldersgrupp av alla sysselsatta inom hälso- och sjukvården

Andel

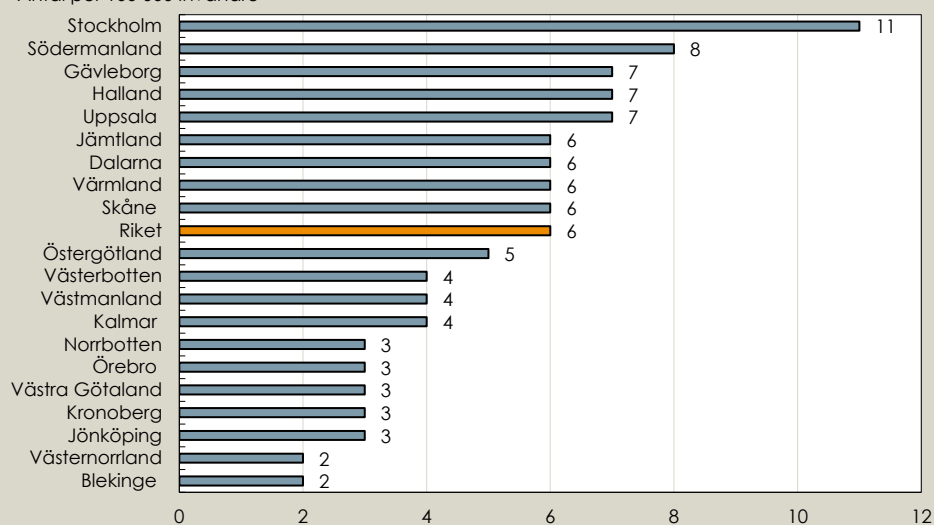

Källa: Socialstyrelsen

Figur 45. Antal kiropraktorer per 100 000 invånare per län 2019

Legitimerade och sysselsatta inom hälso- och sjukvården

Antal per 100 000 invånare

Källa: Socialstyrelsen

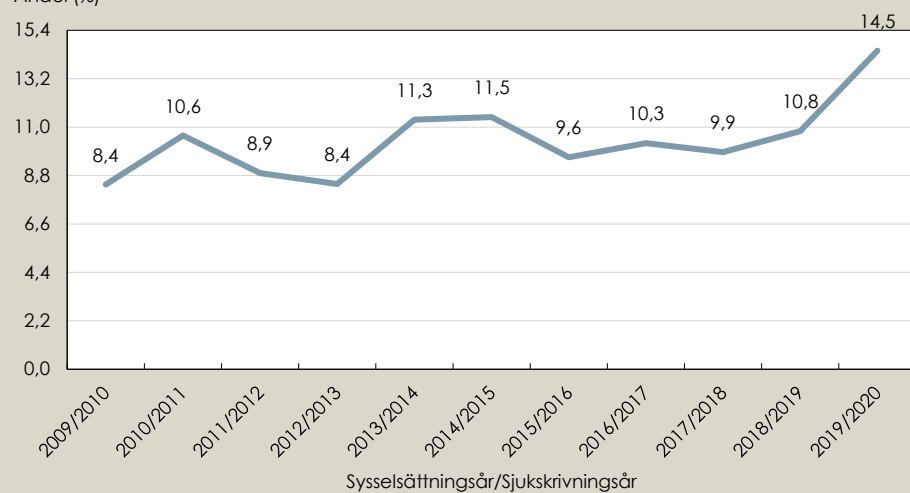
Sjukskrivningar bland kiropraktorer

Figur 46 visar att andelen av de legitimerade och sysselsatta kiropraktorer i hälso- och sjukvården som någon gång under året hade ett sjukdomsfall som nådde Försäkringskassan varierade mellan 8,4 och 14,5 procent mellan åren 2009/2010 och 2019/2020.

Figur 46. Andel legitimerade och sysselsatta kiropraktorer med sjukfall som når Försäkringskassan

Sysselsatta inom hälso- och sjukvården

Andel (%)

Källa: Socialstyrelsen, SCB, Försäkringskassan

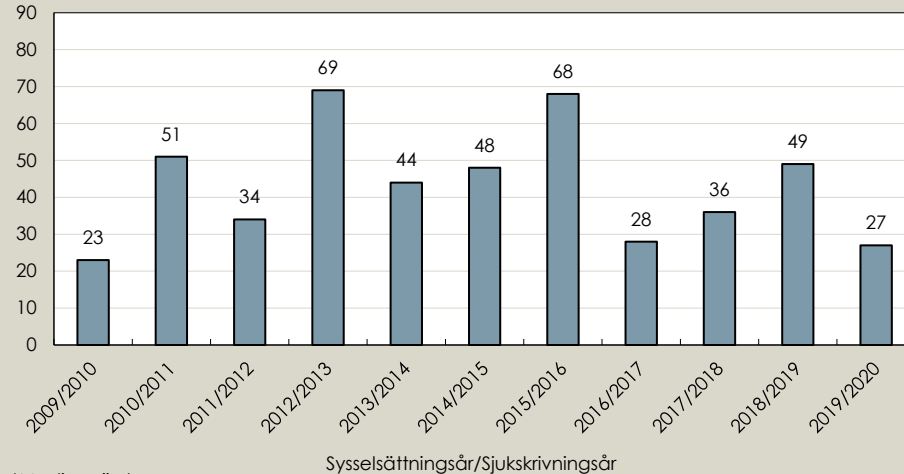
Figur 47 visar att det genomsnittliga antalet dagar som legitimerade och sysselsatta kiropraktorer fick utbetald ersättning på grund av sjukskrivning varierade mellan 23 och 27 dagar för sysselsatta mellan 2009 och 2019.

Figur 47. Genomsnittligt antal utbetalda dagar för sjukskrivna kiropraktorer*

Sysselsatta inom hälso- och sjukvården

Dagar

*Medianvärde

Källa: Socialstyrelsen, SCB, Försäkringskassan

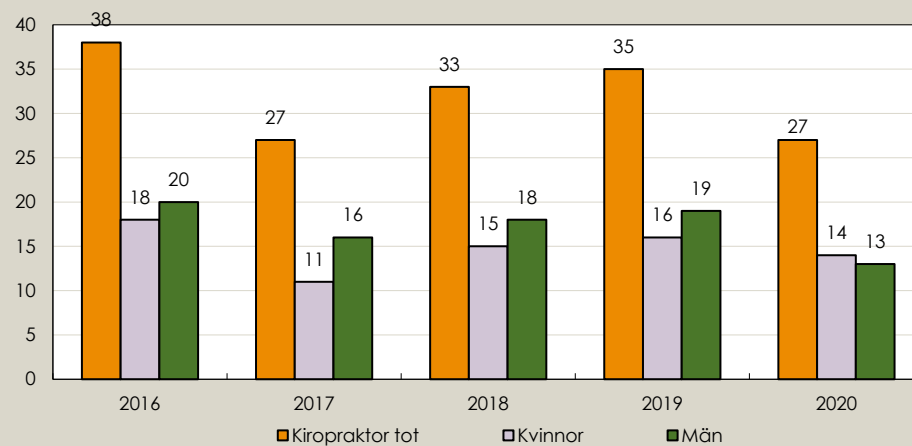
Ökat antal utfärdade legitimationer till kiropraktorer

Antalet årligen utfärdade legitimationer till kiropraktorer minskade med 29 procent från 2016 till 2020. Fördelningen mellan kvinnor och män har varit relativt jämn över tid (se figur 48).

Figur 48. Antal utfärdade legitimationer till kiropraktorer 2016–2020

Totalt och uppdelat på kvinnor och män

Antal

Källa: Socialstyrelsen

Brist på kiropraktorer utanför Stockholm

Kiropraktiska Föreningen¹⁶(KFS) bedömer att det råder balans mellan tillgång och efterfrågan i Stockholm. I övriga landet är det stor brist på kiropraktorer. Skandinaviska Kiropraktorhögskolan bedömer att bristen skulle kunna reduceras kraftigt med en statlig, avgiftsfri utbildning i Sverige.

¹⁶ Kiropraktiska Föreningen i Sverige är en branschorganisation som representerar legitimerade kiropraktorer.

Utifrån KFS perspektiv skulle två områden kunna utvecklas. Dels handlar det om att öka antalet anställningar inom regioner och kommuner dels handlar det om förbättrade kontaktytor för smidigare samarbete med andra vårdgivare. De menar att remitteringsrätt till specialistvård skulle underlätta för patienter som nu tvingas att uppsöka vårdcentral för remiss, vilket troligtvis medger kostnadsbesparingar för samhället.

Logoped

Tillgång

2019

- Drygt 2 400 legitimerade och sysselsatta.
- Drygt 1 900 inom hälso- och sjukvården, varav 93 % kvinnor och 7 % män, 84 % i offentlig sektor och 16 % i privat sektor.
- 1,4 % av sysselsatta i hälso- och sjukvården var 67 år eller äldre.
- Högst antal sysselsatta per 100 000 invånare i Gotlands län.
- Enligt SKR var knappt 1 400 logopeder anställda i regionerna och drygt 350 i kommunerna 2019.

2015–2019

- Antalet sysselsatta i hälso- och sjukvården per 100 000 invånare ökade med 7 %.
- Antalet sysselsatta ökade med 9 % i offentlig sektor men minskade med 6 % i privat sektor.

Legitimationer, examina och söktryck

- 2020 utfärdades 129 logopedlegitimationer, varav 95 % till utbildade i Sverige och 5 % till utbildade inom EU eller ESS.
- 1,2 behöriga förstahandssökande per antagen ht 2020.

Efterfrågan

- 14 av 21 regioner bedömde att det var brist på logopeder, 7 regioner redovisade balans mellan tillgång och efterfrågan.
- Svenska Logopedförbundet bedömer att det råder balans mellan tillgång och efterfrågan men att det kan vara svårt att tillsätta tjänster långt från utbildningsorterna.

Fler i offentlig sektor och färre inom privat regi

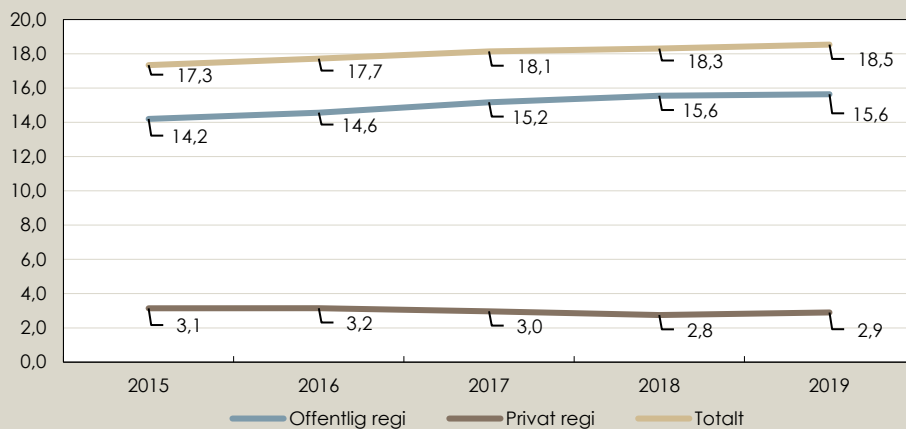
Figur 49 visar antalet legitimerade logopeder sysselsatta inom hälso- och sjukvården per 100 000 invånare från 2015 till 2019. Antalet sysselsatta ökade med sju procent i förhållande till befolkningen, ökningen inom offentlig sektor var tio procent medan antalet sysselsatta inom privat sektor minskade med sex procent.

Figur 49. Legitimerade och sysselsatta logopeder 2015–2019

Sysselsatta inom hälso- och sjukvården i privat och offentlig regi

Antal per 100 000

invånare

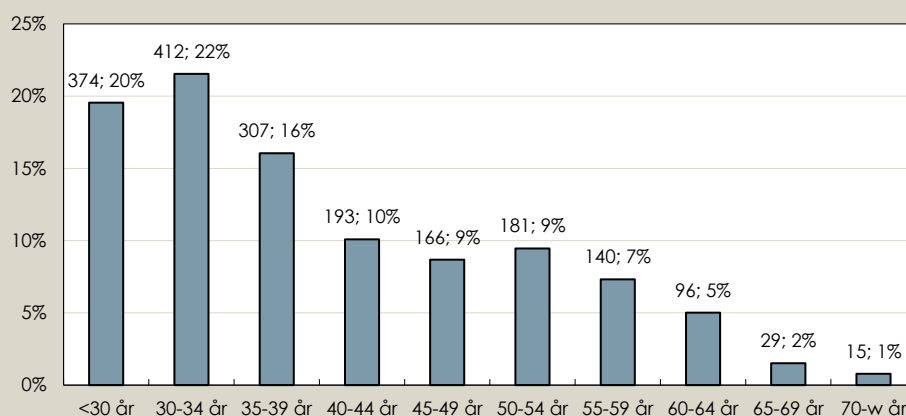
Källa: Socialstyrelsen

Figur 50 visar att 42 procent av alla sysselsatta logopeder 2019 var yngre än 35 år. Medelåldern bland de sysselsatta var 40 år och 1,4 procent var 67 år eller äldre.

Figur 50. Logopeder i olika åldersgrupper 2019

Antal och andel per åldersgrupp av alla sysselsatta inom hälso- och sjukvården

Andel

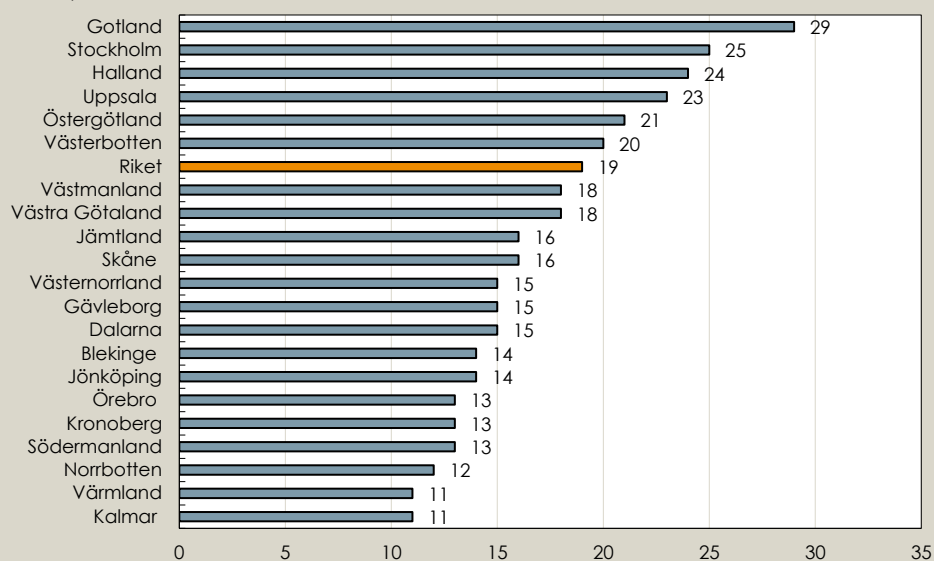
Källa: Socialstyrelsen

Gotlands län hade flest sysselsatta i förhållande till befolkningen 2019 (se figur 51). Sysselsättningsgraden bland logopeder som var anställda i regioner och kommuner 2019 var 89 procent.

Figur 51. Antal logopeders per 100 000 invånare per län 2019

Legitimerade och sysselsatta inom hälso- och sjukvården

Antal per 100 000 invånare

Källa: Socialstyrelsen

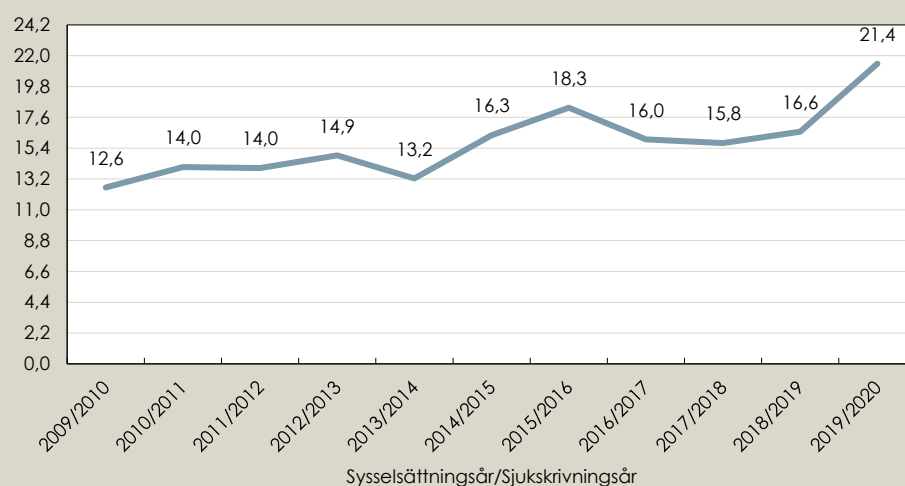
Sjukskrivningar bland logopeders

Figur 52 visar att andelen av de legitimerade och sysselsatta logopederna i hälso- och sjukvården som någon gång under året hade ett sjukdomsfall som nådde Försäkringskassan varierade mellan 12,6 och 21,4 procent mellan åren 2009/2010 och 2019/2020.

Figur 52. Andel legitimerade och sysselsatta logopeders med sjukfall som når Försäkringskassan

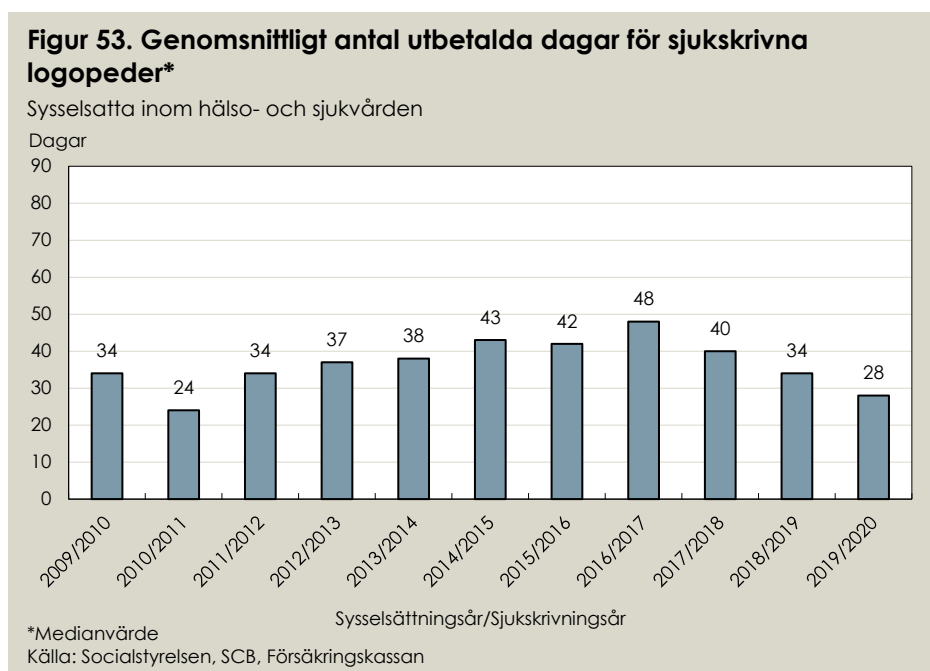
Sysselsatta inom hälso- och sjukvården

Andel (%)

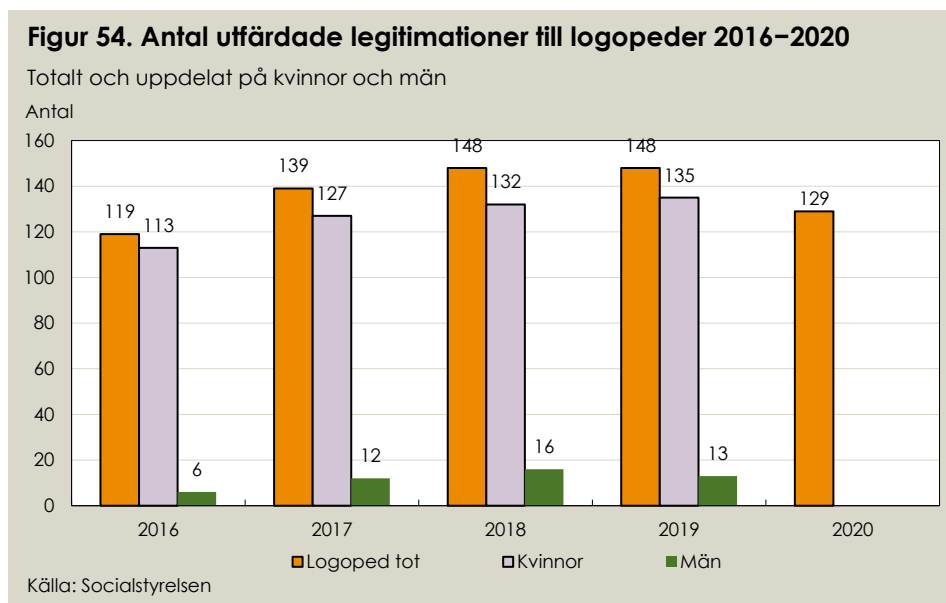
Källa: Socialstyrelsen, SCB, Försäkringskassan

Figur 53 visar att det genomsnittliga antalet dagar som legitimerade och sysselsatta logopeder fick utbetald ersättning på grund av sjukskrivning varierade och var mellan 34 och 28 dagar för sysselsatta mellan 2009 och 2020.

Jämn nivå i antalet utfärdade legitimationer

Antalet årligen utfärdade logopedlegitimationer ökade med åtta procent från 2015 till 2019 och majoriteten utfärdades till kvinnor (se figur 54).

Söktrycket höstterminen 2021 var 1,2 behöriga förstahandssökande per antagen. I genomsnitt tog 77 procent av nybörjarna läsåren 2009/10–2015/16 ut

en logopedexamen inom sju år (fyra års nominell studietid + tre år). Andelen var högre bland kvinnor (78 procent) än bland män (59 procent).

Majoriteten av regionerna rapporterar balans

14 av 21 regioner rapporterar att de hade balans i tillgång och efterfrågan på logopeder. 7 regioner rapporterade om brist. Fem regioner uppgav att orsaken till brist berodde på att de var för få utbildade.

Svenska Logopedförbundet anser att kompetens- och löneutveckling är två nyckelfrågor

Svenska Logopedförbundet (Slof)¹⁷ bedömer att arbetsmarknaden för logopeder är i balans på nationell nivå. På större orter och nära utbildningarna (Umeå, Uppsala, Stockholm, Linköping, Göteborg och Lund) är det större konkurrens om tjänsterna. I mindre städer kan det vara svårt att tillsätta tjänster. Den geografiska mobiliteten bland logopedkåren är låg, vilket gör att tillgången på logopeder är relativt oförändrad över tid.

En central fråga för Slof är kompetensutveckling. Som för många andra legitimationsyrken saknas en systematiserad och regelbunden kompetensutveckling. Slof anser vidare att löneutveckling över tid är för svag. Vidare menar det att det är ett problem att specialisering samt att doktorera inte belönas ekonomiskt av arbetsgivare. Enligt Slof har stressrelaterade sjukdomar ökat på grund av en alltför hög arbetsbelastning, bristande stödfunktioner och minskat administrativt stöd. Slof anser också att arbetsmarknaden behöver breddas och integreras inom elevhälsan, äldreården och LSS in högre utsträckning.

---

¹⁷ Svenska Logopedförbundet är en delförening i SRAT, som är ett fackligt förbund inom Saco.

Läkare

Tillgång

2019

- Drygt 44 100 legitimerade och sysselsatta.
- Knappt 40 900 inom hälso- och sjukvården, varav 50 % kvinnor och 50 % män, 77 % i offentlig sektor och 23 % i privat sektor.
- 7,6 % av sysselsatta i hälso- och sjukvården var 67 år eller äldre.
- Högst antal sysselsatta per 100 000 invånare i Västerbotten- och Uppsala län.
- Norrbottens län hade lägst antal läkare per invånare. Norrbotten hade flest sjuksköterskor i förhållande till läkare (drygt 4 gånger så många).
- Knappt 32 000 sysselsatta specialistläkare, varav drygt 29 200 inom hälso- och sjukvården (48 % kvinnor och 52 % män, 75 % i offentlig sektor och 25 % i privat sektor).
- Enligt SKR var knappt 21 700 läkare (med specialistkompetens (varav cirka 3 300 allmänläkare) och knappt 14 800 icke specialiserade läkare (varav knappt 9 300 ST-läkare och knappt 2 900 AT-läkare) anställda i regionerna 2019. Knappt 200 skolläkare och 7 företagsläkare var anställda i kommunerna 2019.

2015–2019

- Antalet sysselsatta i hälso- och sjukvården per 100 000 invånare ökade med 2 %.
- Antalet sysselsatta ökade med 2 % både i offentlig och privat sektor.

Legitimationer, examina och söktryck

- 2020 utfärdades drygt 2 400 läkarlegitimationer, varav 56 % till utbildade i Sverige, 32 % inom EU eller EES och 12 % utanför EU eller EES.
- 7,1 behöriga förstahandssökande per antagen ht 2021.
- Läsåret 2020/2021 studerade knappt 3 000 personer till läkare utomlands med studielån från CSN.
- 2019 utfärdades knappt 2 100 specialistbevis, flest (460) inom allmänmedicin.

Efterfrågan

- 21 av 21 regioner bedömer att de har brist på specialistläkare.
- 2 av 21 regioner bedömer att de har brist på läkare utan specialistkompetens*, 18 regioner rapporterar balans och 1 redovisar överskott**.
- Enligt SCB bedömde knappt 35 % av arbetsgivarna att det var god tillgång på nyexaminerade läkare och knappt 30 % uppgav att det var balans mellan tillgång och efterfrågan. Drygt 75 % uppgav att det var brist på yrkeserfarna.
- Sveriges Läkarförbund rapporterar brist bland majoriteten av specialistläkare men tillgången uppskattas öka inom allt fler specialiteter.

* Region Västernorrland och Region Kalmar län

** Region Jönköping.

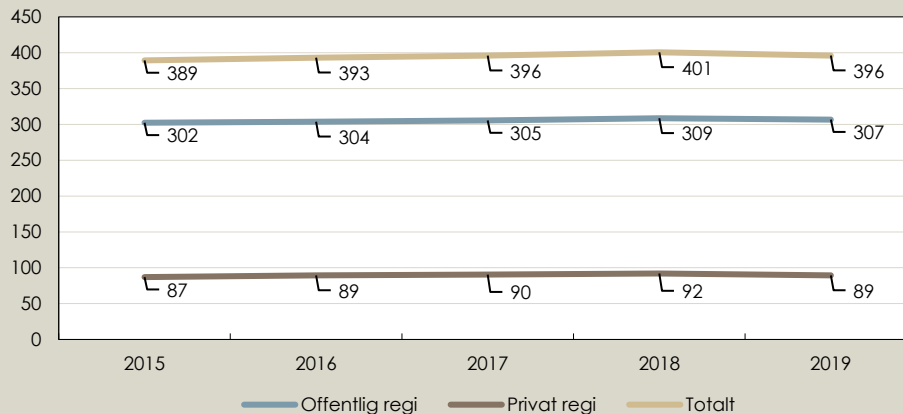
Jämn nivå av sysselsatta läkare över tid

Figur 55 visar antalet legitimerade läkare sysselsatta inom hälso- och sjukvården per 100 000 invånare från 2015 till 2019. Antalet sysselsatta ökade med två procent i förhållande till befolkningen, både i privat och offentlig sektor.

Figur 55. Legitimerade och sysselsatta läkare 2015–2019*

Sysselsatta inom hälso- och sjukvården i privat och offentlig regi

Antal per 100 000
invånare

* Legitimerade läkare med och utan specialistbevis

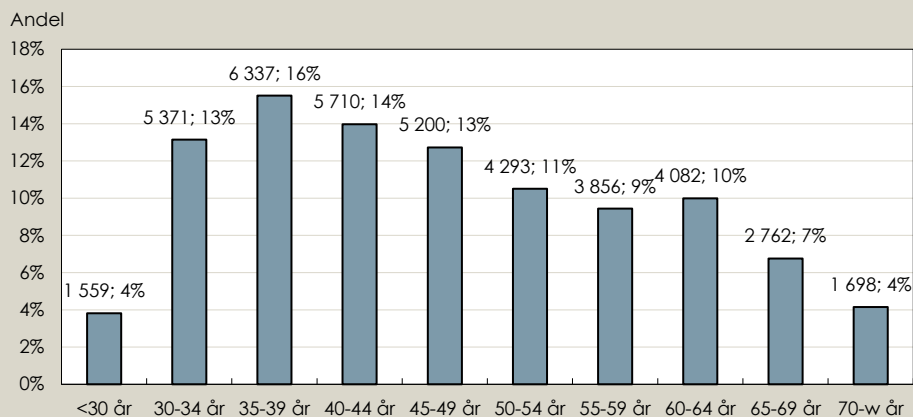
Källa: Socialstyrelsen

Figur 56 visar att den enskilt största åldersgruppen bland läkare sysselsatta inom hälso- och sjukvården 2019 var 35–39-åringar. Därefter minskade antalet sysselsatta per åldersgrupp, med undantag för 60–64-åringar. Medelåldern bland de sysselsatta 2019 var 47 år och 7,6 procent var 67 år eller äldre. Fördelningen i åldersgrupper på regional nivå var relativt lik den på nationell nivå (se figur 57).

Figur 56. Läkare i olika åldersgrupper 2019

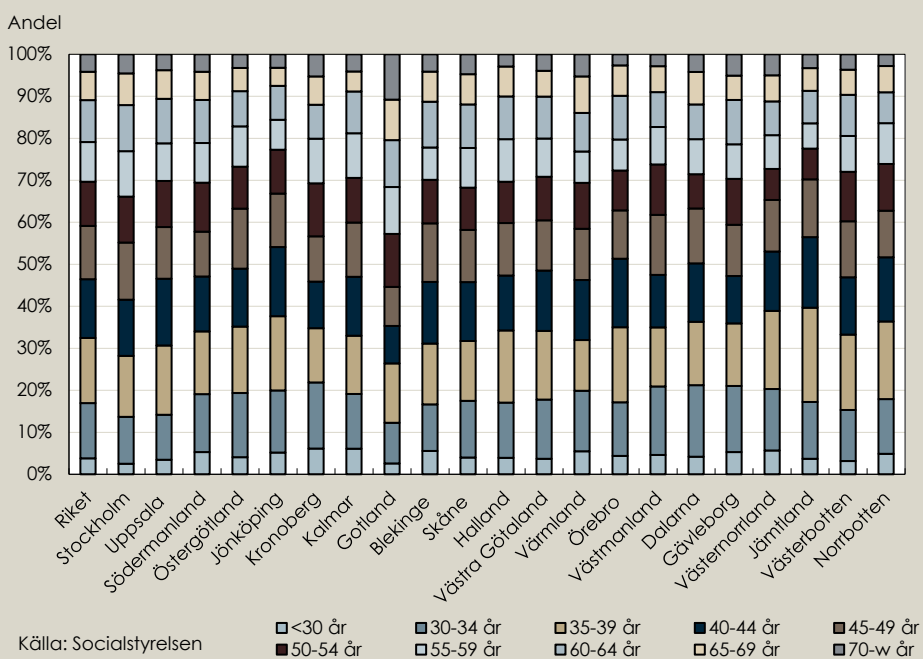
Antal och andel per åldersgrupp av alla sysselsatta inom hälso- och sjukvården

Källa: Socialstyrelsen

Figur 57. Åldersfördelningen bland läkare i riket och länen 2019

Legitimerade och sysselsatta inom hälso- och sjukvården

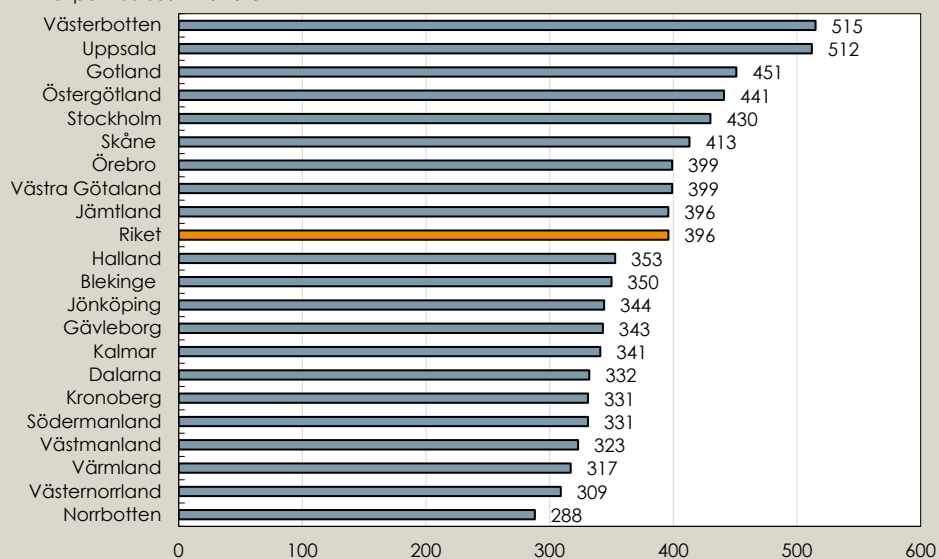

Västerbotten- och Uppsala län hade flest sysselsatta läkare i förhållande till befolkningen 2019 (se figur 58). Sysselsättningsgraden bland läkare med specialistkompetens anställda i regioner 2019 var 86 procent (85 procent för allmänläkare). Sysselsättningsgraden bland regionsanställda läkare utan specialistkompetens 2019 var 96 procent (96 procent för ST-läkare och 99 procent för AT-läkare). Sysselsättningsgraden för skolläkare i kommunerna 2019 var 64 procent.

Figur 58. Antal läkare per 100 000 invånare per län 2019

Legitimerade och sysselsatta inom hälso- och sjukvården

Antal per 100 000 invånare

Källa: Socialstyrelsen

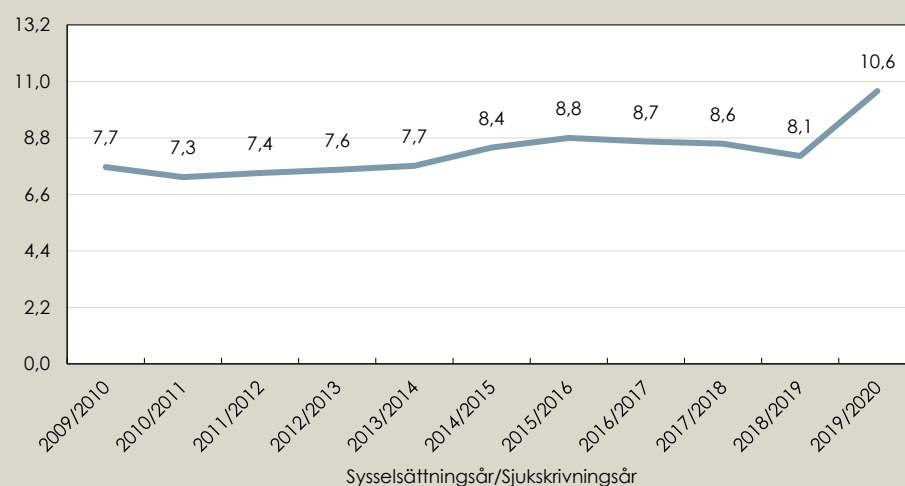
Sjukskrivningar bland läkare

Figur 59 visar att andelen av de legitimerade och sysselsatta läkarna i hälso- och sjukvården som någon gång under året hade ett sjukdomsfall som nådde Försäkringskassan varierade mellan och 10,6 mellan åren 2009/2010 och 2019/2020.

Figur 59. Andel legitimerade och sysselsatta läkare med sjukfall som når Försäkringskassan

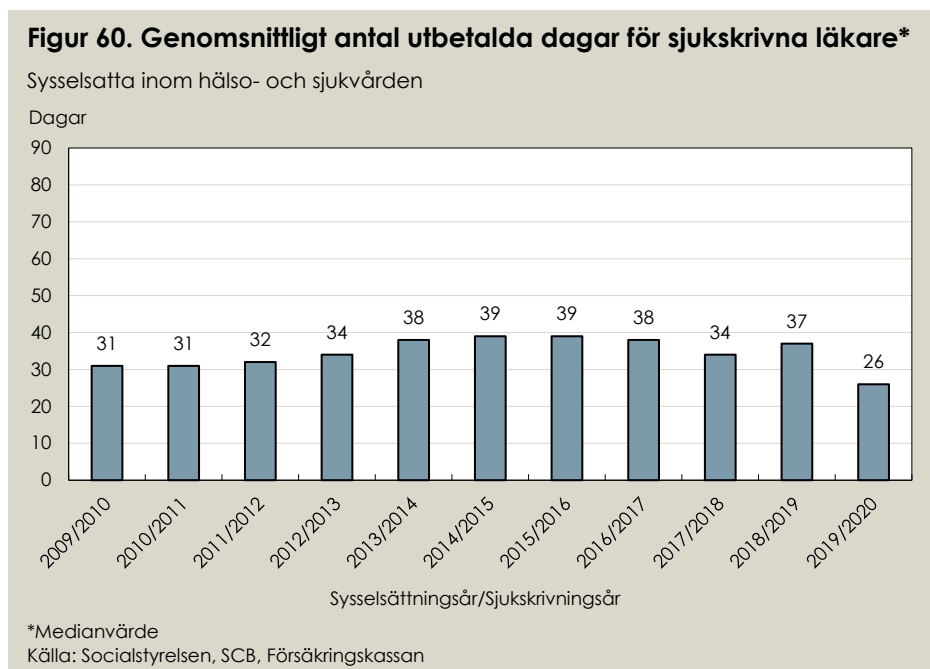
Sysselsatta inom hälso- och sjukvården

Andel (%)

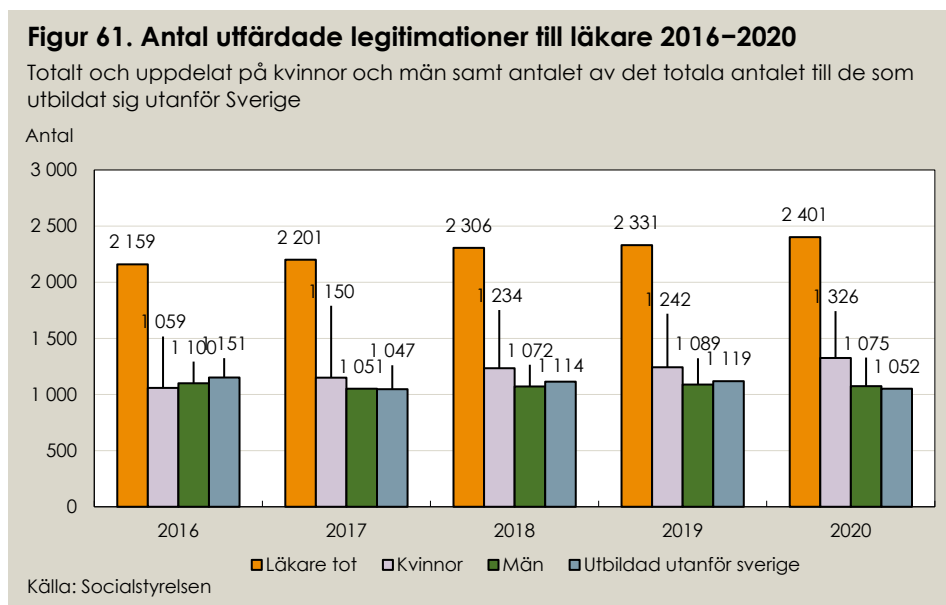
Källa: Socialstyrelsen, SCB, Försäkringskassan

Figur 60 visar att det genomsnittliga antalet dagar som legitimerade och sysselsatta läkare fick utbetald ersättning på grund av sjukskrivning varierade mellan 31 och 26 dagar för sysselsatta mellan 2009 och 2019.

Ökat antal utfärdade läkarlegitimationer

Antalet utfärdade läkarlegitimationer ökade med 11 procent från 2016 till 2020. (se figur 61).

Söktrycket höstterminen 2020 var 7,1 behöriga förstahandssökande per antagen. I genomsnitt tog 88 procent av nybörjarna läsåren 2000/2001–2010/2011 ut en läkarexamen inom 8,5 år (5,5 års nominell studietid + 3 år).

Andelen var högre bland kvinnor (90 procent) än män (85 procent). Antalet läkarstuderande utomlands med studiemedel från CSN uppgick till knappt 3 000. De flesta studerade i Riga, Lettland (knappt 400 studenter) och Gdansk, Polen (knappt 330 studenter).

Bristen varierar mellan olika specialiteter

Brist på läkare med specialistkompetens har under en längre tid identifierats både som en nationell och internationell utmaning inom merparten av specialiteter och subspecialitet av fack- och professionsorganisationerna och regionerna. Regionerna rapporterade om att det rådde brist på både nyblivna och erfarna läkare med specialistkompetens. Samtidigt uppgav de att bristen varierade mellan olika specialiteter och mellan geografiska områden. Det var till exempel större svårigheter att rekrytera till platser som ligger långt från lärosäten och universitetssjukhus.

För få utbildade läkare med specialistkompetens uppgav 19 regioner som en orsak till personalbrist. 18 regioner angav hög konkurrens mellan arbetsgivare som ett skäl till brist och 15 regioner rapporterade att pensionsavgångar var en bidragande anledning till brist. Region Stockholm ansvarar för samtliga specialistutbildningar och de menade att konkurrens av tillgång till budgetmedel mellan olika inriktningar var en särskild utmaning, eftersom det får betydelse för tillgång till kompetens inom olika specialiteter och subspecialiteter. Region Jönköpings län uppgav att de har behov att rekrytera en större andel av AT-läkare som är intresserade av att gå vidare och specialisera sig. En strategiskt viktig fråga för dem var därför att rekrytera AT-läkare med en variation av intresseområden, som stämmer överens med kompetensbehovet i regionen. Region Blekinge län rapporterade att de saknar specialister i åldersgruppen runt 50 år. De lyfte fram att bristen bland annat berodde på neddragna utbildningsplatser under 1990-talet i kombination med konkurrens från hyrbolag. Region Skåne uppgav att de hade problem att rekrytera och behålla läkare med specialistkompetens i allmänmedicin på grund av konkurrensen med privata vårdgivare. De menade att denna utmaning förstärktes av att det råder brist på allmänläkare nationellt. Region Jämtland-Härjedalen rapporterade också om en särskild brist av läkare med specialistkompetens i allmänmedicin.

Visst överskott på läkare innan specialisering

Endast Region Västernorrland och Region Kalmar län bedömer att de har brist på icke specialiserade läkare. I 18 regioner råder balans mellan tillgång och efterfrågan och Region Jönköping rapporterar om överskott.

SLF redovisar brist inom flera olika specialiteter

Sveriges läkarförbund (SLF)¹⁸ har genom sina specialitetsföreningar besvarat de fyra frågor som Socialstyrelsen skickade till förbundet i juli 2021. Förbundet utvidgade frågan om tillgång på data och bad specialitetsföreningarna uppskatta antalet specialistläkare, antalet ST-läkare samt specialistläkarnas

---

¹⁸ Sveriges läkarförbund är ett fackligt förbund inom Saco.

medelålder och genomsnittliga sysselsättningsgrad. För svar inom olika specialiteter se bilaga 2. Enligt SLF bedömer majoriteten av specialitetsföreningarna att det är brist på läkare inom deras specialitet men allt fler uppskattar en bättre tillgång på specialister om fem år. Tillgången uppges vara något högre i storstadsregioner eller i regioner med ett universitetssjukhus. Enligt SLF har mindre specialiteter bäst kännedom om antalet specialistläkare, ST-läkare, medelålder och sysselsättningsgrad. SLF betonar vikten av att inkludera dessa parametrar för att underlätta planering av kompetensförsörjningen på nationell nivå. Enligt SLF ser många specialitetsföreningar en tendens att vissa privata aktörer inte deltar i utbildningen av specialistläkare. Flera specialitetsföreningar uttrycker en oro för att vårduppdraget tränger ut forskning och utbildning, vilket beskrivs kunna ha en negativ påverkan på kompetensförsörjning och kvaliteten i hälso- och sjukvården.

SYLF bedömer att det behövs fler AT-tjänster

Sveriges Yngre Läkares Förening (SYLF)¹⁹ bedömer att för få AT-tjänster förlänger tiden från examen till legitimation och uppnådd specialistkompetens. Enligt SYLF behövs 1 700 AT-tjänster för 2021 (men det finns omkring 1 500) och drygt 2 000 AT-tjänster för 2028. SYLF betonar behovet av en nationell sammanställning av antalet ST-tjänster. Enligt SYLF finns fyra kategorier av läkare utan specialistkompetens:

- AT-läkare. Enligt SYLF var väntetiden till AT 11,14 månader 2021 nationellt. Väntetiderna varierar stort i landet.²⁰
- Legitimerade läkare på vikariat före ST. Enligt SYLF kan de ofta tillgoda-räkna sin tjänstgöring efter legitimation när de ansöker om specialistbevis men förbundet menar att de ofta har en otrygg anställningsform.
- ST-läkare. Har enligt SYLF en tillsvidareanställning under handledning men kan ibland ha svårt att slutföra ST om det saknas möjligheter för sidotjänstgöring.

---

¹⁹ Sveriges Yngre Läkares Förening (SYLF) - yrkesförening inom fackförbundet Sveriges läkarförbund.

²⁰ SYLF, SYLF:s AT-ranking 2020, <https://slf.se/sylf/app/uploads/2020/09/at-rapporten-2020-inkl-frageformular.pdf>

Naprapat

Tillgång

2019

- Knappt 1 300 legitimerade och sysselsatta.
- 940 inom hälso- och sjukvården, varav 45 % kvinnor och 55 % män, 4 % i offentlig sektor och 96 % i privat sektor.
- 3,5 % av legitimerade sysselsatta var 67 år eller äldre.
- Högst antal sysselsatta per 100 000 invånare i Gotland och Stockholms län.

2015–2019

- Antalet sysselsatta i hälso- och sjukvården per 100 000 invånare var oförändrad.
- Antalet sysselsatta ökade med 1% i privat sektor och minskade med 20% i offentlig sektor.

Legitimationer och examina

- 2020 utfärdades 66 naprapatlegitimationer, alla till utbildade i Sverige.

Efterfrågan

- Den regionen som har naprapater anställda i sina verksamheter bedömde att det hade balans mellan tillgång och efterfrågan.*

*Region Dalarna

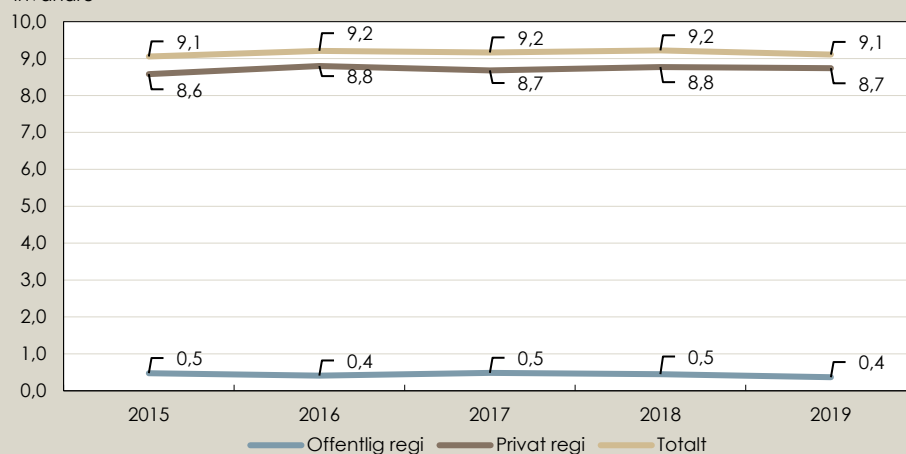
Jämn tillgång på sysselsatta naprapater

Figur 62 visar antalet legitimerade naprapater sysselsatta inom hälso- och sjukvården per 100 000 invånare från 2015 till 2019. Antalet sysselsatta låg på samma nivå i förhållande till befolkningen.

Figur 62. Legitimerade och sysselsatta naprapater 2015–2019

Sysselsatta inom hälso- och sjukvården i privat och offentlig regi

Antal per 100 000
invånare

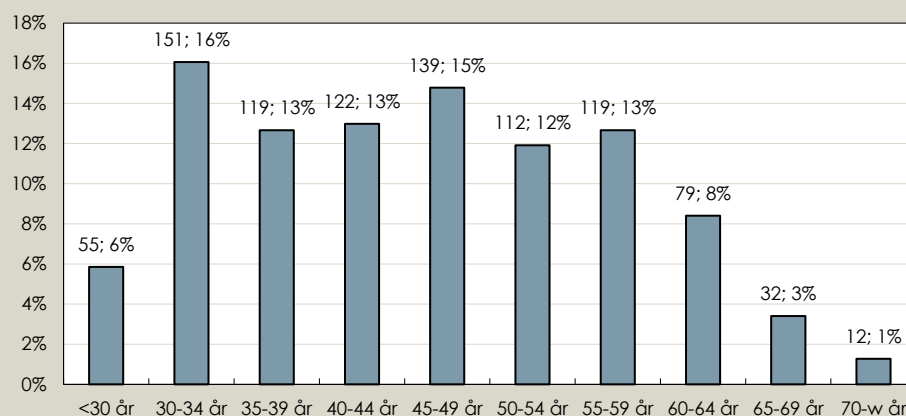
Källa: Socialstyrelsen

Figur 63 visar att de största åldersgrupperna bland sysselsatta naprapater 2019 var 30–34-åringar och 45–49-åringar. Medelåldern bland de sysselsatta 2019 var 46 år och 3,5 procent var 67 år eller äldre. Gotlands och Stockholms län hade flest sysselsatta naprapater per 100 000 invånare (se figur 64).

Figur 63. Naprapater i olika åldersgrupper 2019

Antal och andel per åldersgrupp av alla sysselsatta inom hälso- och sjukvården

Andel

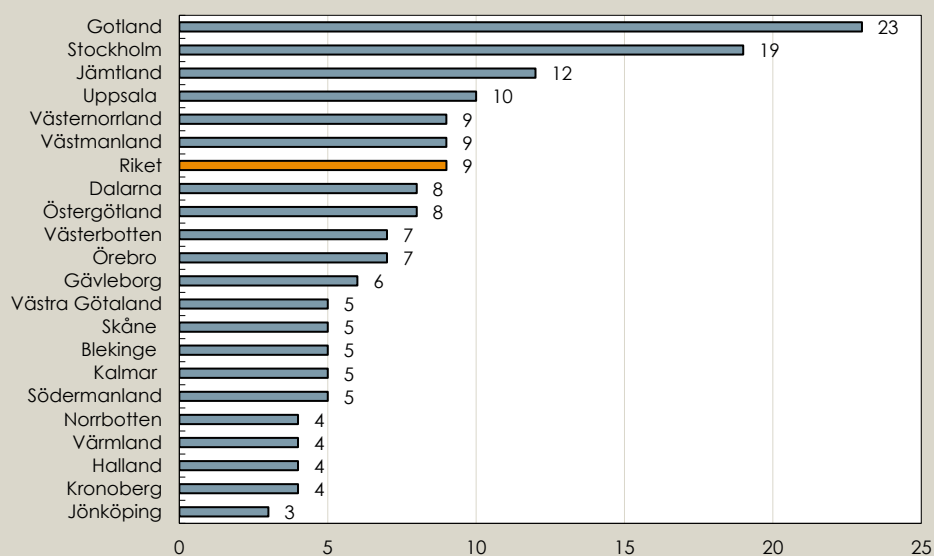

Källa: Socialstyrelsen

Figur 64. Antal naprapater per 100 000 invånare per län 2019

Legitimerade och sysselsatta inom hälso- och sjukvården

Antal per 100 000 invånare

Källa: Socialstyrelsen

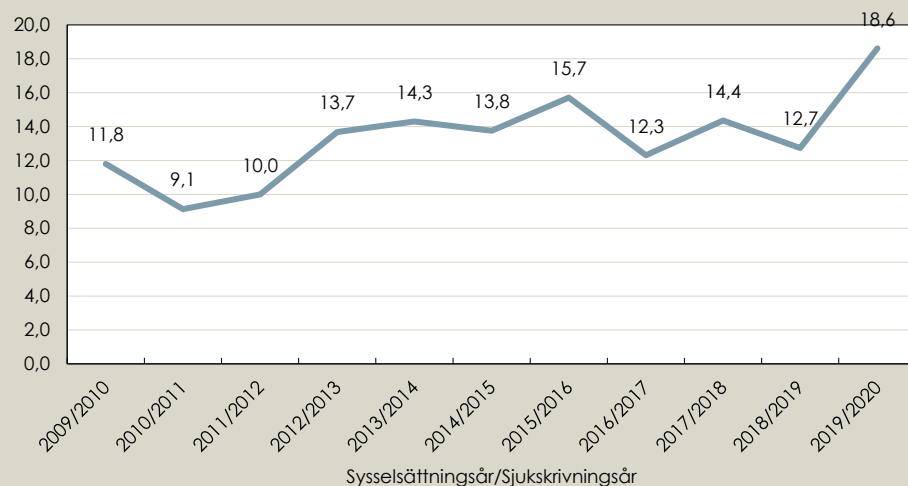
Sjukskrivningar bland naprapater

Figur 65 visar att andelen av de legitimerade och sysselsatta naprapaterna i hälso- och sjukvården som någon gång under året hade ett sjukdomsfall som nådde Försäkringskassan varierade mellan 11,8 och 18,6 procent mellan åren 2009/2010 och 2019/2020.

Figur 65. Andel legitimerade och sysselsatta naprapater med sjukfall som når Försäkringskassan

Sysselsatta inom hälso- och sjukvården

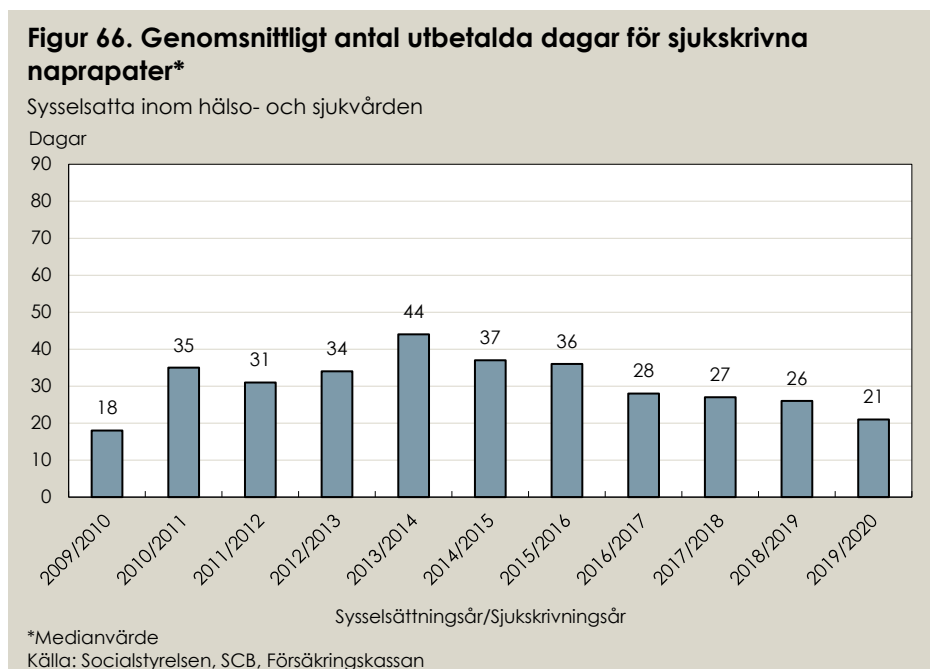
Andel (%)

Källa: Socialstyrelsen, SCB, Försäkringskassan

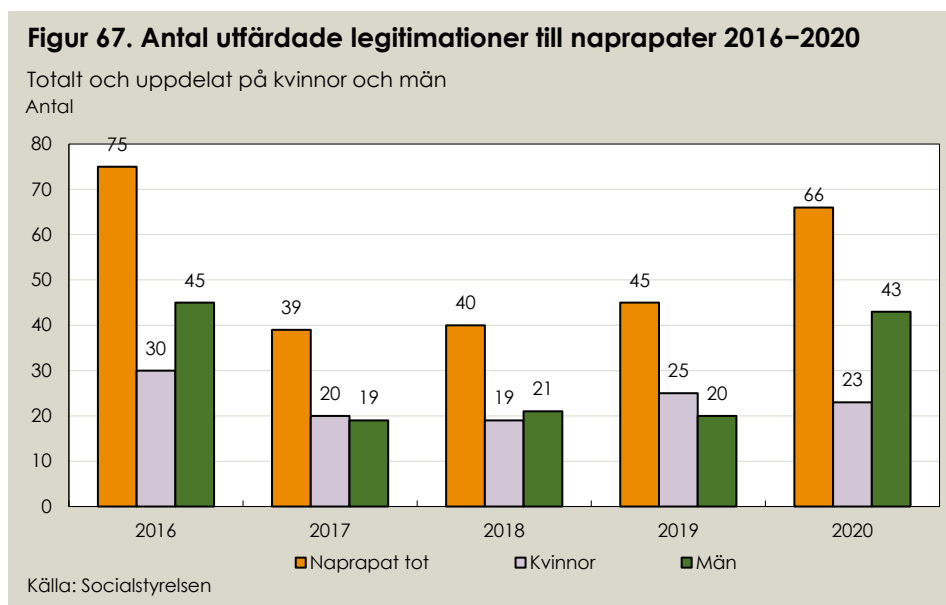

Figur 66 visar att det genomsnittliga antalet dagar som legitimerade och sysselsatta naprapater fick utbetald ersättning på grund av sjukskrivning varierade mellan 18 och 21 dagar för sysselsatta mellan 2009 och 2019.

Ökat antal utfärdade legitimationer till naprapater

Antalet årligen utfärdade legitimationer till naprapater har varierat över tid men minskade med 12 procent 2016–2020. Fördelningen mellan män och kvinnor har varierat över tid (se figur 67).

Optiker

Tillgång

2019

- Knappt 2 700 legitimerade.
- Drygt 2 400 inom hälso- och sjukvården, varav 71 % kvinnor och 29 % män, 8 % i offentlig sektor och 92 % i privat sektor.
- 3,8 % av legitimerade sysselsatta var 67 år eller äldre.
- Högst antal sysselsatta per 100 000 invånare i Kalmar och Stockholms län.

2015–2019

- Antalet sysselsatta i hälso- och sjukvården per 100 000 invånare minskade med 3 %.
- Antalet sysselsatta minskade med 4 % i privat sektor och ökade med 29 % i offentlig sektor.

Legitimationer, examina och söktryck

- 2020 utfärdades 95 optikerlegitimationer, varav 82 % till utbildade i Sverige, 15 % inom EU eller EES.
- 2,8 behöriga förstahandssökande per antagen ht 2021.

Efterfrågan

- 15 av de 19 regioner som hade optiker anställda i sina verksamheter bedömde att det var brist och 4 regioner redovisade balans mellan tillgång och efterfrågan.
- Svensk Optikerförening bedömer att det råder brist på optiker, framför allt i norra Sverige och på mindre orter.

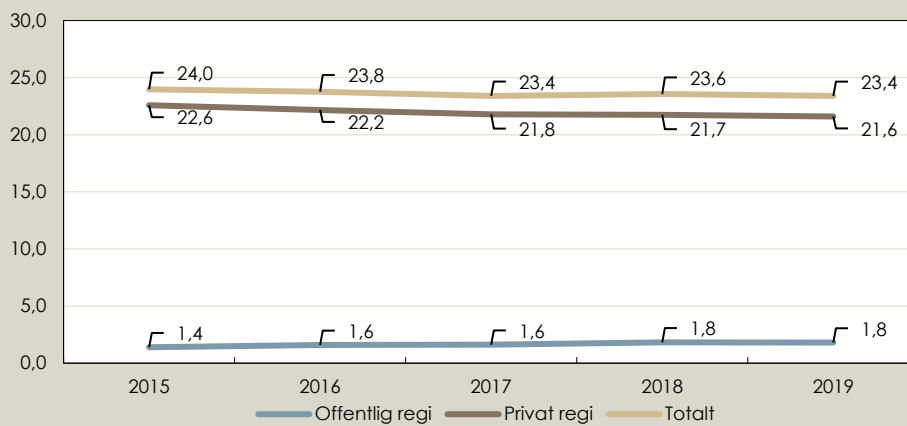
Fler optiker verksamma i offentlig sektor

Figur 68 visar antalet legitimerade optiker sysselsatta inom hälso- och sjukvården per 100 000 invånare från 2015 till 2019. Antalet sysselsatta minskade med fyra procent i förhållande till befolkningen. Antalet minskade i privat sektor, där majoriteten av optikerna är verksamma, men ökade i offentlig sektor.

Figur 68. Legitimerade och sysselsatta optiker 2015–2019

Sysselsatta inom hälso- och sjukvården i privat och offentlig regi

Antal per 100 000
invånare

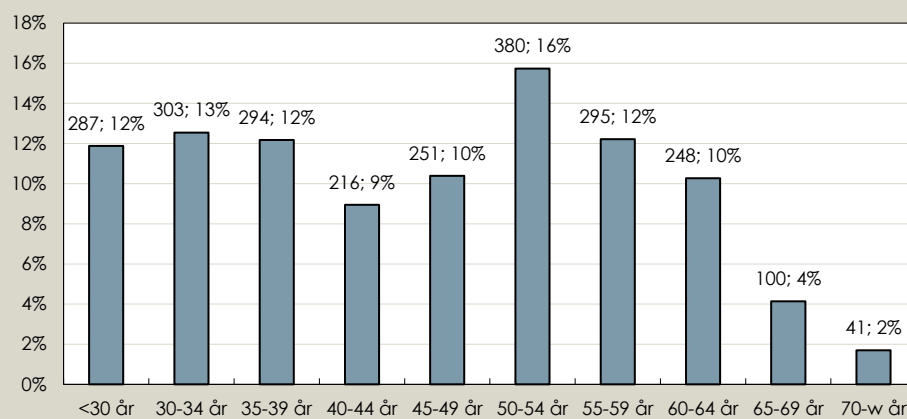

Figur 69 visar att den enskilt största åldersgruppen bland sysselsatta optiker 2018 var 50–54-åringar men att 37 procent var under 40 år gamla. Medelåldern bland de sysselsatta var 46 år och 3,8 procent var 67 år eller äldre. Kalmar och Stockholms län hade flest sysselsatta optiker i förhållande till befolkningen 2019 (se figur 70).

Figur 69. Optiker i olika åldersgrupper 2019

Antal och andel per åldersgrupp av alla sysselsatta inom hälso- och sjukvården

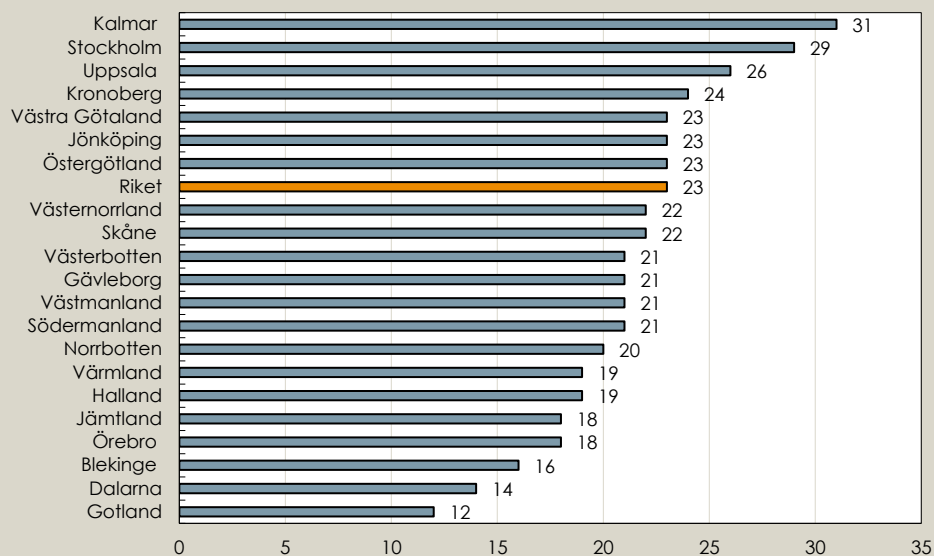
Andel

Figur 70. Antal optiker per 100 000 invånare per län 2019

Legitimerade och sysselsatta inom hälso- och sjukvården

Antal per 100 000 invånare

Källa: Socialstyrelsen

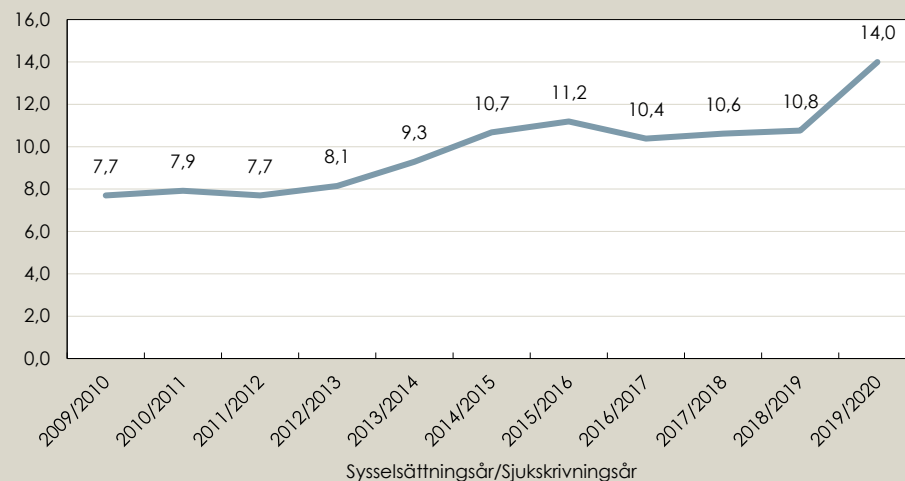
Sjukskrivningar bland optiker

Figur 71 visar att andelen av de legitimerade och sysselsatta optikerna i hälso- och sjukvården som någon gång under året hade ett sjukdomsfall som nådde Försäkringskassan varierade mellan 7,7 och 14,0 procent mellan åren 2009/2010 och 2019/2020.

Figur 71. Andel legitimerade och sysselsatta optiker med sjukfall som når Försäkringskassan

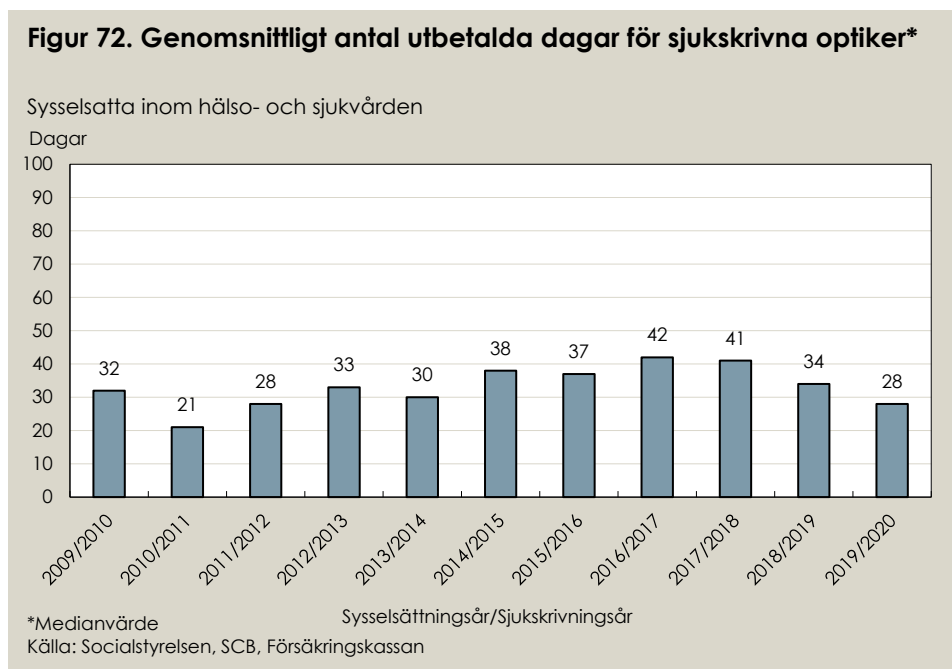
Sysselsatta inom hälso- och sjukvården

Andel (%)

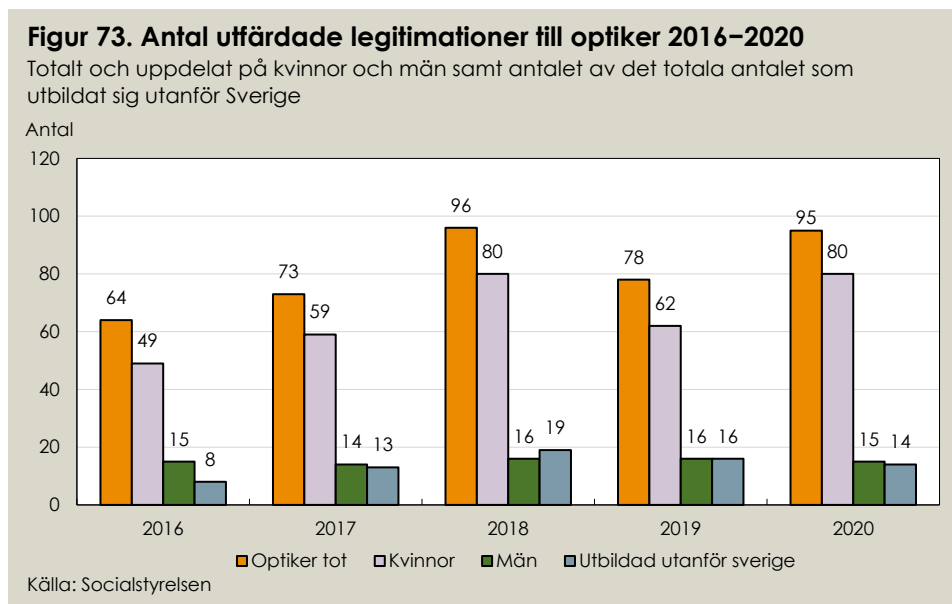
Källa: Socialstyrelsen, SCB, Försäkringskassan

Figur 72 visar att det genomsnittliga antalet dagar som legitimerade och sys-selsatta optiker fick utbetald ersättning på grund av sjukskrivning varierade mellan 32 och 28 dagar mellan 2009 och 2019.

Ökat antal utfärdade legitimationer till optiker

Antalet årligen utfärdade optikerlegitimationer ökade med 48 procent 2016–2020. Majoriteten utfärdades till kvinnor (se figur 73).

Söktrycket till optikerutbildningen höstterminen 2021 var 2,8 behöriga förstahandssökande per antagen. I genomsnitt tog 69 procent av nybörjarna läsåren 2009/10–2015/16 ut en optikerexamen inom sex år

(tre års nominell studietid + tre år). Andelen var högre bland kvinnor (74 procent) än män (57 procent).

Regionerna har brist på optiker

Endast omkring åtta procent av de sysselsatta optikerna är verksamma inom offentlig sektor och endast tre regioner bedömer att de har brist på yrkesgruppen. Region Stockholm, som har rapporterat brist, uppger att de har svårt att rekrytera erfarna optiker med en magisterexamen på grund av att privata aktörer erbjuder högre löner än vad regionen som arbetsgivare kan göra.

Svensk Optikerförening bedömer att efterfrågan på optiker är störst i norra delarna av landet

Svensk Optikerförening²¹ bedömer att utvecklingen av den privata marknaden har lett till en stor efterfrågan på optiker i hela landet. Föreningen bedömer att efterfrågan drivs av en växande befolkning och dess åldersstruktur, ökade krav på god synskärpa och stor konkurrens i den privata sektorn, bland annat inom företag där optiker gör utredningar inför lämplighet att kirurgiskt ta bort felsynthet. Enligt föreningen är det allt vanligare att optiker arbetar inom regionerna, där de uppges kunna komplettera bristyrkena ögonläkare och ögonsjuksköterskor. Föreningen betonar att optiker i den privata sektorn ofta är de som först uppmärksammar ett eventuellt sjukvårdsbehov.

Enligt föreningen är bristen framför allt lokal, särskilt i de nordliga regionerna och på mindre orter. Det största utbudet bedöms finnas inom regioner med högskolor som utbildar optiker. Föreningen bedömer att bristen kommer att vara relativt konstant under kommande år. Enligt föreningen kan bristen förklaras av en ofta stark konkurrens mellan affärskedjor medan det i samhället inte bedöms föreligga en generell brist.

Föreningen uppger att arbetsmiljön har blivit sämre för yrkesverksamma optiker genom en ökande konkurrens bland privata aktörer och högre löner som ökar pressen på att genomföra undersökningarna på kortare tid. Enligt föreningen hänger inte löneutvecklingen i regionerna med lönerna i den privata sektorn.

---

²¹ Svensk Optikerförening är en del av SRAT, som är ett fackligt förbund inom Saco.

Ortopedingenjör

Tillgång

2019

- 465 legitimerade och sysselsatta.
- Drygt 240 inom hälso- och sjukvården, varav 47 % kvinnor och 53 % män, 41 % i offentlig sektor och 59 % i privat sektor.
- 1,3 % av sysselsatta i hälso- och sjukvården var 67 år eller äldre.
- Högst antal sysselsatta per 100 000 invånare i Jönköpings län.

2015–2019

- Antalet sysselsatta i hälso- och sjukvården per 100 000 invånare ökade med 19 %.
- Antalet sysselsatta minskade med 10 procent i offentlig sektor men ökade med 36 % i privat sektor.

Legitimationer, examina och söktryck

- 2020 utfärdades 21 legitimationer till ortopedingenjörer, varav mer än 95 % till utbildade i Sverige.
- 1,4 behöriga förstahandssökande per antagen ht 2021.

Efterfrågan

- 6 av de 13 regioner som har ortopedingenjörer anställda i sina verksamheter bedömde att det hade brist och 7 regioner rapporterade balans mellan tillgång och efterfrågan.
- Sveriges Ortopedingenjörers Förening bedömer att efterfrågan är större än tillgången, främst i norra Sverige.

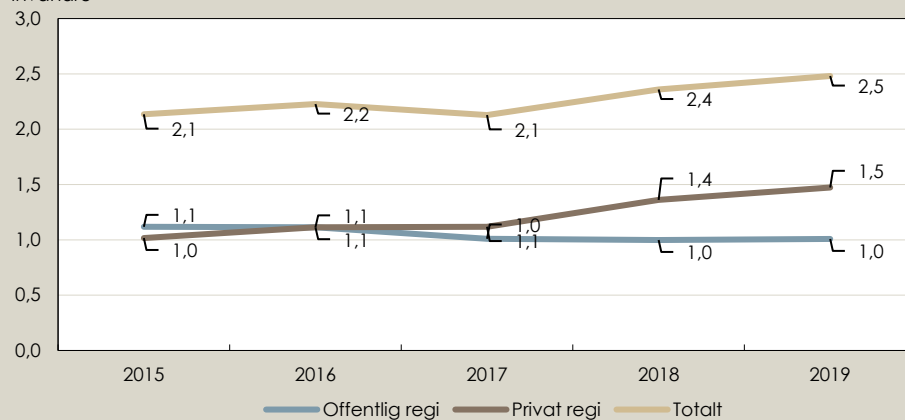
Fler ortopedingenjörer relativt befolkningen

Figur 74 visar antalet legitimerade ortopedingenjörer sysselsatta inom hälso- och sjukvården per 100 000 invånare från 2015 till 2019. Antalet sysselsatta ökade med 19 procent i förhållande till befolkningen och med 36 procent i privat sektor. Samtidigt var sysselsättningen med 10 procent i offentlig sektor.

Figur 74. Legitimerade och sysselsatta ortopedingenjörer 2015–2019

Sysselsatta inom hälso- och sjukvården i privat och offentlig regi

Antal per 100 000
invånare

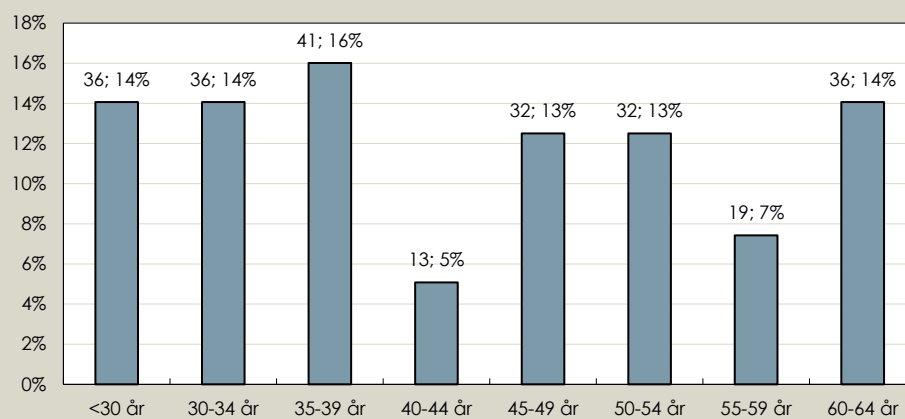
Källa: Socialstyrelsen

Figur 75 visar att antalet sysselsatta ortopedingenjörer 2019 var relativt jämnt fördelat mellan olika åldersgrupper, med undantag för åldersgrupperna 40–44 och 55–59-åringar. Medelåldern bland de sysselsatta var 44 år och 3,1 procent var 67 år eller äldre. Jönköpings län hade flest ortopedingenjörer per 100 000 invånare (se figur 76).

Figur 75. Ortopedingenjörer i olika åldersgrupper 2019

Antal och andel per åldersgrupp av alla sysselsatta inom hälso- och sjukvården

Andel

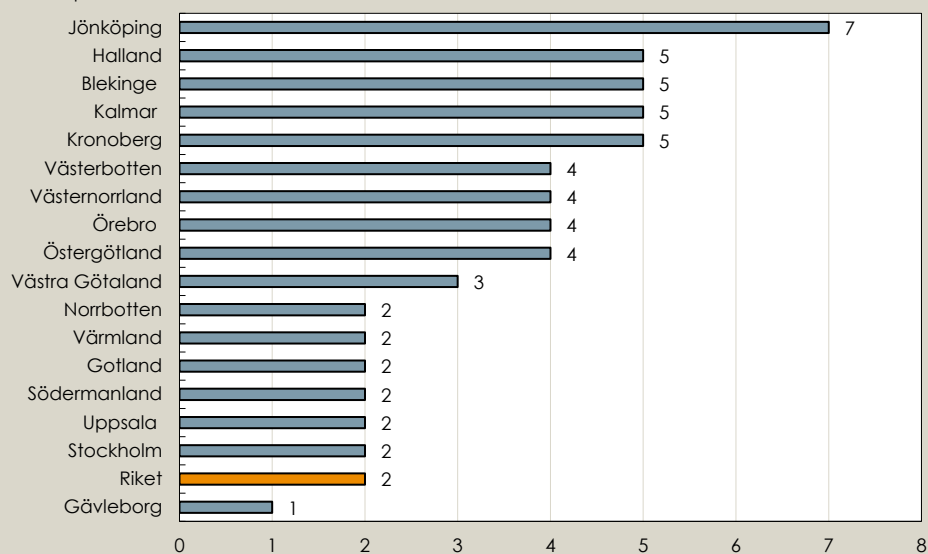
Källa: Socialstyrelsen

Figur 76. Antal ortopedingenjörer per 100 000 invånare per län 2019

Legitimerade och sysselsatta inom hälso- och sjukvården

Antal per 100 000 invånare

Källa: Socialstyrelsen

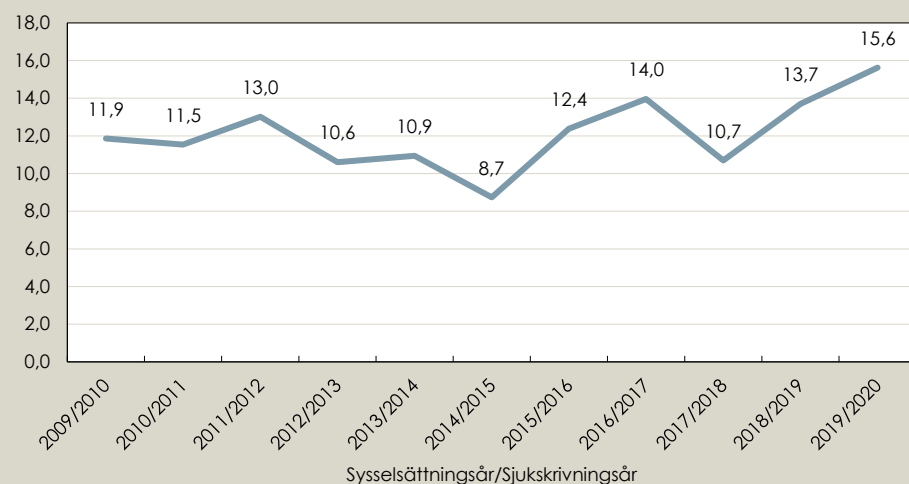
Sjukskrivningar bland ortopedingenjörer

Figur 77 visar att andelen av de legitimerade och sysselsatta ortopedingenjörerna i hälso- och sjukvården som någon gång under året hade ett sjukdomsfall som nådde Försäkringskassan varierade mellan 11,9 och 15,6 procent mellan åren 2009/2010 och 2019/2020.

Figur 77. Andel legitimerade och sysselsatta ortopedingenjörer med sjukfall som når Försäkringskassan

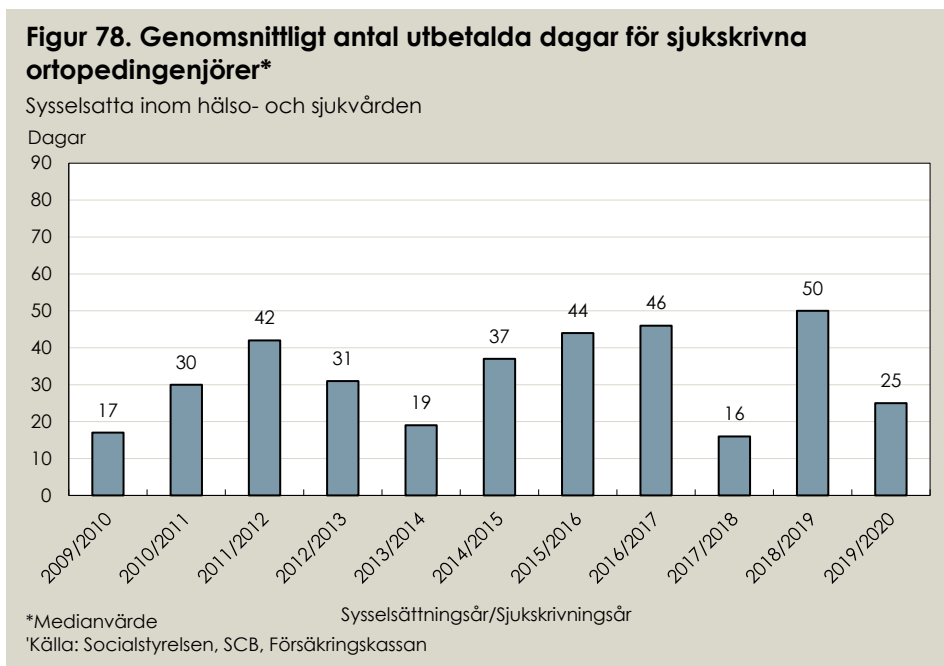
Sysselsatta inom hälso- och sjukvården

Andel (%)

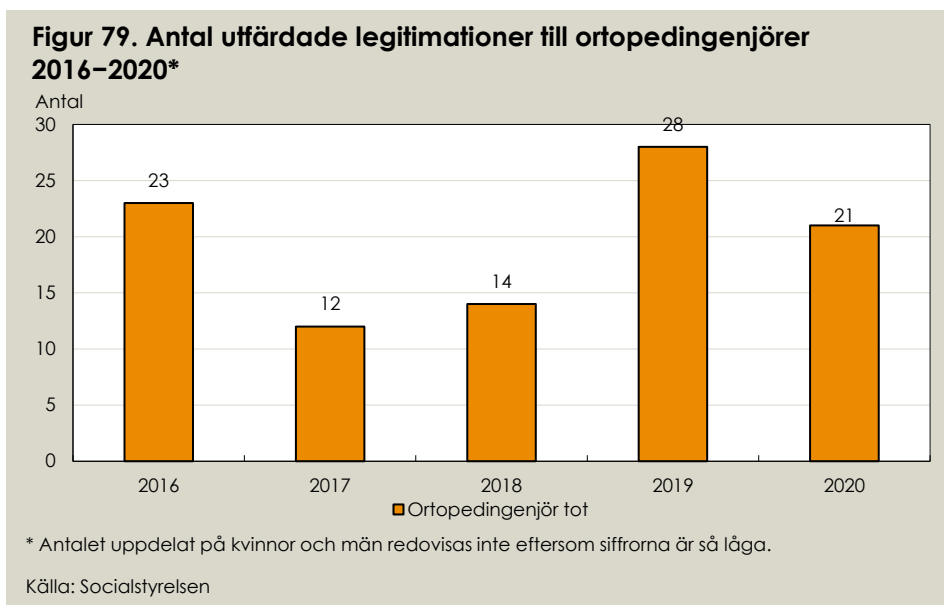
Källa: Socialstyrelsen, SCB, Försäkringskassan

Figur 78 visar att det genomsnittliga antalet dagar som legitimerade och sysselsatta ortopedingenjörer fick utbetald ersättning på grund av sjukskrivning varierade mellan 17 och 25 dagar för sysselsatta mellan 2009 och 2019.

Ökat antal utfärdade legitimationer

Antalet årligen utfärdade legitimationer till ortopedingenjörer har varierat över tid men minskade med 9 procent från 2016 till 2020, vilket motsvarar 2 legitimationer (se figur 79).

Söktrycket till utbildningen höstterminen 2021 var 1,4 behöriga förstahands-sökande per antagen. I genomsnitt tog 64 procent av nybörjarna läsåren

2009/10–2015/16 ut en ortopedingenjörsexamen inom sex år (tre års nominell studietid + tre år). Andelen var högre bland kvinnor (48 procent) än män (54 procent).

Två regioner har brist på ortopedingenjörer

Mindre än hälften av alla ortopedingenjörer inom hälso- och sjukvården är verksamma i offentlig sektor. 13 regionerna uppgav att de har yrkesgruppen anställd i sina verksamheter och åtta regioner redovisade brist. Brist på utbildade uppgav fem regioner som orsak till brist och tre regioner angav konkurrens från andra arbetsgivare som skäl till brist.

SOIF bedömer att efterfrågan är stor i Sverige

Sveriges Ortopedingenjörers Förening (SOIF) bedömer att efterfrågan på ortopedingenjörer är större än tillgången. Regioner och företag med avtal på ortopedteknisk service för regionerna har svårt att fylla vakanta tjänster. Detta är tydligt både i större städer med konkurrens mellan flera företag och inom stora delar av landet där regionerna själva anställer ortopedingenjörer. Det är väldigt svårt att få tag i legitimerade ortopedingenjörer. Branschen har försökt att lösa problemet genom att utbilda en ny kompetensgrupp som kan utföra en del av de sysslor som annars utförs av ortopedingenjörer. Utbildningen har framtagits i samråd med Jönköping Universitet och den ortopedtekniska branschen. Första omgången Fotortister utbildas under läsåret 2020/2021.

SOIF menar vidare att kartläggningen och statistiken som Socialstyrelsen inhämtar över deras grupp behöver utvecklas vidare för att bättre reflektera den reella situationen. Det gäller framförallt kategoriseringen av sysselsättningsstatus och i vilken sektor ortopedingenjörerna arbetar.

Psykolog²²

Tillgång

2019

- Knappt 11 000 legitimerade och sysselsatta.
- Drygt 8 900 inom hälso- och sjukvården, varav 71 % kvinnor och 29 % män, 62 % i offentlig sektor och 38 % i privat sektor.
- 8,1 % av sysselsatta i hälso- och sjukvården var 67 år eller äldre.
- Högst antal sysselsatta per 100 000 invånare i Uppsala län.
- Enligt SKR var knappt 5 000 psykologer (varav drygt 500 PTP-psykologer*) anställda i regionerna samt knappt 1 200 psykologer och drygt 50 PTP-psykologer anställda i kommunerna 2019.

2015–2019

- Antalet sysselsatta i hälso- och sjukvården per 100 000 invånare ökade med 5 %.
- Antalet sysselsatta var oförändrad i offentlig sektor och ökade med 22 % i privat sektor.

Legitimationer, examina och söktryck

- 2020 utfärdades 647 psykologlegitimationer, varav 92 % till utbildade i Sverige, 6 % inom EU eller EES och 2 % utanför EU eller EES.
- Läsåret 2019/2020 avlade 578 personer psykologexamen.
- 10,3 behöriga förstahandssökande per antagen ht 2020.

Efterfrågan

- 19 av 21 regioner bedömer att det är brist på psykologer och 2 regioner redovisar att det är balans mellan tillgång och efterfrågan.
- Enligt SCB bedömde knappt 55 % av arbetsgivarna att det var brist på nyexaminerade och knappt 70 % uppgav att det var brist på erfarna.
- Sveriges Psykologförbund bedömer att efterfrågan på psykologer är större än tillgången på både kort och lång sikt.

* PTP = praktisk tjänstgöring för psykologer. Krävs för att ansöka om psykologlegitimation.

Ökning av psykologer relativt befolkningen

Figur 80 visar antalet legitimerade psykologer sysselsatta inom hälso- och sjukvården per 100 000 invånare från 2015 till 2019. Antalet sysselsatta

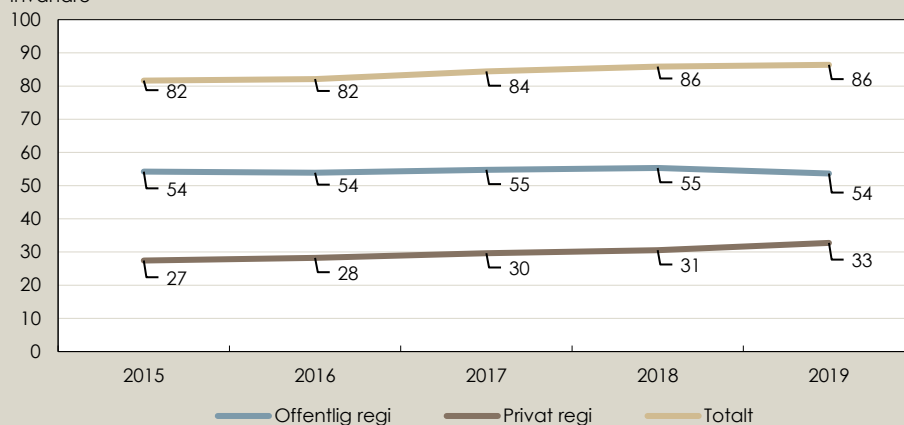
²² Legitimerade psykoterapeuter som även är legitimerade psykologer räknas både som psykolog och psykoterapeut och ingår därför i tillgångsdata för bägge yrkesgrupper.

ökade med fem procent i förhållande till befolkningen. Antalet ökade mer i privat än i offentlig sektor.

Figur 80. Legitimerade och sysselsatta psykologer 2015–2019

Sysselsatta inom hälso- och sjukvården i privat och offentlig regi

Antal per 100 000
invånare

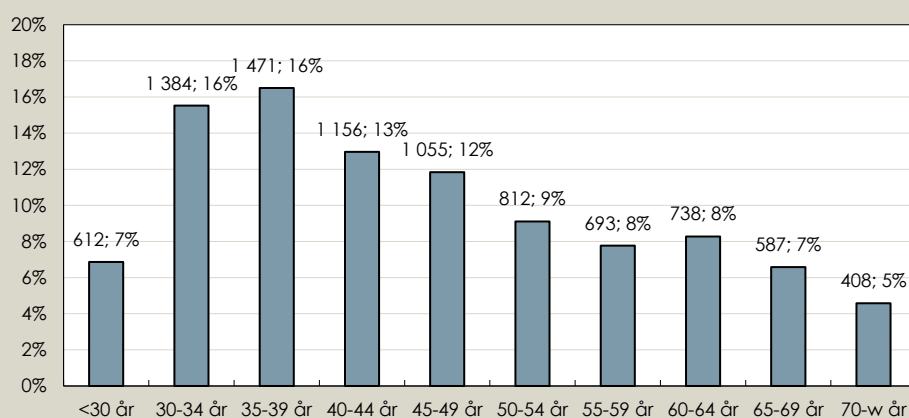
Källa: Socialstyrelsen

Figur 81 visar att knappt 40 procent av de sysselsatta psykologerna 2019 var under 40 år. Antalet sysselsatta per åldersgrupp minskade sedan i takt med allt högre åldrar, med undantag för de mellan 60 och 64 år. Medelåldern bland de sysselsatta var 46 år och 8,1 procent var 67 år eller äldre.

Figur 81. Psykologer i olika åldersgrupper 2019

Antal och andel per åldersgrupp av alla sysselsatta inom hälso- och sjukvården

Andel

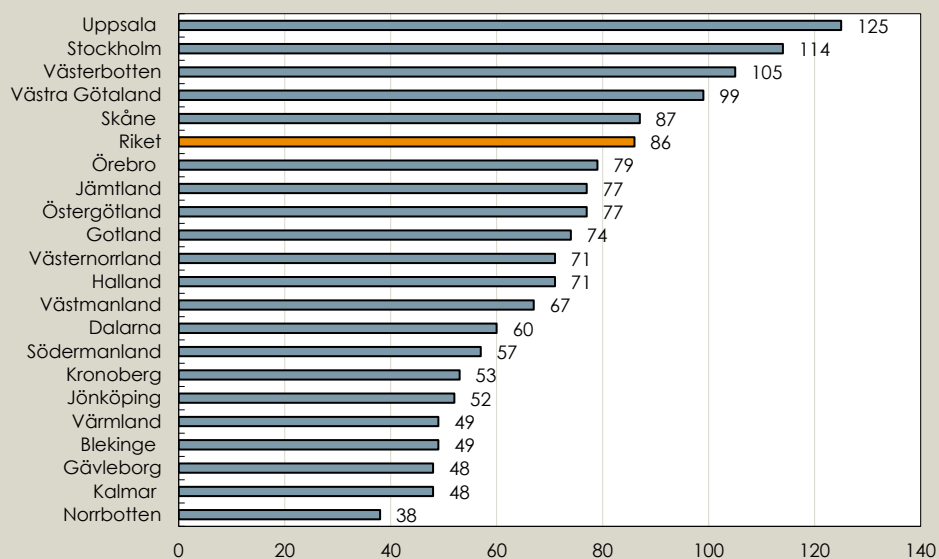
Källa: Socialstyrelsen

Uppsala län hade flest psykologer per 100 000 invånare (se figur 82). Sysselsättningsgraden bland psykologer i regioner och kommuner var 89 respektive 88 procent 2019. För PTP-psykologer anställda i regioner och kommuner var sysselsättningsgraden 96 respektive 95 procent.

Figur 82. Antal psykologer per 100 000 invånare per län 2019

Legitimerade och sysselsatta inom hälso- och sjukvården

Antal per 100 000 invånare

Källa: Socialstyrelsen

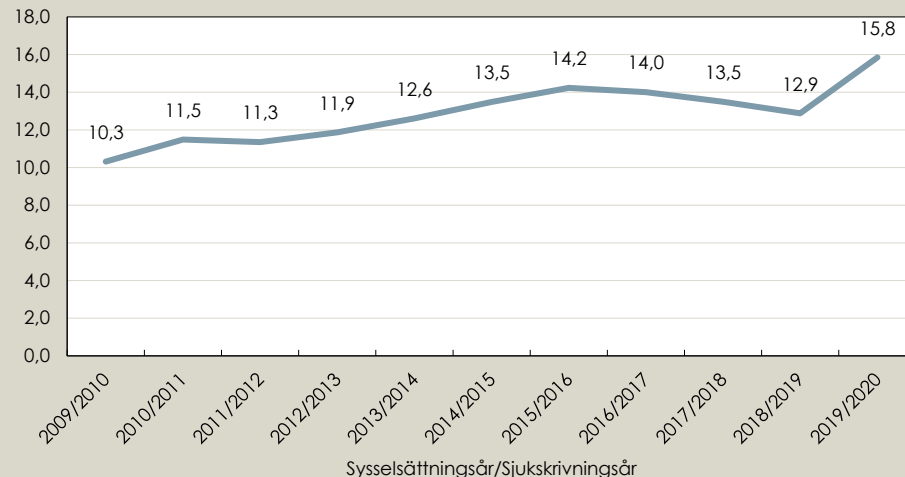
Sjukskrivningar bland psykologer

Figur 83 visar att andelen av de legitimerade och sysselsatta psykologerna i hälso- och sjukvården som någon gång under året hade ett sjukdomsfall som nådde Försäkringskassan varierade mellan 10,3 och 15,8 procent mellan åren 2009/2010 och 2019/2020.

Figur 83. Andel legitimerade och sysselsatta psykologer med sjukfall som når Försäkringskassan

Sysselsatta inom hälso- och sjukvården

Andel (%)

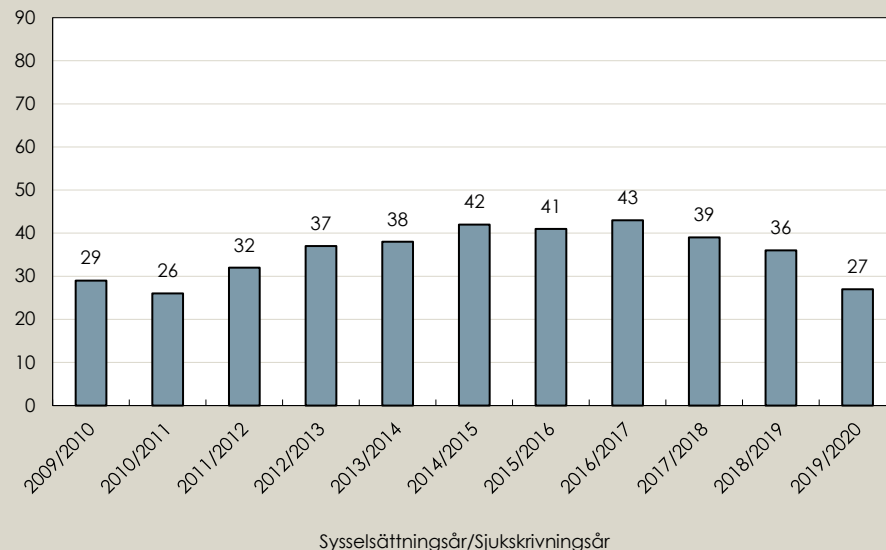
Källa: Socialstyrelsen, SCB, Försäkringskassan

Figur 84 visar att det genomsnittliga antalet dagar som legitimerade och sysselsatta psykologer fick utbetald ersättning på grund av sjukskrivning varierade mellan 29 och 27 dagar för sysselsatta mellan 2009 och 2019.

Figur 84. Genomsnittligt antal utbetalda dagar för sjukskrivna psykologer*

Sysselsatta inom hälso- och sjukvården

Dagar

*Medianvärde

Källa: Socialstyrelsen, SCB, Försäkringskassan

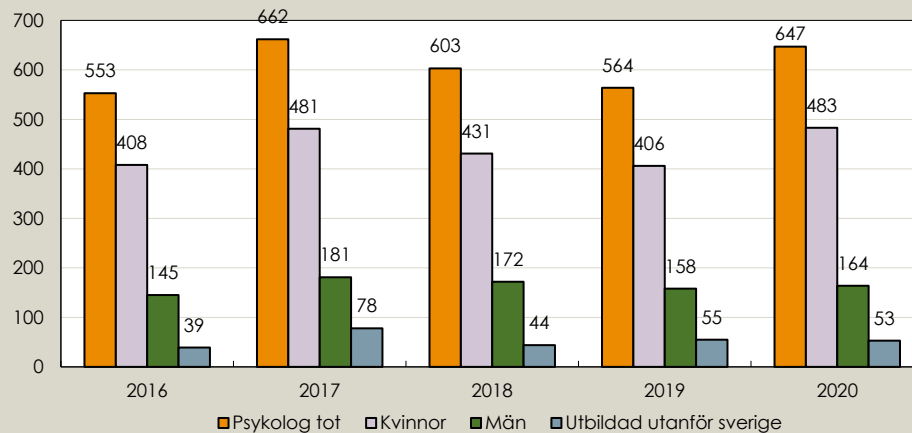
Ökat antal utfärdade legitimationer

Antalet årligen utfärdade psykologlegitimationer ökade med 17 procent från 2016 till 2020. Majoriteten utfärdades till kvinnor (se figur 85).

Figur 85. Antal utfärdade legitimationer till psykologer 2016–2020

Totalt och uppdelat på kvinnor och män samt antalet av det totala antalet som utbildat sig utanför Sverige

Antal

Källa: Socialstyrelsen

Söktrycket till utbildningen höstterminen 2020 var 11,1 behöriga första-handssökande per antagen. I genomsnitt tog 73 procent av nybörjarna läsåren 2009/10–2015/16 ut en psykologexamen inom åtta år (fem års nominell studietid + tre år). Andelen var högre bland kvinnor (79 procent) än män (62 procent).

Brist på psykologer i en majoritet av regionerna

Samtliga regioner utom två har bedömt att de har brist på psykologer i sina verksamheter. 15 regioner uppgav att hög konkurrens från andra arbetsgivare som en orsak till brist. 11 regioner menade att för få utbildade var orsaken till brist. Vidare lyfte Region Skåne att bristen är ojämnt fördelad geografiskt. Flera regioner upplevde också att brist beror på att många erfarna lämnar. De menar att det tar tid för nytexaminerade psykologer att bygga upp erfarenhet i samma takt som erfarna slutar.

Sveriges Psykologförbund bedömer att det framför allt är brist på erfarna psykologer

Sveriges Psykologförbund²³ beskriver att majoriteten av psykologer är verksamma inom hälso- och sjukvården i regionerna men att yrkesgruppen även återfinns inom elevhälsan, statliga myndigheter, universitet, företagshälsovård och inom arbetslivs- och organisationsutveckling. Förbundet uppger att många psykologer är egna företagare som driver privata mottagningar eller arbetar som konsulter. De rapporterar vidare om att det sker en psykologflykt från den specialiserade vården, och då särskilt inom barn och ungdomspsykiatri. Förbundet rapporterar om att den medikalisering som sker av den psykiatriska specialistvården är en av de största orsakerna till psykologflykten. De menar vidare att psykologer flyttar från den offentliga vården till den privata och digitala vården. Samtidigt lyfter Förbundet att den digitala vården är förknippad med vissa utmaningar. De efterlyser tydliga riktlinjer och kunskap om förfarandetsätt vid digital vård, till exempel vid suicidriskbedömning.

En annan nyckelfråga för Förbundet handlar om att säkerställa god integritet inom mindre orter där integritetsrisken är större och känslig för psykologer. Inom detta område kan digitala lösningar vara gynnsamma.

---

²³ Sveriges Psykologförbund är en facklig yrkesorganisation inom Saco.

Psykokoterapeut

Tillgång

2019

- Knappt 4 700 legitimerade och sysselsatta, varav majoriteten (knappt 2 000) med en psykologlegitimation*.
- Knappt 4 000 inom hälso- och sjukvården, varav 76 % kvinnor och 24 % män, 42 % i offentlig sektor och 58 % i privat sektor.
- 21,6 % av sysselsatta i hälso- och sjukvården var 67 år eller äldre.
- Högst antal sysselsatta per 100 000 invånare i Stockholms län.
- Enligt SKR var drygt 400 psykoterapeuter anställda i regionerna och knappt 10 i kommunerna 2019.

2015–2019

- Antalet sysselsatta i hälso- och sjukvården per 100 000 invånare minskade med 11 %.
- Antalet sysselsatta minskade med 20 % i offentlig sektor 4 % i privat sektor.

Legitimationer, examina och söktryck

- 2020 utfärdades 163 psykoterapeutlegitimationer, varav mer än nästan alla till utbildade i Sverige.
- 5,2 behöriga förstahandssökande per antagen ht 2021.

Efterfrågan

- 9 av de 21 regioner som har psykoterapeuter anställda i sina verksamheter bedömde att det var brist och 11 regioner redovisade balans.
- Akademikerförbundet SSR bedömer att det råder brist på psykoterapeuter idag och på sikt, särskilt i glesbygdsområden.

* För att ansöka om legitimation som psykoterapeut krävs en akademisk examen som exempelvis psykolog, läkare, socionom eller annan examen med minst 120 högskolepoäng. Av de med en legitimation inom ett annat yrke hade majoriteten alltså en psykologlegitimation.

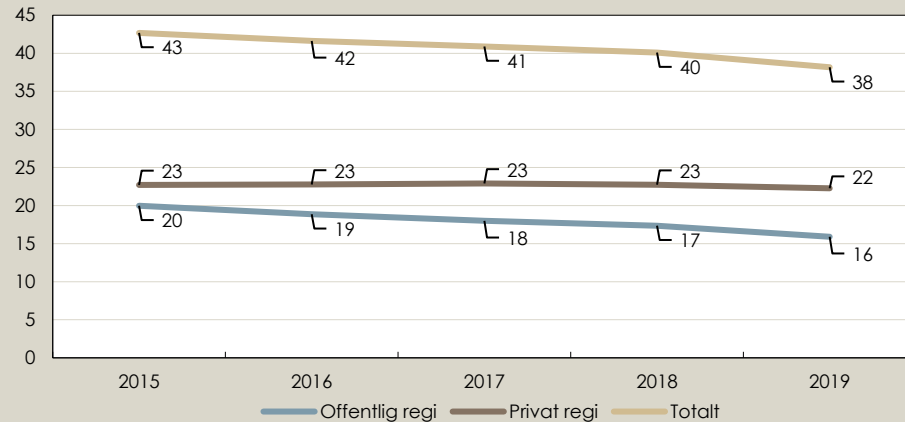
Färre psykoterapeuter i offentlig sektor över tid men fler i den privata

Figur 86 visar antalet legitimerade psykoterapeuter sysselsatta inom hälso- och sjukvården per 100 000 invånare från 2015 till 2019. Antalet sysselsatta minskade i förhållande till befolkningen, både totalt och inom offentlig sektor, och privat sektor.

Figur 86. Legitimerade och sysselsatta psykoterapeuter 2015–2019

Sysselsatta inom hälso- och sjukvården i privat och offentlig regi

Antal per 100 000
invånare

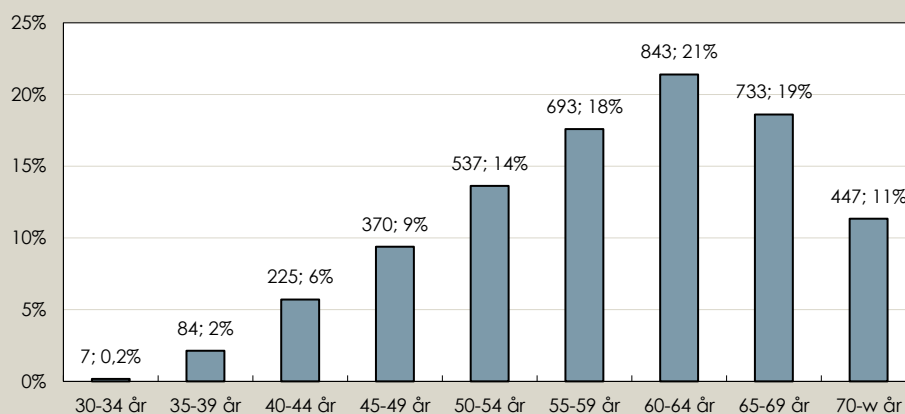
Källa: Socialstyrelsen

Figur 87 visar att antalet sysselsatta psykoterapeuter per åldersgrupp 2019 var flest i åldersgruppen 60–64. Medelåldern bland de sysselsatta var 59 år och 21,6 procent var 67 år eller äldre.

Figur 87. Psykoterapeuter i olika åldersgrupper 2019

Antal och andel per åldersgrupp av alla sysselsatta inom hälso- och sjukvården

Andel

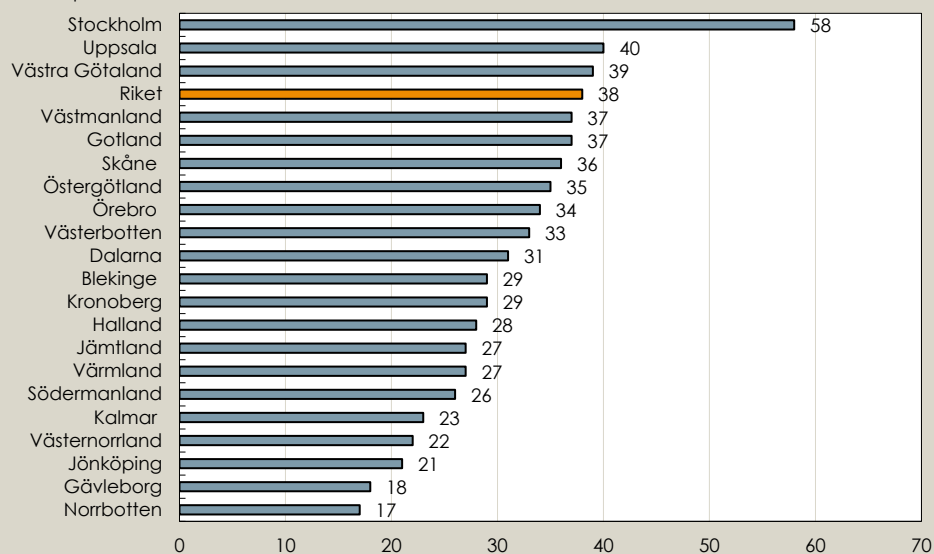
Källa: Socialstyrelsen

Stockholms län hade flest psykoterapeuter per 100 000 invånare 2019 (se figur 88). Sysselsättningsgraden bland psykoterapeuter som var anställda i regioner och kommuner 2019 var 84 respektive 95 procent.

Figur 88. Antal psykoterapeuter per 100 000 invånare per län 2019

Legitimerade och sysselsatta inom hälso- och sjukvården

Antal per 100 000 invånare

Källa: Socialstyrelsen

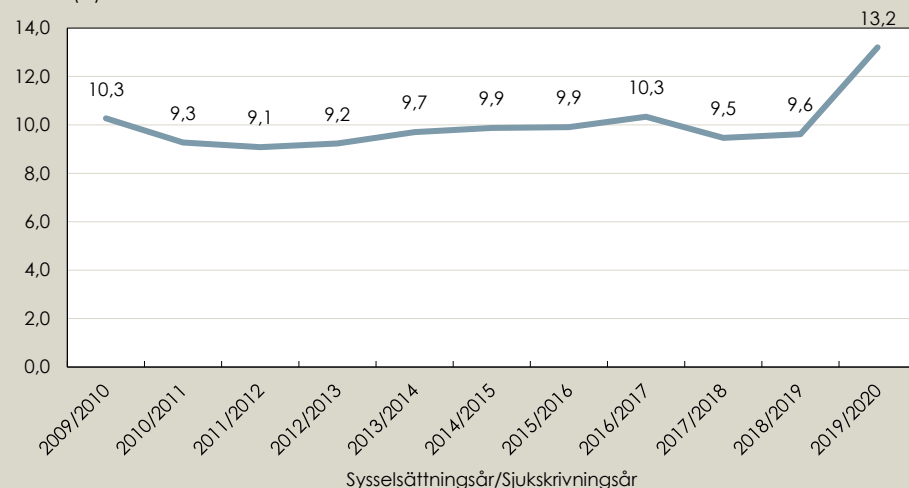
Sjukskrivningar bland psykoterapeuter

Figur 89 visar att andelen av de legitimerade och sysselsatta psykoterapeuterna i hälso- och sjukvården som någon gång under året hade ett sjukdomsfall som nådde Försäkringskassan varierade mellan 10,3 och 13,2 procent mellan åren 2009/2010 och 2019/2020.

Figur 89. Andel legitimerade och sysselsatta psykoterapeuter med sjukfall som når Försäkringskassan

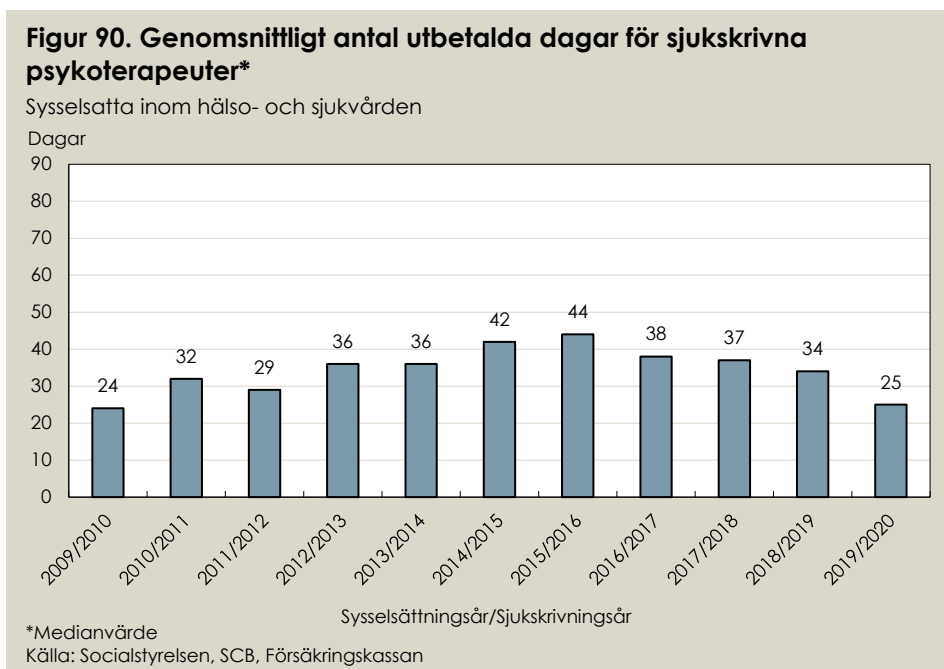
Sysselsatta inom hälso- och sjukvården

Andel (%)

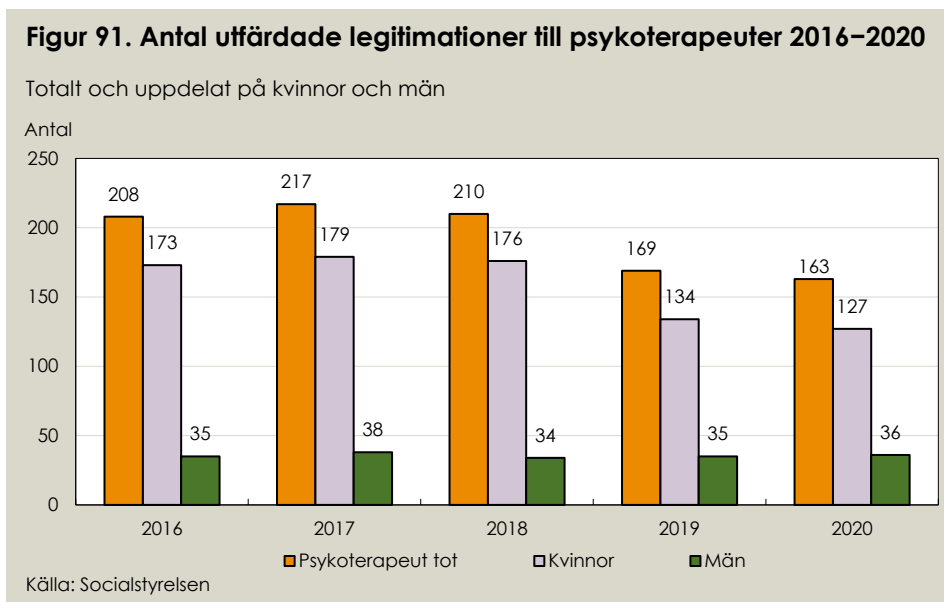
Källa: Socialstyrelsen, SCB, Försäkringskassan

Figur 90 visar att det genomsnittliga antalet dagar som legitimerade och sysselsatta psykoterapeuter fick utbetald ersättning på grund av sjukskrivning varierade mellan 24 och 25 dagar för sysselsatta mellan 2009 och 2019.

Minskat antal utfärdade legitimationer

Antalet årligen utfärdade legitimationer till psykoterapeuter minskade med 21 procent 2016–2020. Majoriteten utfärdades till kvinnor (se figur 91).

Söktrycket höstterminen 2021 var 5,2 behöriga förstahandssökande per antagningsplats. I genomsnitt tog 83 procent av nybörjarna läsåren 2009/10–2015/16 ut en psykoterapeutexamen inom 4,5 år (1,5 års nominell studietid + 3 år). Andelen var högre bland kvinnor (83 procent) än män (84 procent).

Akademikerförbundet bedömer att glesbygden har låg tillgång på psykoterapeuter

Akademikerförbundet SSR²⁴ uppger att det råder stora regionala skillnader när det gäller tillgång till psykoterapeuter. De menar att det saknas legitimerade psykoterapeuter att tillgå i stora delar av landet, vilket de menar strider mot hälso- och sjukvårdslagens mål om jämlik vård. Akademikerförbundet SSR bedömer att balans mellan tillgång och efterfrågan på psykoterapeuter inte kommer att uppnås i nära framtid eller på sikt.

Akademikerförbundet SSR uppger att viktiga frågor för psykoterapeuterna bland annat handlar att öka handlingsutrymmet för psykoterapeuterna och patienterna att i samråd bedöma vilken och hur lång behandling en patient har behov av i, utvidgning av tjänster utanför hälso- och sjukvården, till exempel inom socialtjänstens insatser och inom elevhälsan och att psykoterapeuter får tillgång till fortbildning inom ramen för sin anställning. Vidare menar de att det behövs kombinationstjänster så att psykoterapeuter kan kombinera forskning med kliniskt arbete.

---

²⁴ Akademikerförbundet SSR är ett fackligt förbund inom Saco.

Receptarie

Tillgång

2019

- Knappt 5 800 legitimerade och sysselsatta.
- Drygt 4 800 inom hälso- och sjukvården, varav 94 % kvinnor och 6 % män, 46 % i offentlig sektor och 54 % i privat sektor.
- 7,5 % av sysselsatta i hälso- och sjukvården var 67 år eller äldre.
- Högst antal sysselsatta per 100 000 invånare i Västerbottens län och Kalmar län.
- Samtliga län utom Stockholms hade fler receptarier än apotekare.
- Västerbottens län hade lägst antal apotekare per invånare, men drygt 8 gånger så många receptarier som apotekare.
- Enligt SKR var knappt 700 farmaceuter anställda i regionerna 2019.

2014–2018

- Antalet sysselsatta i hälso- och sjukvården per 100 000 invånare minskade med 4 %.
- Antalet sysselsatta ökade med 16 % i offentlig sektor men minskade med 16 % i privat sektor.

Legitimationer, examina och söktryck

- 2020 utfärdades 232 receptarielegitimationer, varav mer än 94 % till utbildade i Sverige, 3 % inom EU eller ESS och 2 % utanför EU eller ESS.
- 1,3 behöriga förstahandssökande per antagen ht 2021.

Efterfrågan

- 1 av de 17 regioner som hade receptarier anställda i sina verksamheter bedömde att det var brist och 16 regioner redovisade balans mellan tillgång och efterfrågan.
- Enligt SCB bedömer knappt 70 % av arbetsgivarna att det var brist på nyexaminerade och drygt 60 % uppgav att det var brist på erfarna.
- Sveriges Farmaceuter och Sveriges Apoteksförening bedömer att det är brist på receptarier, främst på mindre orter i glesbygd.

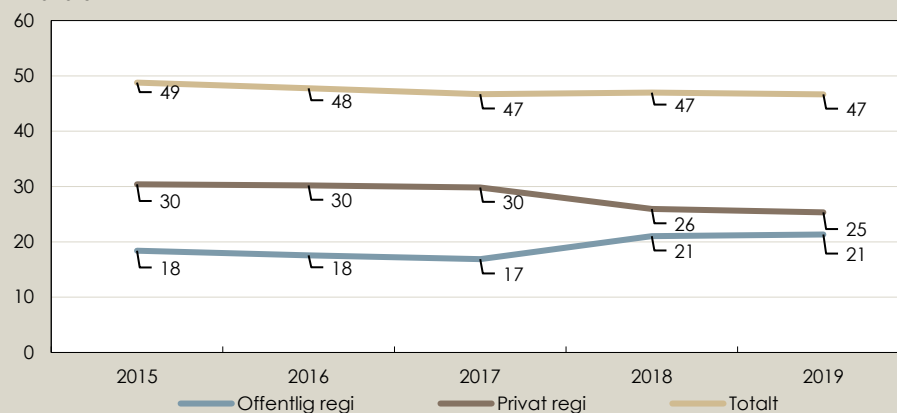
Fler receptarier i offentlig sektor och färre i privat

Figur 92 visar antalet legitimerade receptarier sysselsatta inom hälso- och sjukvården per 100 000 invånare från 2015 till 2019. Antalet sysselsatta minskade med fyra procent i förhållande till befolkningen. Antalet minskade med 16 procent i privat sektor och ökade med lika mycket i offentlig sektor.

Figur 92. Legitimerade och sysselsatta receptarie 2015–2019

Sysselsatta inom hälso- och sjukvården i privat och offentlig regi

Antal per 100 000
invånare

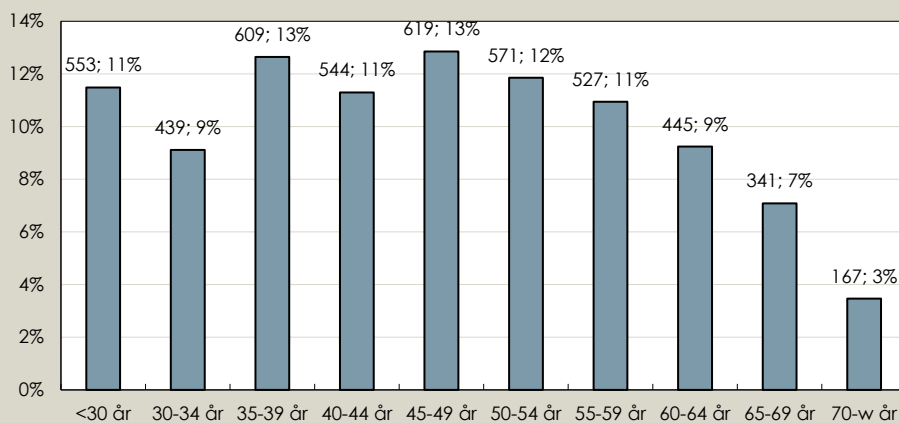
Källa: Socialstyrelsen

Figur 93 visar att de största åldersgrupperna bland sysselsatta receptarier 2019 var 35–39-åringar och 45–49-åringar. 20 procent var under 35 år. Medelåldern bland de sysselsatta var 47 år och 7,5 procent var 67 år eller äldre.

Figur 93. Receptarier i olika åldersgrupper 2019

Antal och andel per åldersgrupp av alla sysselsatta inom hälso- och sjukvården

Andel

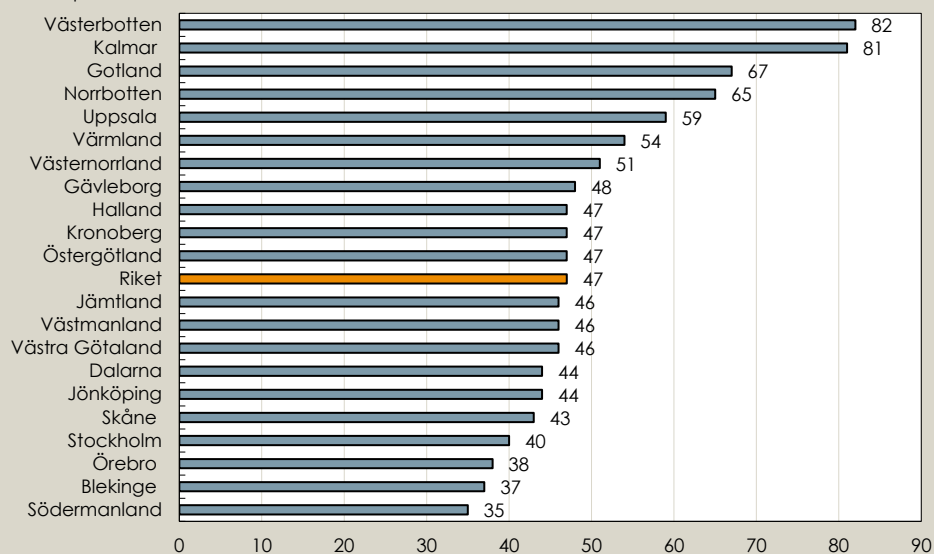
Källa: Socialstyrelsen

Västerbottens- och Kalmar län hade flest receptarier per 100 000 invånare 2019 (se figur 94). Sysselsättningsgraden bland farmaceuter som var anställda i regioner 2019 var 93 procent.

Figur 94. Antal receptarier per 100 000 invånare per län 2019

Legitimerade och sysselsatta inom hälso- och sjukvården

Antal per 100 000 invånare

Källa: Socialstyrelsen

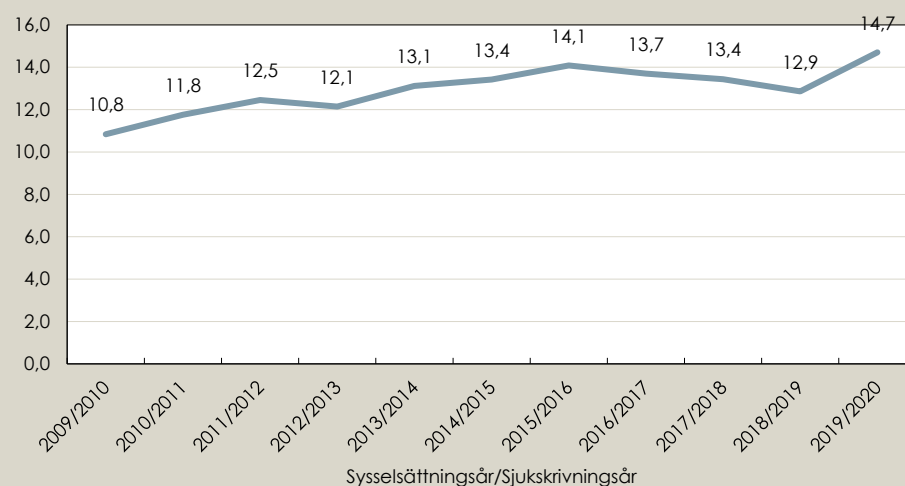
Sjukskrivningar bland receptarier

Figur 95 visar att andelen av de legitimerade och sysselsatta receptarierna i hälso- och sjukvården som någon gång under året hade ett sjukdomsfall som nådde Försäkringskassan varierade mellan 10,8 och 14,7 procent mellan åren 2009/2010 och 2019/2020.

Figur 95. Andel legitimerade och sysselsatta receptarie med sjukfall som når Försäkringskassan

Sysselsatta inom hälso- och sjukvården

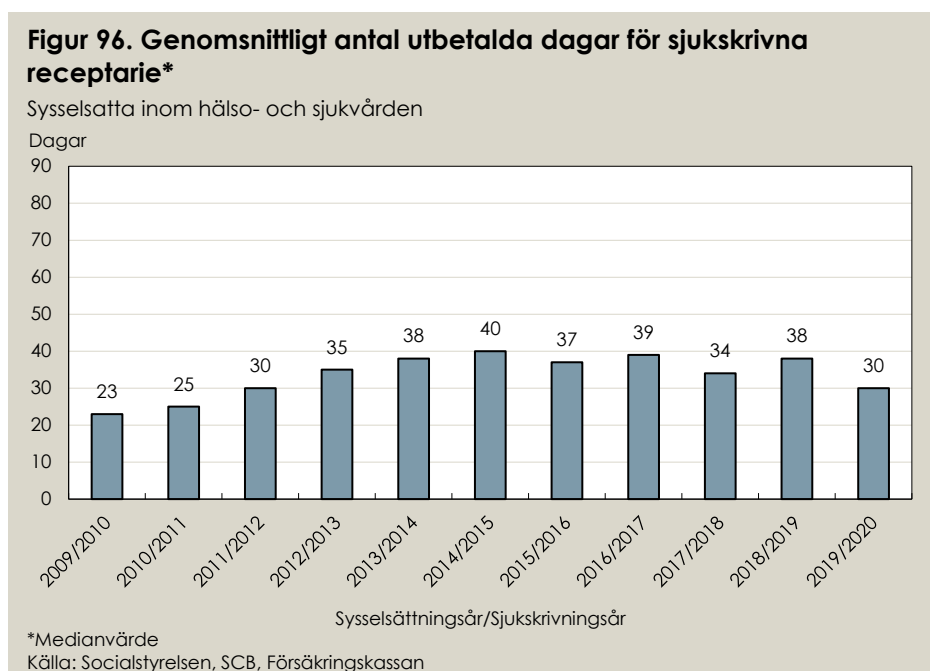
Andel (%)

Källa: Socialstyrelsen, SCB, Försäkringskassan

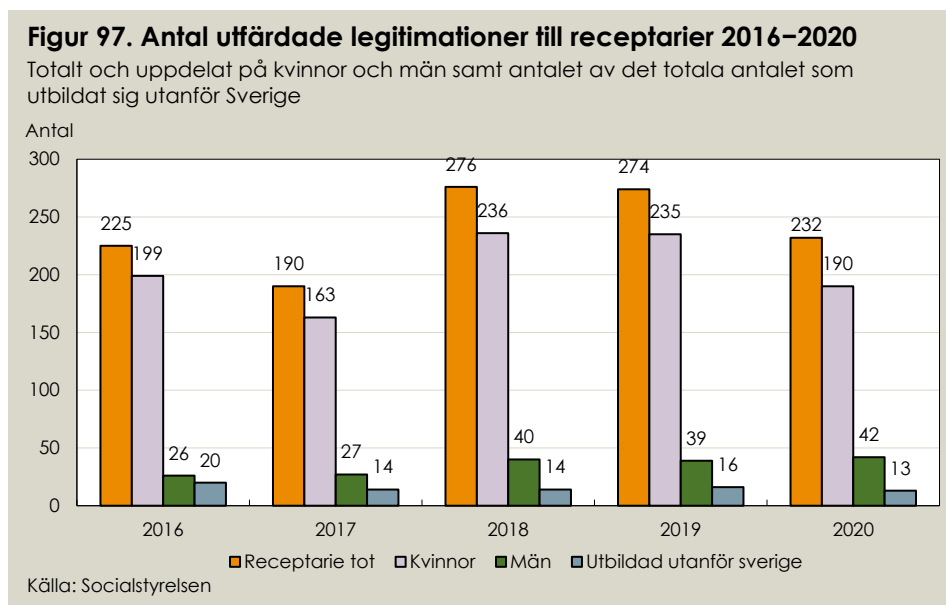

Figur 96 visar att det genomsnittliga antalet dagar som legitimerade och sysselsatta receptarier fick utbetald ersättning på grund av sjukskrivning varierade mellan 23 och 30 dagar för sysselsatta mellan 2009 och 2019.

Ökat antal utfärdade legitimationer

Antalet årligen utfärdade legitimationer till receptarier ökade med tre procent 2016–2020. Majoriteten utfärdades till kvinnor (se figur 97).

Söktrycket höstterminen 2021 var 1,3 behöriga förstahandssökande per antagen. I genomsnitt tog 47 procent av nybörjarna läsåren 2009/10–2015/16 ut

en receptarieexamen inom sex år (tre års nominell studietid + tre år). Andelen var högre bland kvinnor (49 procent) än bland män (38 procent).

Sveriges Farmaceuter och Sveriges Apoteksförening bedömer ökat behov på apotek och i primärvård

Sveriges Apoteksförening (SA) har bedömt tillgång och efterfrågan på apotekare och receptarier, se avsnittet Apotekare. Enligt SA är behovet av apotekare och receptarier störst på mindre orter och många receptarier uppges närma sig pensionsåldern. SA menar att distansutbildningar skulle kunna bidra till att fler stannar på orter som saknar farmaceutiska utbildningar. SF bedömer också att behovet inom apoteksbranschen kommer att fortsätta öka samt att efterfrågan i primärvården ökar i samband med omställningen från specialiserad vård till primärvård.

Röntgensjuksköterska

Tillgång

2019*

- Omkring 2500 legitimerade och sysselsatta.
- Omkring 2 400 inom hälso- och sjukvården, varav 79 % kvinnor och 21 % män, 89 % i offentlig sektor och 11 % i privat sektor.
- 0,2 % av sysselsatta i hälso- och sjukvården var 67 år eller äldre.
- Högst antal sysselsatta per 100 000 invånare i Västerbottens län.
- Enligt SKR var omkring 3 000 röntgensjuksköterskor anställda i regionerna 2019.

2015–2019

- Antalet sysselsatta i hälso- och sjukvården per 100 000 invånare ökade med 28 %.
- Antalet sysselsatta ökade med 31 % i offentlig sektor och 50 % i privat sektor.

Legitimationer, examina och söktryck

- 2020 utfärdades 181 röntgensjuksköterskelegitimationer, varav 87 % till utbildade i Sverige, 11 % inom EU eller EES.
- 2,2 behöriga förstahandssökande per antagen ht 2021.

Efterfrågan

- 21 av 21 regioner bedömde att det rådde brist på röntgensjuksköterskor.
- Enligt SCB bedömde knappt 75 % av arbetsgivarna att det var brist på nyexaminerade och cirka 90 % uppgav att det var brist på erfarna.
- Vårdförbundet bedömer att en ökad efterfrågan och pensionsavgångar skapar ett rekryteringsbehov.

* Innan 2000 när den separata legitimationen röntgensjuksköterska skapades, var det sjuksköterskor med radiologi specialistutbildning som hade kompetens för utföra de arbetsuppgifterna. Den specialiteten togs bort i och med införande av röntgensjuksköterskelegitimationen, men de som har den kan arbeta som röntgensjuksköterska. Därför har de inkluderats i röntgensjuksköterskorna i sysselsättningsstatistiken. I år. för att

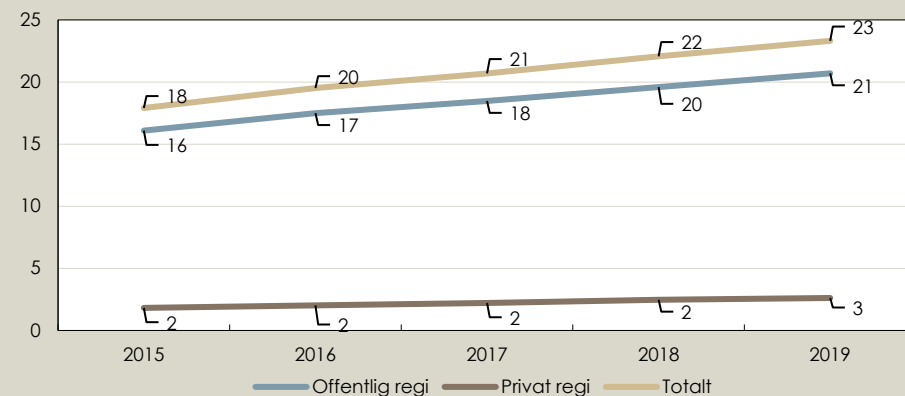
Röntgensjuksköterskor över tid

Figur 98 visar antalet legitimerade röntgensjuksköterskor sysselsatta inom hälso- och sjukvården per 100 000 invånare från 2015 till 2019. Antalet sysselsatta ökade med en 28 i förhållande till befolkningen. Antalet ökade både i offentlig- och privat sektor.

Figur 98. Legitimerade och sysselsatta röntgensjuksköterskor 2015–2019

Sysselsatta inom hälso- och sjukvården i privat och offentlig regi

Antal per 100 000
invånare

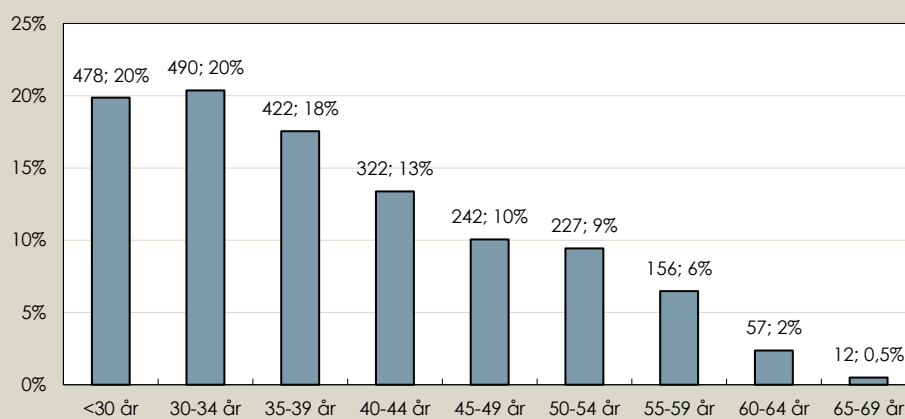
Källa: Socialstyrelsen

Figur 99 visar att antalet sysselsatta per åldersgrupp 2019 minskade från gruppen 35–39 år och äldre. Medelåldern bland de sysselsatta var 39 år och 0,2 procent var 67 år eller äldre.

Figur 99. Röntgensjuksköterskor i olika åldersgrupper 2019

Antal och andel per åldersgrupp av alla sysselsatta inom hälso- och sjukvården

Andel

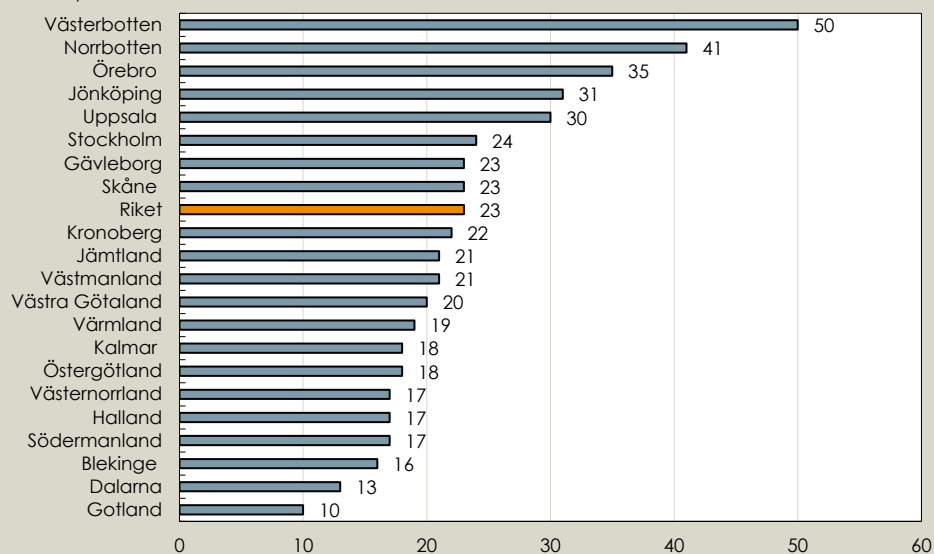
Källa: Socialstyrelsen

Västerbottens län hade flest röntgensjuksköterskor per 100 000 invånare 2019 (se figur 100). Sysselsättningsgraden bland röntgensjuksköterskor som var anställda i regioner 2019 var 89 procent.

Figur 100. Antal röntgensjuksköterskor per 100 000 invånare per län

Legitimerade och sysselsatta inom hälso- och sjukvården

Antal per 100 000 invånare

Källa: Socialstyrelsen

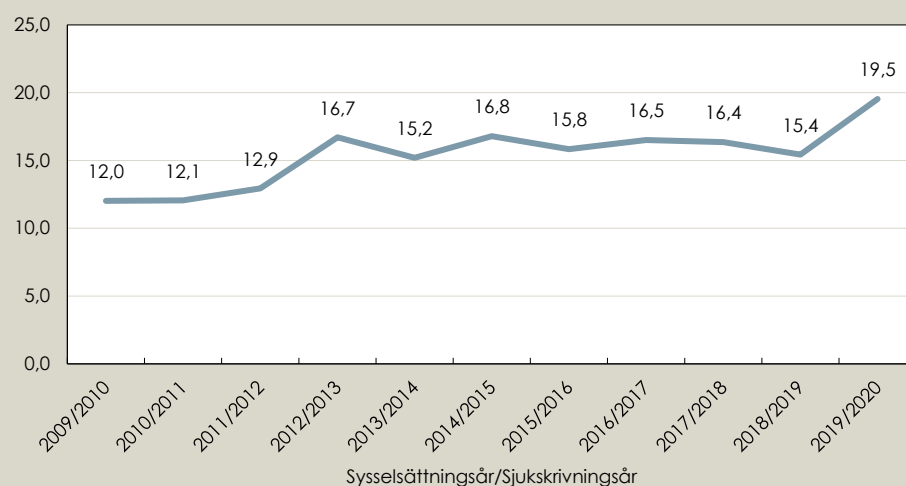
Sjukskrivningar bland röntgensjuksköterskor

Figur 101 visar att andelen av de legitimerade och sysselsatta röntgensjuksköterskorna i hälso- och sjukvården som någon gång under året hade ett sjukdomsfall som nådde Försäkringskassan varierade mellan 12,0 och 19,5 procent mellan åren 2009/2010 och 2019/2020.

Figur 101. Andel legitimerade och sysselsatta röntgensjuksköterskor med sjukfall som når Försäkringskassan

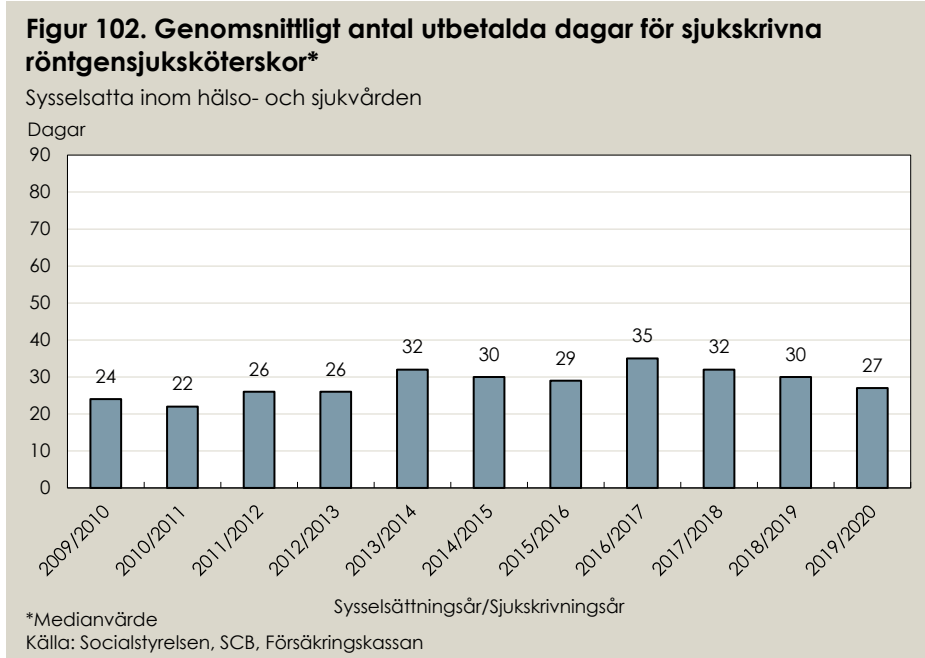
Sysselsatta inom hälso- och sjukvården

Andel (%)

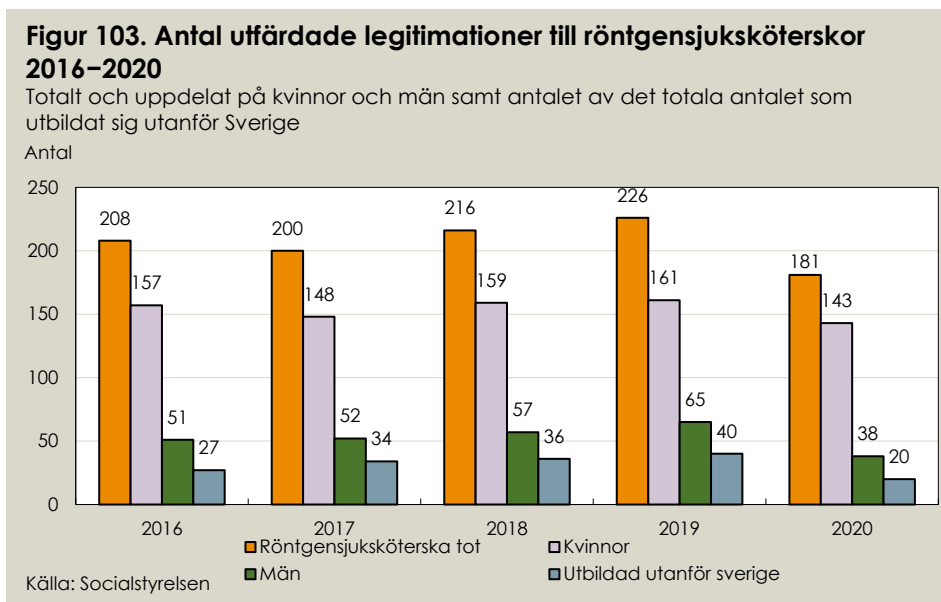
Källa: Socialstyrelsen, SCB, Försäkringskassan

Figur 102 visar att det genomsnittliga antalet dagar som legitimerade och sysselsatta röntgensjuksköterskor fick utbetald ersättning på grund av sjuk-skrivning varierade mellan 24 och 27 dagar för sysselsatta mellan 2009 och 2019.

Minskning i antalet utfärdade legitimationer

Antalet årligen utfärdade legitimationer till röntgensjuksköterskor minskade med 13 procent 2016–2020 (se figur 103).

Söktrycket höstterminen 2021 var 2,2 behöriga förstahandssökande per anta-gen. I genomsnitt tog 60 procent av nybörjarna läsåren 2009/10–2015/16 ut

en röntgensjuksköterskeexamen inom sex år (tre års nominell studietid + tre år). Andelen var högre bland kvinnor (61 procent) än bland män (58 procent).

Brist på röntgensjuksköterskor i många regioner

Brist på röntgensjuksköterskor har regionerna rapporterat om under en längre tid. För få utbildade röntgensjuksköterskor uppgav 20 regioner som ett skäl till brist. Pensionsavgångar uppgav tio regioner som en orsak till personalbrist och 12 regioner lyfte fram pensionsavgångar som en bidragande faktor till personalbrist. Konkurrens mellan arbetsgivare rapporterade åtta regioner som orsak till brist.

Vårdförbundet bedömer att det finns behov av att ersätta kommande pensionsavgångar

Vårdförbundet²⁵ bedömer att det råder ett stort rekryteringsbehov av röntgensjuksköterskor på grund av ökad efterfrågan och pensionsavgångar. Vårdförbundet menar att utbildningen inte är dimensionerad för att täcka behovet och uppger att allt fler röntgensjuksköterskor söker arbete inom bemanningsbolag. Vårdförbundet bedömer att en hög arbetsbelastning, relativt låga löner och otydliga karriärmodeller bidrar till att få personer söker sig till yrket. Förbundet betonar vikten av att inrätta en specialistutbildning för röntgensjuksköterskor för att möta upp de behov som finns inom hälso- och sjukvården.

---

²⁵ Vårdförbundet är ett yrkes- och fackförbund.

Sjukhusfysiker

Tillgång

2019

- 611 legitimerade och sysselsatta.
- 419 inom hälso- och sjukvården, varav 47 % kvinnor och 53 % män, 98 % i offentlig sektor och 2 % i privat sektor.
- 1,7 % av sysselsatta i hälso- och sjukvården var 67 år eller äldre.
- Högst antal sysselsatta per 100 000 invånare i Uppsala län.
- Enligt SKR var knappt 400 sjukhusfysiker anställda i regionerna 2019.

2015–2019

- Antalet sysselsatta i hälso- och sjukvården per 100 000 invånare ökade med 5 %.
- Förändringen av antalet sysselsatta i privat och offentlig sektor var relativt liten.

Legitimationer, examina och söktryck

- 2020 utfärdades 29 sjukhusfysikerlegitimationer, samtliga till utbildade i Sverige.
- 0,9 behöriga förstahandssökande per antagen ht 2020.

Efterfrågan

- 7 av 21 regioner bedömde att det var brist på sjukhusfysiker och 11 regioner redovisade balans mellan tillgång och efterfrågan.
- Svenska Sjukhusfysikerförbundet bedömer att det är svårt att rekrytera erfarna sjukhusfysiker, särskilt utanför utbildningsorterna.

Ökad tillgång på sjukhusfysiker över tid

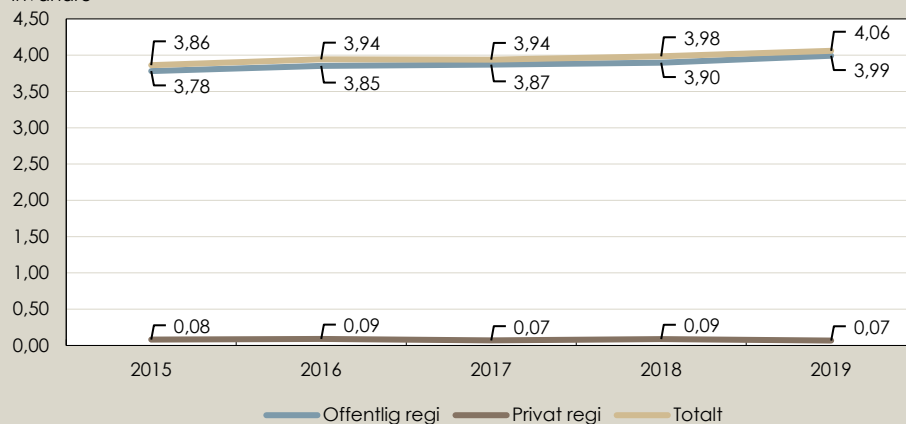
Figur 104 visar antalet legitimerade sjukhusfysiker sysselsatta inom hälso- och sjukvården per 100 000 invånare från 2015 till 2019. Antalet sysselsatta ökade med fem procent i förhållande till befolkningen.

Figur 104. Legitimerade och sysselsatta sjukhusfysiker 2015–2019

Sysselsatta inom hälso- och sjukvården i privat och offentlig regi

Antal per 100 000
invånare

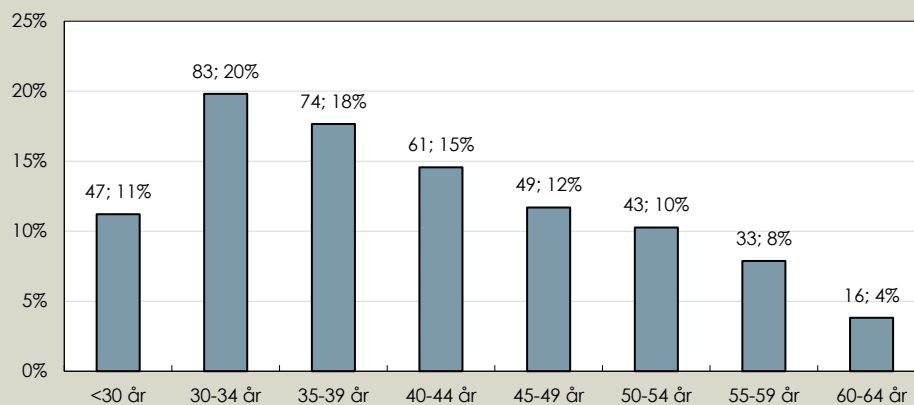
Källa: Socialstyrelsen

Figur 105 visar att den enskilt största åldersgruppen 2019 var 30–34-åringar. Därefter sjönk antalet sysselsatta per åldersgrupp. Medelåldern bland de sysselsatta var 42 år och 1,7 procent var 67 år eller äldre.

Figur 105. Sjukhusfysiker i olika åldersgrupper 2019

Antal och andel per åldersgrupp av alla sysselsatta inom hälso- och sjukvården

Andel

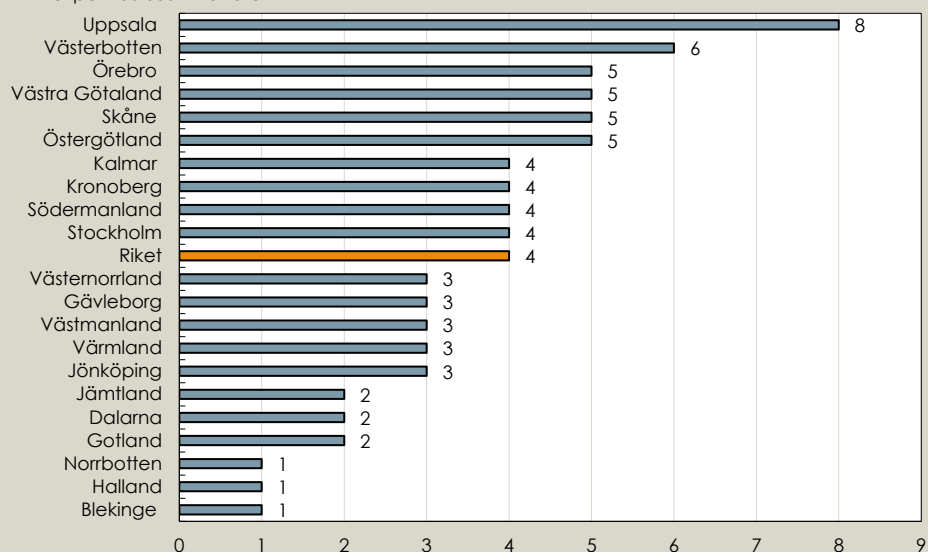
Källa: Socialstyrelsen

Uppsala län hade flest sysselsatta per 100 000 invånare 2019 (se figur 106). Sysselsättningsgraden bland sjukhusfysiker som var anställda i regioner 2019 var 91 procent.

Figur 106. Antal sjukhusfysiker per 100 000 invånare per län 2019

Legitimerade och sysselsatta inom hälso- och sjukvården

Antal per 100 000 invånare

Källa: Socialstyrelsen

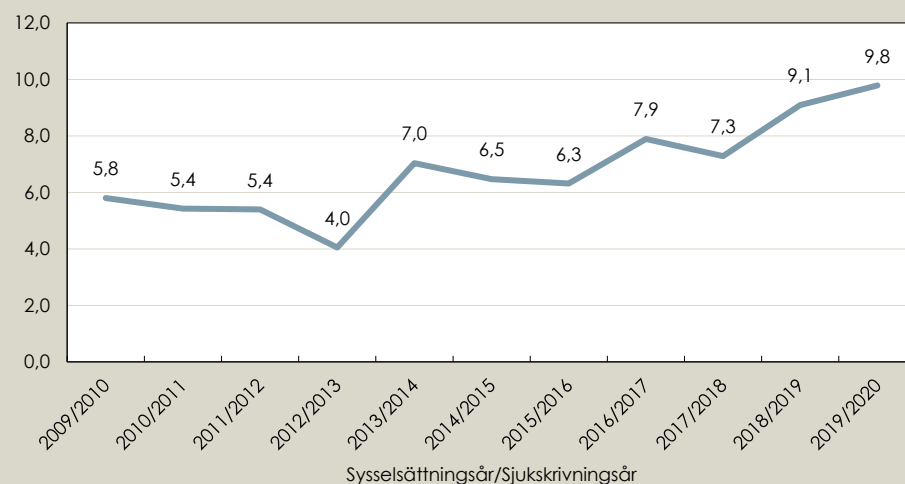
Sjukskrivningar bland sjukhusfysiker

Figur 107 visar att andelen av de legitimerade och sysselsatta sjukhusfysikerna i hälso- och sjukvården som någon gång under året hade ett sjukdomsfall som nådde Försäkringskassan varierade mellan 5,8 och 9,8 procent mellan åren 2009/2010 och 2019/2020.

Figur 107. Andel legitimerade och sysselsatta sjukhusfysiker med sjukfall som når Försäkringskassan

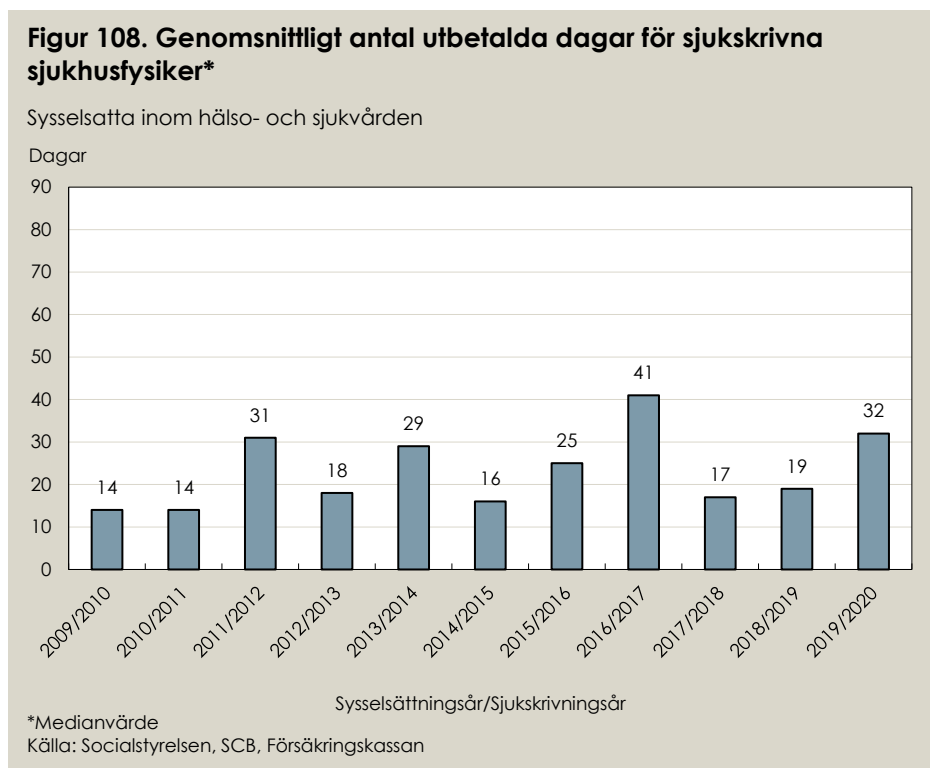
Sysselsatta inom hälso- och sjukvården

Andel (%)

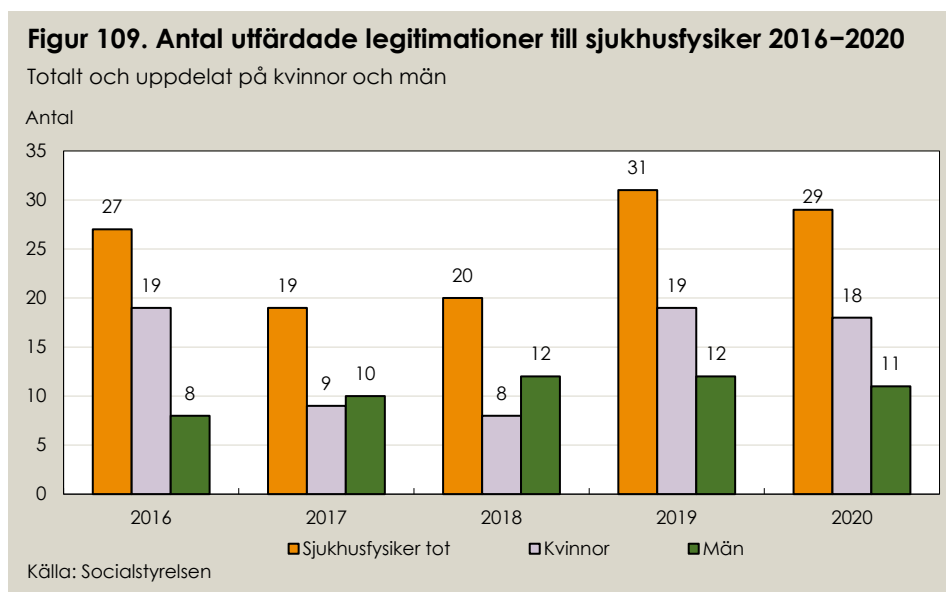
Källa: Socialstyrelsen, SCB, Försäkringskassan

Figur 108 visar att det genomsnittliga antalet dagar som legitimerade och sysselsatta sjukhusfysiker fick utbetald ersättning på grund av sjukskrivning varierade mellan 14 och 32 dagar för sysselsatta mellan 2009 och 2019.

Fler utfärdade legitimationer efter period av minskning

Antalet årligen utfärdade legitimationer till sjukhusfysiker har ökat med sju procent från 2016 till 2020, vilket motsvarade två legitimationer. Fördelningen mellan kvinnor och män har varierat över tid (se figur 109).

Söktrycket höstterminen 2021 var 0,9 behöriga förstahandssökande per antagen. I genomsnitt tog 33 procent av nybörjarna läsåren 2009/10–2015/16 ut en sjukhusfysikerexamen inom åtta år (fem års nominell studietid + tre år). Andelen var högre bland kvinnor (41 procent) än män (34 procent).

Sjuksköterska

Tillgång

2019

- Knappt 130 000 legitimerade och sysselsatta (grund- och specialistutbildade).
- Knappt 113 000 inom hälso- och sjukvården, varav 88 % kvinnor och 12 % män, 82 % i offentlig sektor och 18 % i privat sektor.
- 4,2 % av sysselsatta i hälso- och sjukvården var 67 år eller äldre.
- Högst antal sysselsatta per 100 000 invånare i Västerbottens län.
- Norrbottens län hade flest sjuksköterskor i förhållande till läkare (mer än 4 gånger så många).
- Enligt SKR var knappt 74 000 grund- och specialistutbildade sjuksköterskor anställda i regionerna och drygt 18 000 i kommunerna 2019.

2014–2018

- Antalet sysselsatta i hälso- och sjukvården per 100 000 invånare minskade med 2 %.
- Antalet sysselsatta minskade med 3 % i offentlig sektor men ökade med 6 % i privat sektor.

Legitimationer, examina och söktryck

- 2020 utfärdades 4 944 sjuksköterskelegitimationer, varav 91 % till utbildade i Sverige, 6 % inom EU eller EES och 3 % utanför EU eller EES.
- 2,2 behöriga förstahandssökande per antagen ht 2021.

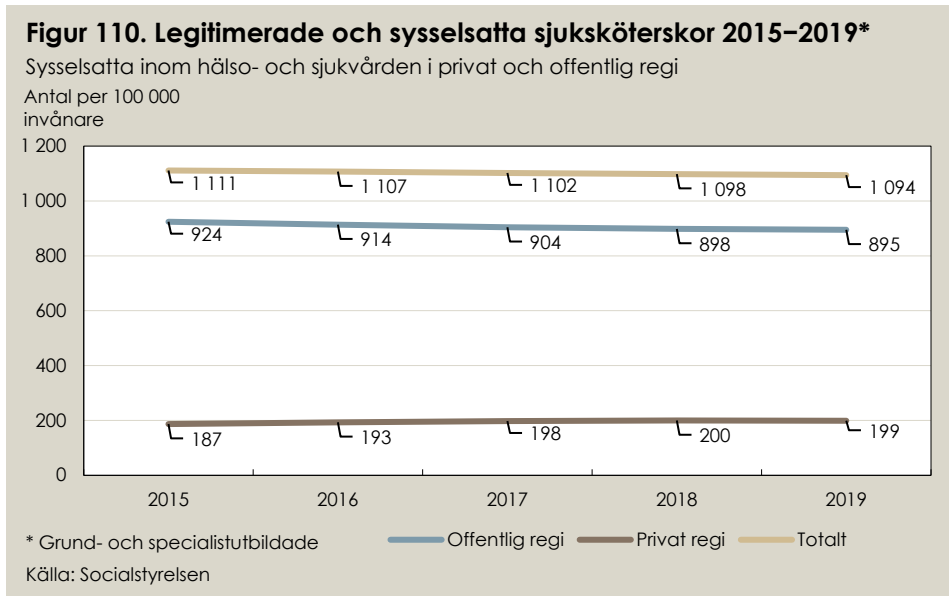
Efterfrågan

- 18 av 21 regioner bedömer att det är brist på grundutbildade sjuksköterskor och 3 regioner redovisar balans mellan tillgång och efterfrågan*.
- Av de 234 som uppgav att de hade sjuksköterskor anställda rapporterade 6 % att de hade överskott, 62 % om att de hade brist och 31 % om balans i tillgång och efterfrågan.
- 100 procent av kommunerna uppgav att de råder brist på sjuksköterskor.
- Enligt SCB bedömde knappt 70 % av arbetsgivarna att det var brist på nyexaminerade och drygt 80 % uppgav att det var brist på erfarna sjuksköterskor.
- Svensk sjuksköterskeförening bedömer att arbetsmarknaden är god för sjuksköterskor. Enligt Vårdförbundet är det svårt för att rekrytera sjuksköterskor, både erfarna och nyexaminerade.

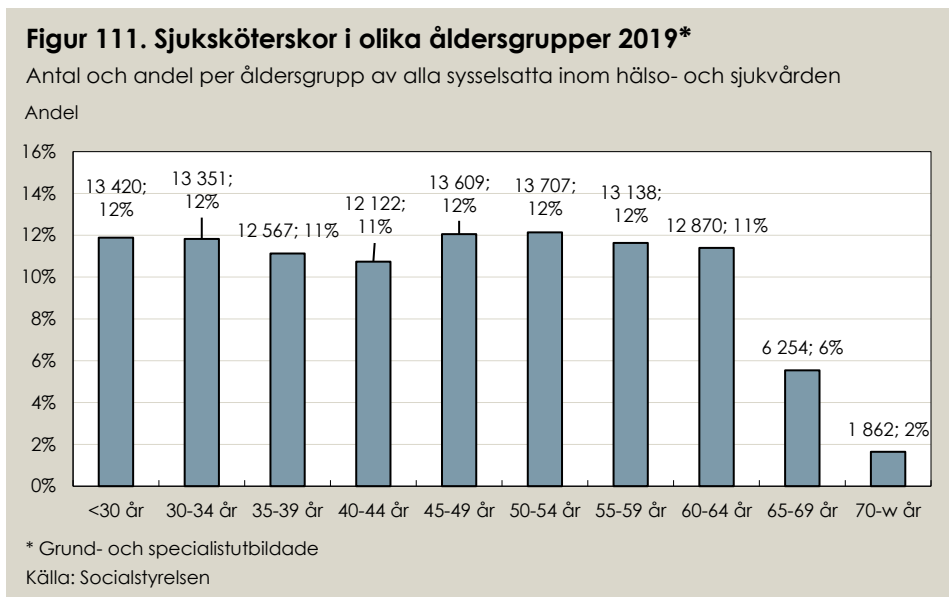
* Regionerna Dalarna, Region Jönköpings län och Region Västmanland

Fler sjuksköterskor i privat sektor relativt befolkningen

Figur 110 visar antalet legitimerade sjuksköterskor sysselsatta inom hälso- och sjukvården per 100 000 invånare från 2015 till 2019. Antalet sysselsatta minskade med en procent i förhållande till befolkningen. Antalet sysselsatta minskade i offentlig sektor medan det ökade i den privata.

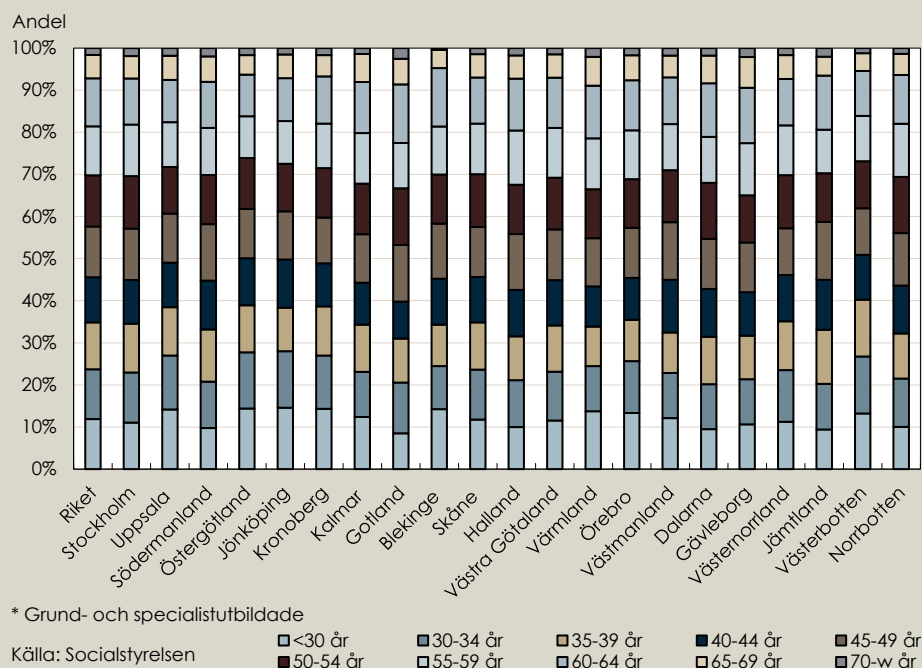

Figur 111 visar att antalet sysselsatta per åldersgrupp var relativt jämnt fördelat, utom för de två minsta åldersgrupperna som utgjordes av de som var 65 år och äldre. Åldersfördelningen bland sysselsatta sjuksköterskor i de olika länen var relativt lik den på nationell nivå (se figur 112). Medelåldern bland de sysselsatta 2019 var 46 år och 4,2 procent var 67 år eller äldre.

Figur 112. Åldersfördelning bland sjuksköterskor i riket och länen 2019

Legitimerade och sysselsatta inom hälso- och sjukvården

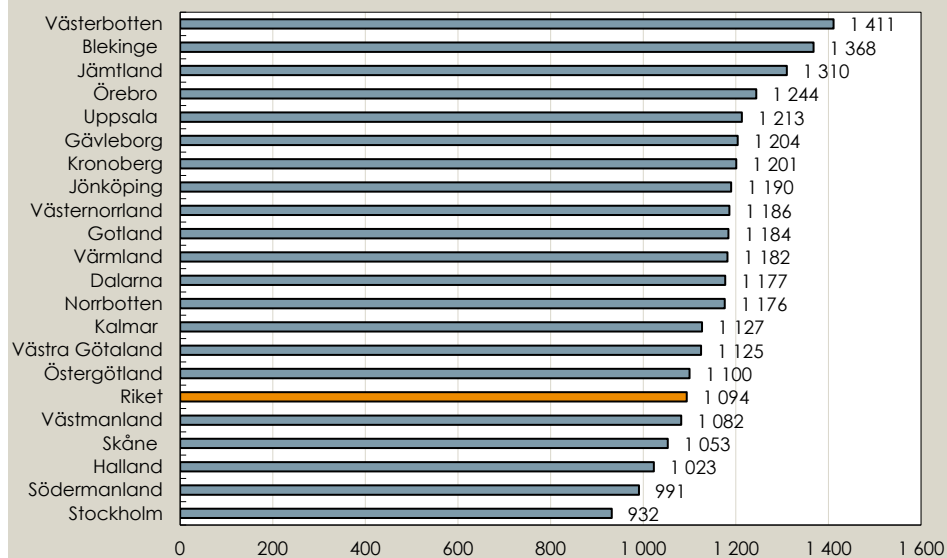

Västerbottens län hade flest sysselsatta per 100 000 invånare (se figur 113).

Figur 113. Antal sjuksköterskor per 100 000 invånare per län 2019

Legitimerade och sysselsatta inom hälso- och sjukvården

Antal per 100 000 invånare

Sjuksköterskor i regioner och kommuner

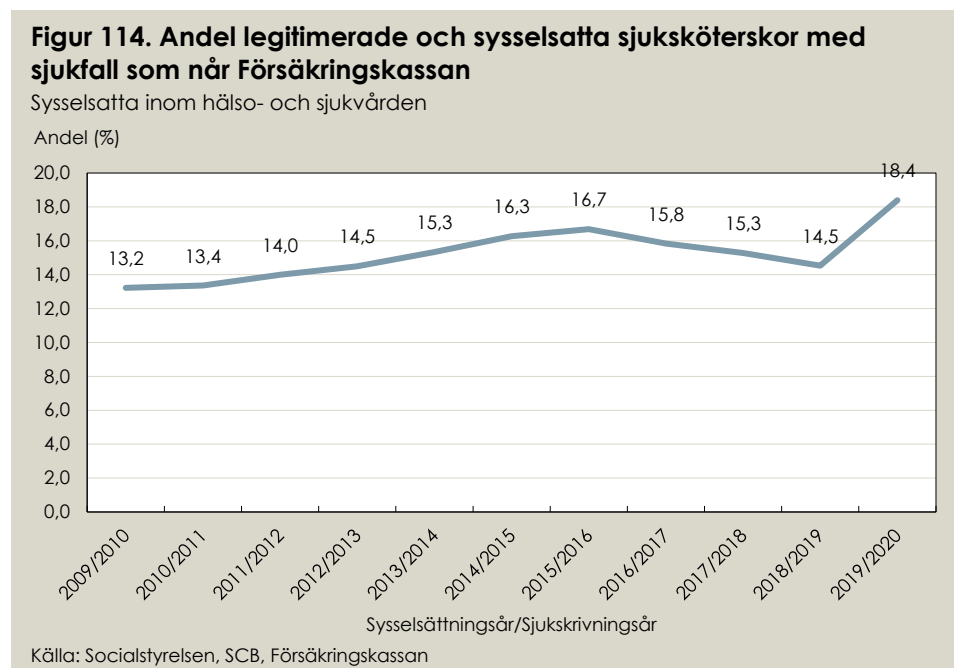
Av cirka 74 000 grund- och specialistutbildade sjuksköterskor som 2019 var anställda i regionerna var knappt 10 000 verksamma inom anesthesi, intensiv- eller operationssjukvård, knappt 2 500 var ambulanssjuksköterskor och 3 200 verksamma inom barn- och ungdomssjukvård. Drygt 4 600 var distriktssköterskor och 3 300 var verksamma inom psykiatri. Av drygt 18 100 sjuksköterskor som 2019 var anställda i kommunerna var knappt 9 000 verksamma inom funktionsnedsättning och äldreomsorg, drygt 3 400 var skolsköterskor och drygt 1 800 var distriktssköterskor.

Sysselsättningsgraden bland grund- och specialistutbildade sjuksköterskor anställda i regionerna 2019 var 91 procent (95 procent inom ambulanssjukvård, 92 procent inom intensivsjukvård och inom psykiatri, 91 procent inom anesthesi- och operationssjukvård och 88 procent bland distriktssköterskor och inom barn- och ungdomssjukvård).

Sysselsättningsgraden bland kommunalt anställda grund- och specialistutbildade sjuksköterskor 2019 var 84 procent (88 procent för skolsköterskor, 84 procent för distriktssköterskor och 82 procent inom funktionsnedsättning och äldreomsorg).

Sjukskrivningar bland sjuksköterskor

Figur 114 visar att andelen av de legitimerade och sysselsatta sjuksköterskorna i hälso- och sjukvården som någon gång under året hade ett sjukdomsfall som nådde Försäkringskassan varierade mellan 13,2 och 18,4 procent mellan åren 2009/2010 och 2019/2020.

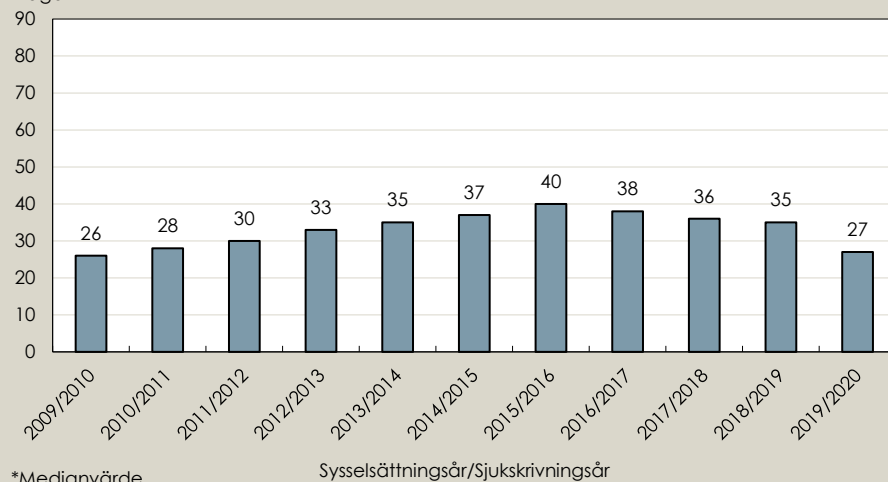
Figur 115 visar att det genomsnittliga antalet dagar som legitimerade och sysselsatta sjuksköterskor fick utbetald ersättning på grund av sjukskrivning varierade mellan 26 och 27 dagar för sysselsatta mellan 2009 och 2019.

Figur 115. Genomsnittligt antal utbetalda dagar för sjukskrivna sjuksköterskor*

Sysselsatta inom hälso- och sjukvården

Dagar

*Medianvärde

Sysselsättningsår/Sjukskrivningsår

Källa: Socialstyrelsen, SCB, Försäkringskassan

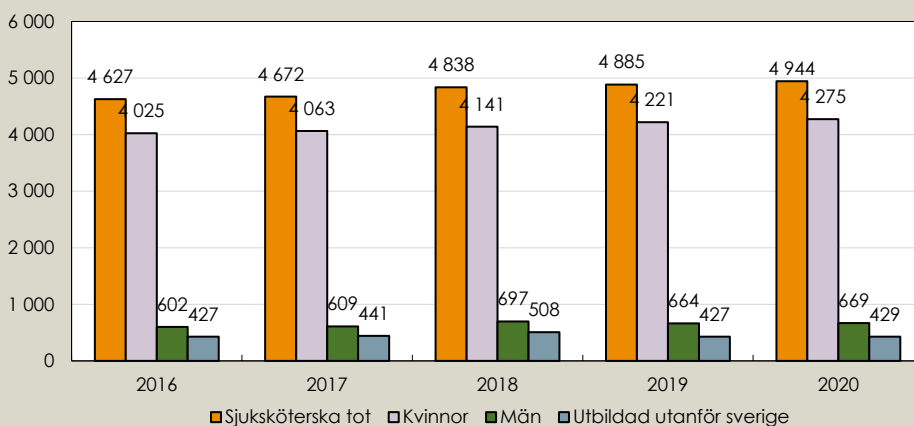
Ökat antal utfärdade legitimationer över tid

Antalet årligen utfärdade legitimationer till sjuksköterskor har varit relativt jämnt över tid men ökade med 7 procent 2016–2020. Majoriteten utfärdades till kvinnor (se figur 116).

Figur 116. Antal utfärdade legitimationer till sjuksköterskor 2016–2020

Totalt och uppdelat på kvinnor och män samt antalet av det totala antalet som utbildat sig utanför Sverige

Antal

Källa: Socialstyrelsen

Söktrycket höstterminen 2021 var 2,2 behöriga förstahandssökande per antagen. I genomsnitt tog 74 procent av nybörjarna läsåren 2009/10–2015/16 ut en sjuksköterskeexamen inom sex år (tre års nominell studietid + tre år). Andelen var högre bland kvinnor (77 procent) än bland män (62 procent).

Regionerna efterfrågar erfarna grundutbildade sjuksköterskor

18 av 21 regioner bedömer att de har brist på sjuksköterskor. 15 regioner uppgav att brist på utbildade sjuksköterskor som en orsak till brist. 13 regioner menade att för få utbildade var orsaken till brist och 10 regioner uppgav pensionsavgångar som en viktig anledning till brist. Regionerna uppgav att löneläget, ung personal som är rörlig på arbetsmarknaden och utbildningstjänstgöring av specialistsjuksköterskor också bidrog till brist.

Svensk sjuksköterskeförening och Vårdförbundet bedömer att det är brist på sjuksköterskor

Svensk sjuksköterskeförening²⁶ bedömer att arbetsmarknaden är god för grund- och specialistutbildade sjuksköterskor. Föreningen menar att befolkningsutvecklingen med fler multisjuka äldre och en ökad psykisk ohälsa kräver att det finns välutbildade sjuksköterskor. Svensk sjuksköterskeförening betonar vikten av att sjuksköterskors kompetens tillvaratas, att det sker en god introduktion till yrkeslivet, exempelvis genom ett kliniskt basår, samt en kontinuerlig professionell utveckling genom hela yrkeslivet.

Vårdförbundet²⁷ bedömer att lönenivåer och en pressad arbetsmiljö förklarar varför arbetsgivare uppger att det är svårt att rekrytera erfarna och ny-examinerade sjuksköterskor. Enligt förbundet finns ett stort rekryteringsbehov av sjuksköterskor i kommunerna i samband med pensionsavgångar och omställningen från specialistvård till primärvård.

---

²⁶ En partipolitisk obunden professionsförening.

²⁷ Vårdförbundet är ett yrkes- och fackförbund.

Specialistsjuksköterska

Tillgång

2019

- Drygt 57 000 sysselsatta.
- Drygt 49 000 inom hälso- och sjukvården, varav 88 % kvinnor och 12 % män, 81 % i offentlig sektor och 19 % i privat sektor.
- 7,3 % av de sysselsatta i hälso- och sjukvården var 67 år eller äldre.
- Högst antal sysselsatta per 100 000 invånare i Jämtlands och Västerbottens län.
- Flest med inriktningen distriktssjuksköterska, både i absoluta tal och relativt befolkningen följt av specialistsjuksköterska i anestesisjukvård och/eller intensivvård.

2015–2019

- Antalet sysselsatta i hälso- och sjukvården per 100 000 invånare minskade med 4 %.
- Antalet sysselsatta minskade med 5 % i offentlig sektor men ökade med 2 % i privat sektor.

Legitimationer, examina och söktryck

- 2,2 behöriga förstahandssökande per antagen ht 2021.

Efterfrågan

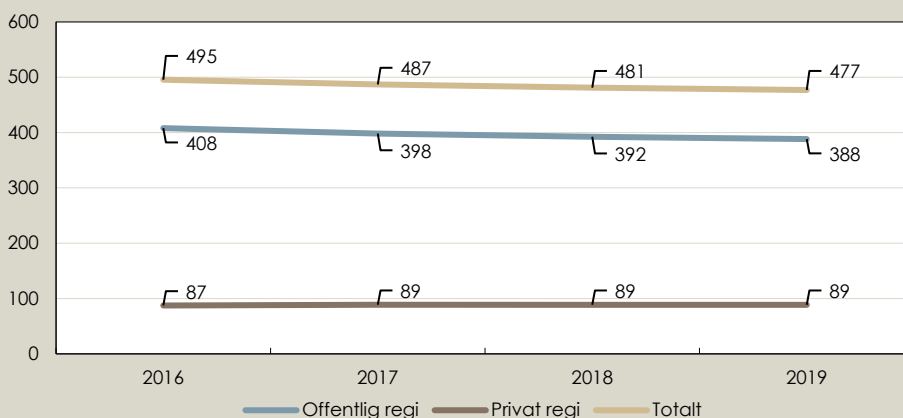
- 21 av 21 regioner rapporterar brist på specialistsjuksköterskor.
- 19 regioner rapporterade om brist på specialister inom operations-sjukvård, anestesisjukvård och/eller intensivvård
- 14 regioner rapporterade om brist på distriktssjuksköterskor och 10 regioner rapporterade om brist på specialister inom psykiatrisk vård.
- Av de 217 kommer som uppgav att de hade sjuksköterskor anställda uppgav 80 % att de hade brist och 20 % att de hade balans mellan tillgång och efterfrågan.
- Enligt SCB bedömde en stor andel av arbetsgivarna att det var brist på nyexaminerade respektive erfarna inom flera olika specialistsjuksköterskeinriktningar: Distriktssköterska (79 % och 87 %) Psykiatrisk vård (82 % och 96 %) Anestesi/intensivvård/operation (87 %) Barn- och ungdom (58 % och 64 %).
- Svensk sjuksköterskeförening bedömer att det är stor brist på specialistsjuksköterskekompetens, särskilt inom vård av äldre, onkologi och psykiatri.

Färre specialistsjuksköterskor över tid

Figur 117 visar antalet specialistsjuksköterskor sysselsatta inom hälso- och sjukvården per 100 000 invånare från 2015–2019. Antalet sysselsatta minskade med fyra procent i förhållande till befolkningen. Antalet sysselsatta minskade i offentlig sektor medan det ökade i den privata.

Figur 117. Sysselsatta specialistsjuksköterskor 2016–2019

Sysselsatta inom hälso- och sjukvården i privat och offentlig regi
Antal per 100 000
invånare

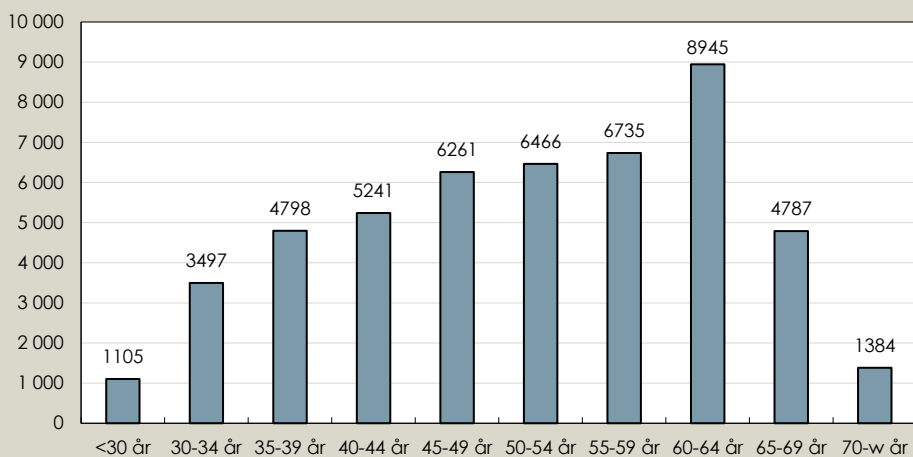

Källa: Socialstyrelsen

Figur 118 visar att antalet sysselsatta specialistsjuksköterskor 2019 ökade för varje åldersgrupp upp till den enskilt största åldersgruppen, 60–64-åringar. Medelåldern bland de sysselsatta 2019 var 51 år och 7,3 procent var 67 år eller äldre.

Figur 118. Antal specialistsjuksköterskor i olika åldersgrupper 2019

Legitimerade och sysselsatta inom hälso- och sjukvården

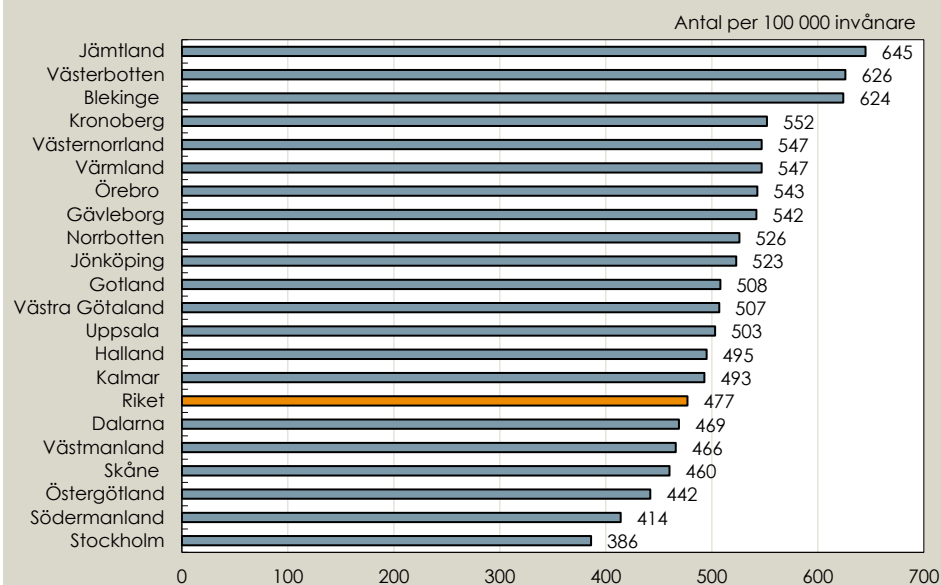

Källa: Socialstyrelsen

Jämtlands och Västerbottens län hade flest specialistsjuksköterskor per 100 000 invånare 2019 (se figur 119).

Figur 119. Antal specialistsjuksköterskor per 100 000 invånare per län

Sysselsatta inom hälso- och sjukvården

Källa: Socialstyrelsen

Distriktssjuksköterskor den största inriktningen

Bland sysselsatta specialistsjuksköterskor 2019 var flest verksamma som distriktssjuksköterskor, både i absoluta tal och sett till antalet per 100 000 invånare. Antalet distriktssjuksköterskor minskade dock med fyra procent från 2016 till 2019. Under samma period minskade antalet sysselsatta per 100 000 invånare i de flesta inriktningarna. En ökning skedde endast för ambulanssjukvård, hälso- och sjukvård för barn och unga, vård av äldre och annan specialisering.²⁸

Kvinnor i majoritet bland de examinerade

Söktrycket höstterminen 2021 var 2,2 behöriga förstahandssökande per antagen. I genomsnitt tog 81 procent av nybörjarna läsåren 2009/10–2015/16 ut en specialistsjuksköterskeexamen inom 4–4,5 år (1–1,5 års nominell studietid + 3 år). Andelen var högre bland kvinnor (81 procent) än bland män (80 procent).

Alla regioner har brist på specialistsjuksköterskor

Brist på specialistsjuksköterskor har identifierats som nationell av regioner och fack- och yrkesorganisationer under längre tid, även om graden av personalbristsituationer varierar inom olika specialiteter och geografiska områden. Bristen uppges omfatta både nyutbildad och erfarna specialistsjuksköterskor. Samtliga regioner uppgav att för få utbildade specialistsjuksköterskor var en orsak till personalbrist. Konkurrens mellan arbetsgivare angav 14 regioner som ett skäl till brist, vilket försvårar både rekrytering och förutsättningarna för att behålla personal. Pensionsavgångar rapporterade 12 regioner som bidragande orsak till bristande tillgång till specialistsjuksköterskor. De flesta

²⁸ Inkluderar specialistutbildningar i akutsjukvård, ögonsjukvård, företagshälsovård, hjärtsjukvård och diabetesvård.

uppgav att de hade brist på distriktssjuksköterskor och specialistsjuksköterskor inom intensivvård, operation, barn och unga, och psykiatri.

Svensk sjuksköterskeförening betonar vikten av specialistkompetens hos sjuksköterskor

Enligt Svensk sjuksköterskeförening²⁹ är bristen på specialistsjuksköterskors kompetens stor, särskilt inom vård av äldre, onkologi och psykiatri. Föreningen menar att det är en utmaning att garantera en god, säker och trygg vård samtidigt som avancerade medicinsktekniska metoder och komplexa vårdprocesser introduceras i snabb takt. Föreningen bedömer att specialist-sjuksköterskor fyller en viktig funktion i en komplex vård. Föreningen uppger att lärosätenas uppdrag att utbilda ett stort antal specialistsjuksköterskor utmanas av att det är svårt att hitta utbildningsplatser med adekvat handledar-kompetens. Svensk sjuksköterskeförening menar att det, utöver specialistut-bildning, också finns behov av avancerad specialistsjuksköterska.

Enligt Vårdförbundet³⁰ saknas tydliga incitament för sjuksköterskor att vidareutbilda sig, om inte arbetsgivaren kan garantera att specialistutbildningen medför ett ökat ansvar och en högre lön.

---

²⁹ En partipolitisk obunden professionsförening.

³⁰ Vårdförbundet är ett yrkes- och fackförbund.

Tandhygienist

Tillgång

2019

- Drygt 5 200 legitimerade och sysselsatta.
- Drygt 4 400 inom hälso- och sjukvården, varav 96 % kvinnor och 4 % män, 56 % i offentlig sektor och 44 % i privat sektor.
- 2,1 % av sysselsatta i hälso- och sjukvården var 67 år eller äldre.
- Samtliga län utom Värmlands och Gävleborgs hade fler tandläkare än tandhygienister.
- Stockholms län hade flest tandläkare i förhållande till tandhygienister (2,4 gånger så många).
- Högst antal sysselsatta per 100 000 invånare i Värmlands län.
- Drygt 2 300 regionanställda tandhygienister 2019, enligt SKR.

2015–2019

- Antalet sysselsatta i hälso- och sjukvården per 100 000 invånare ökade med 1 %.
- Antalet sysselsatta minskade med 2 % i offentlig sektor men ökade med 4 % i privat sektor.

Legitimationer, examina och söktryck

- 2020 utfärdades 175 tandhygienistlegitimationer, varav 94 % till utbildade i Sverige och 5 % inom EU eller ESS.
- Läsåret 2019/2020 avlade 154 personer tandhygienistexamen.
- 2,7 behöriga förstahandssökande per antagen ht 2020.

Efterfrågan

- 17 av de 18 regioner som hade tandhygienister anställda i sina verksamheter rapporterade om brist. Region Skåne var den enda regionen som uppgav att de hade balans i tillgång och efterfrågan.
- Enligt SCB bedömde 65 % av arbetsgivarna att det var brist på nyexaminerade och knappt 90 % uppgav att de var brist på erfarna.
- Sveriges Tandhygienistförening bedömer att det är brist på yrkeserfarna tandhygienister, men att tillgången på nyexaminerade kan vara högre i storstäderna. Efterfrågan bedöms kvarstå på sikt.

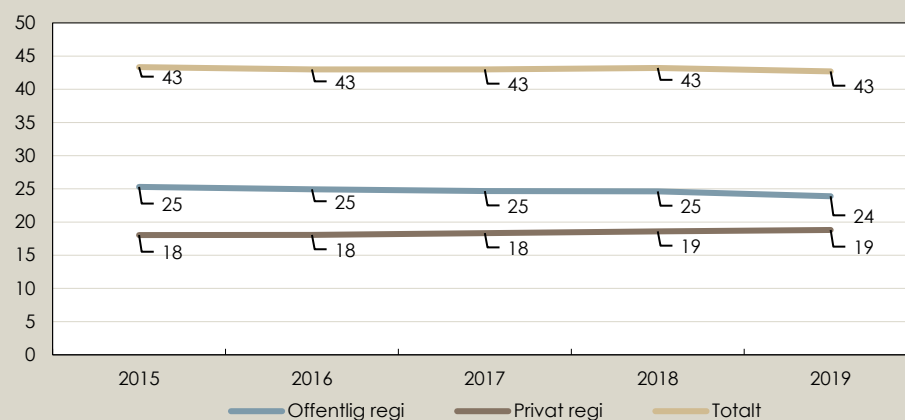
Jämn tillgång på tandhygienister över tid

Figur 120 visar antalet legitimerade tandhygienister sysselsatta inom hälso- och sjukvården per 100 000 invånare från 2015 till 2019. Antalet sysselsatta ökade låg på samma nivå under hela perioden i förhållande till befolkningen. Antalet minskade i offentlig sektor medan det ökade i den privata.

Figur 120. Legitimerade och sysselsatta tandhygienister 2015–2019

Sysselsatta inom hälso- och sjukvården i privat och offentlig regi

Antal per 100 000
invånare

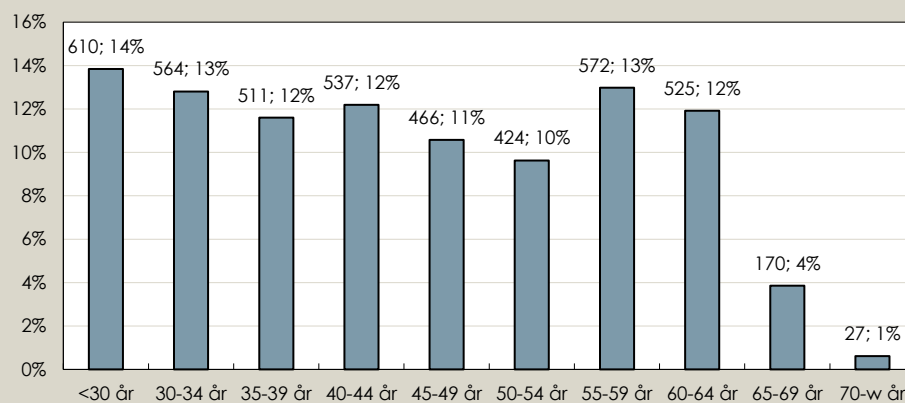
Källa: Socialstyrelsen

Figur 121 visar att antalet sysselsatta tandhygienister var relativt jämnt fördelat över åldersgrupperna upp till 64 år. Medelåldern bland de sysselsatta var 46 år och 2,1 procent var 67 år eller äldre.

Figur 121. Tandhygienister i olika åldersgrupper 2019

Antal och andel per åldersgrupp av alla sysselsatta inom hälso- och sjukvården

Andel

Källa: Socialstyrelsen

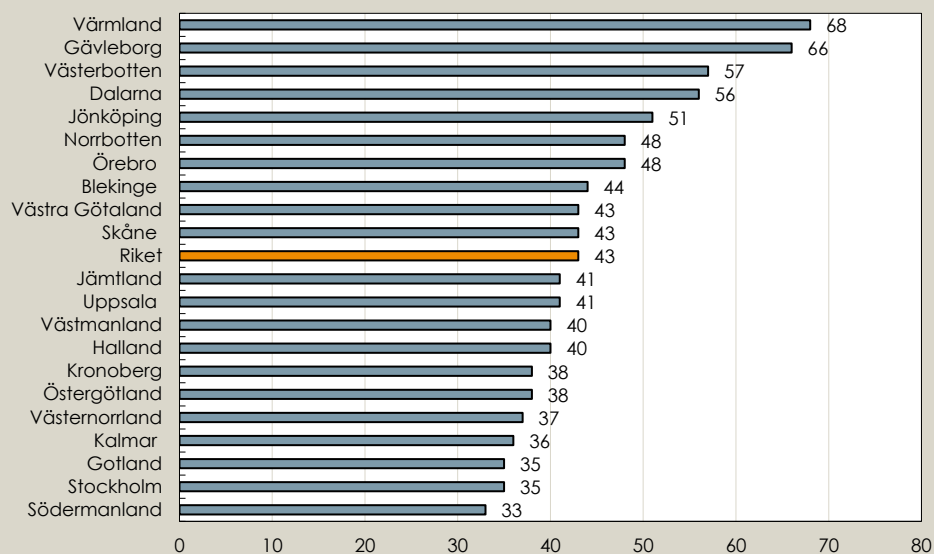
Värmlands län hade flest tandhygienister per 100 000 invånare 2019 (se figur 122). Sysselsättningsgraden bland tandhygienister som var anställda i regioner 2019 var 88 procent.

Figur 122. Antal tandhygienister per 100 000 invånare per län 2019

Legitimerade och sysselsatta inom hälso- och sjukvården

Antal per 100 000 invånare

Källa: Socialstyrelsen

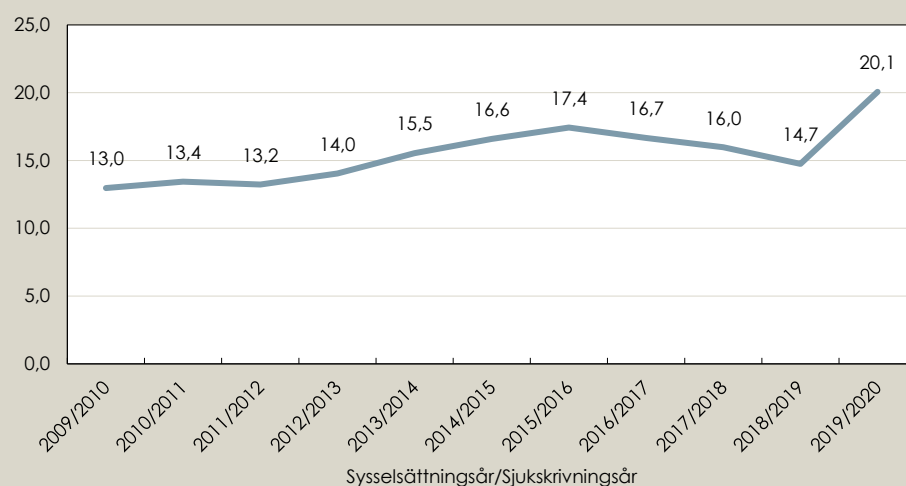
Sjukskrivningar bland tandhygienister

Figur 123 visar att andelen av de legitimerade och sysselsatta tandhygienisterna i hälso- och sjukvården som någon gång under året hade ett sjukdomsfall som nådde Försäkringskassan varierade mellan 13,0 och 20,1 procent mellan åren 2009/2010 och 2019/2020.

Figur 123. Andel legitimerade och sysselsatta tandhygienister med sjukfall som når Försäkringskassan

Sysselsatta inom hälso- och sjukvården

Andel (%)

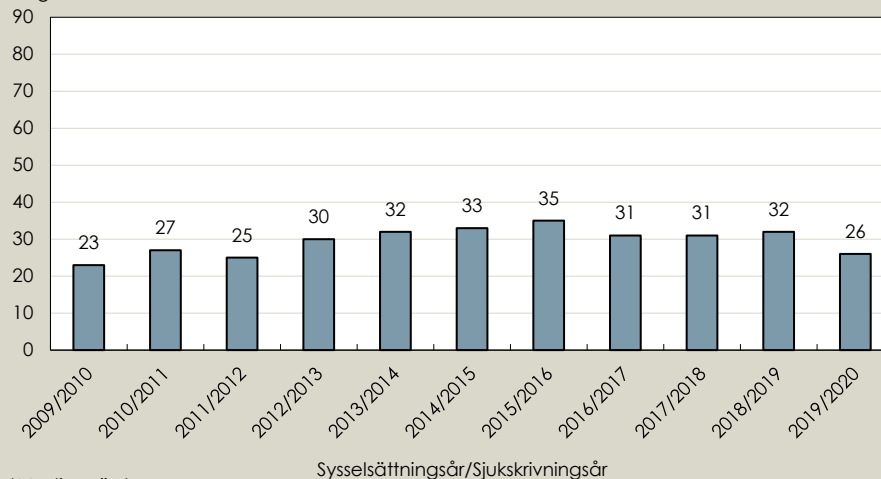
Källa: Socialstyrelsen, SCB, Försäkringskassan

Figur 124 visar att det genomsnittliga antalet dagar som legitimerade och sysselsatta tandhygienister fick utbetald ersättning på grund av sjukskrivning varierade mellan 23 och 26 dagar för sysselsatta mellan 2009 och 2019.

Figur 124. Genomsnittligt antal utbetalda dagar för sjukskrivna tandhygienister*

Sysselsatta inom hälso- och sjukvården

Dagar

*Medianvärde

Källa: Socialstyrelsen, SCB, Försäkringskassan

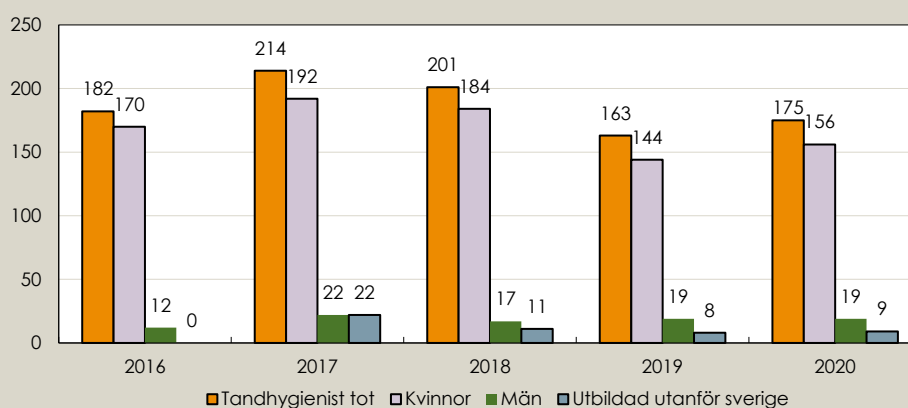
Minskat antal utfärdade legitimationer

Antalet årligen utfärdade legitimationer till tandhygienister minskade med fyra procent 2016–2020. Nästan alla legitimationer utfärdades till kvinnor (se figur 125).

Figur 125. Antal utfärdade legitimationer till tandhygienister 2016–2020

Totalt och uppdelat på kvinnor och män samt antalet av det totala antalet som utbildat sig utanför Sverige

Antal

Källa: Socialstyrelsen

Söktrycket höstterminen 2021 var 3,1 behöriga förstahandssökande per antagen. I genomsnitt tog 70 procent av nybörjarna läsåren 2009/10–2015/16 ut en tandhygienistexamen inom fem år (två års nominell studietid + tre år).

Majoriteten av regionerna rapporterar brist

17 av 18 regioner som rapporterade att de hade tandhygienister anställda i sina verksamheter uppgav att rådde brist. Region Skåne var den enda regionen som uppgav att de hade balans i tillgång och efterfrågan. 15 regioner rapporterade att personalbrist berodde på för få utbildade, 13 uppgav att personalbristen var orsakad av hög konkurrens från andra arbetsgivare och fem regioner uppgav pensionsavgångar som orsak till brist. Andra orsaker som regionerna angav var att utbildningen geografiskt låg för långt bort samt hård konkurrens från privata aktörer.

Sveriges Tandhygienistförening bedömer att det är brist på erfarna tandhygienister

Sveriges Tandhygienistförening³¹ bedömer att det finns regionala skillnader mellan balans och brist på nyexaminerade tandhygienister och att efterfrågan på yrkesgruppen kommer att öka. Föreningen bedömer att det är brist på tandhygienister med yrkeserfarenhet. Vidare menar de att konkurrensen om arbete är liten, även om den kan vara något större i storstäderna. Enligt föreningen kommer det att råda liten konkurrens om arbete även om fem år, både för nyexaminerade och yrkeserfarna tandhygienister. Föreningen anser att ett ökat behov från samhället, individens krav på hälsoinriktade och förebyggande tandvårdsinsatser samt pensionsavgångar bidrar till fortsatt hög efterfrågan på tandhygienister.

Föreningen betonar vikten av att det finns karriärvägar och möjlighet till kompetensutveckling, specialisering och forskning för tandhygienister.

---

³¹ Sveriges Tandhygienistförening är en del av SRAT som är ett fackligt förbund inom Saco.

Tandläkare

Tillgång

2019

- Drygt 9 000 legitimerade och sysselsatta.
- Drygt 8 000 inom hälso- och sjukvården, varav 58 % kvinnor och 42 % män, 53 % i offentlig sektor och 47 % i privat sektor.
- 5,9 % av sysselsatta i hälso- och sjukvården var 67 år eller äldre.
- Högst antal sysselsatta per 100 000 invånare i Västra Götalands och Stockholms län.
- Alla utom Värmlands och Gävleborgs län hade fler tandläkare än tandhygienister.
- Stockholms län hade flest tandläkare i förhållande till tandhygienister (2,4 gånger så många).
- Drygt 960 specialisttandläkare var sysselsatta inom hälso- och sjukvården 2019, de flesta inom ortodonti.
- Enligt SKR var knappt 4 300 tandläkare anställda i regionerna 2019.

2015–2019

- Antalet sysselsatta i hälso- och sjukvården per 100 000 invånare minskade med 4 %.
- Antalet sysselsatta minskade med 7 % i offentlig sektor och med 3 % i privat sektor.

Legitimationer, examina och söktryck

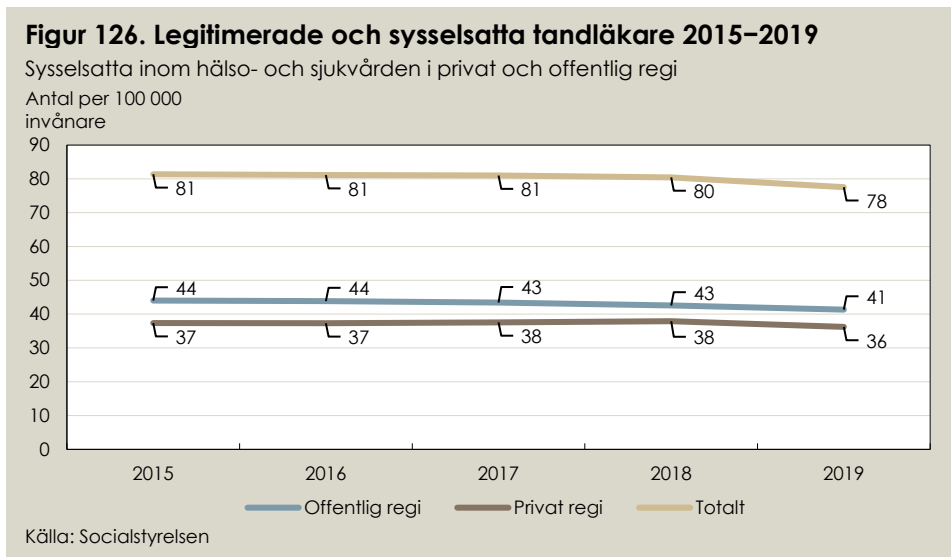
- 2020 utfärdades 440 tandläkarlegitimationer, varav 65 % till utbildade i Sverige, 21 % inom EU eller EES och 14 % utanför EU eller EES.
- 5,9 behöriga förstahandssökande per antagen ht 2021.
- Läsåret 2020/2021 studerade knappt 300 personer till tandläkare utomlands.

Efterfrågan

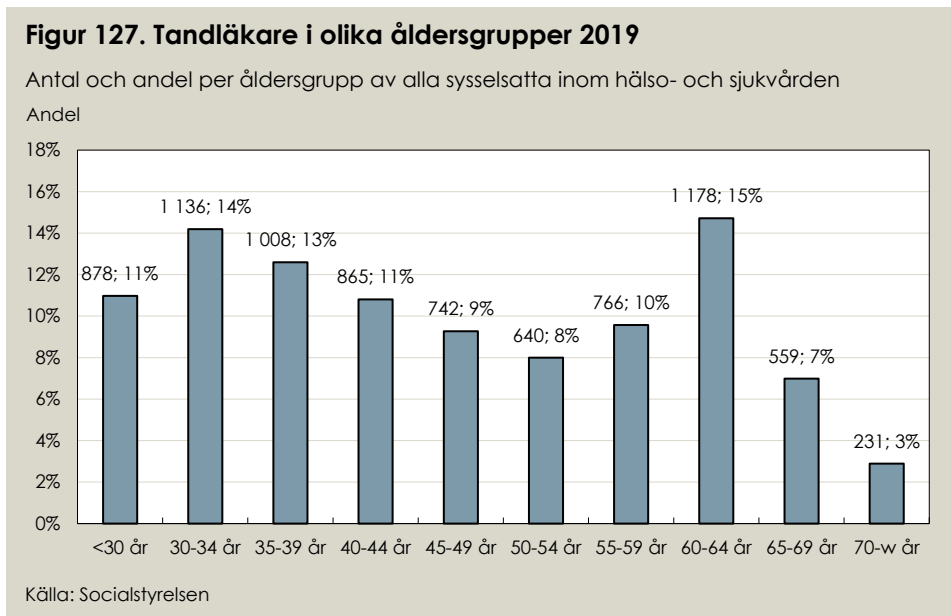
- 18 av de 20 regioner som har tandläkare anställda i sina verksamheter bedömde att det var brist och 2 regioner redovisade balans mellan tillgång och efterfrågan*.
  - Enligt SCB bedömde drygt 45 % av arbetsgivarna att det var brist på nyexaminerade och drygt 85 % uppgav att det var brist på erfarna.
  - Sveriges Tandläkarförbund bedömer att brist på erfarna tandläkare kommer att kvarstå på sikt, men att den varierar över landet.
- * Region Gävleborg och Region Västra Götaland rapporterar balans.

Mindre tillgång på tandläkare

Figur 126 visar antalet legitimerade tandläkare sysselsatta inom hälso- och sjukvården per 100 000 invånare från 2015 till 2019. Antalet sysselsatta minskade med fyra procent i förhållande till befolkningen. Antalet minskade i offentlig sektor medan det ökade i den privata.

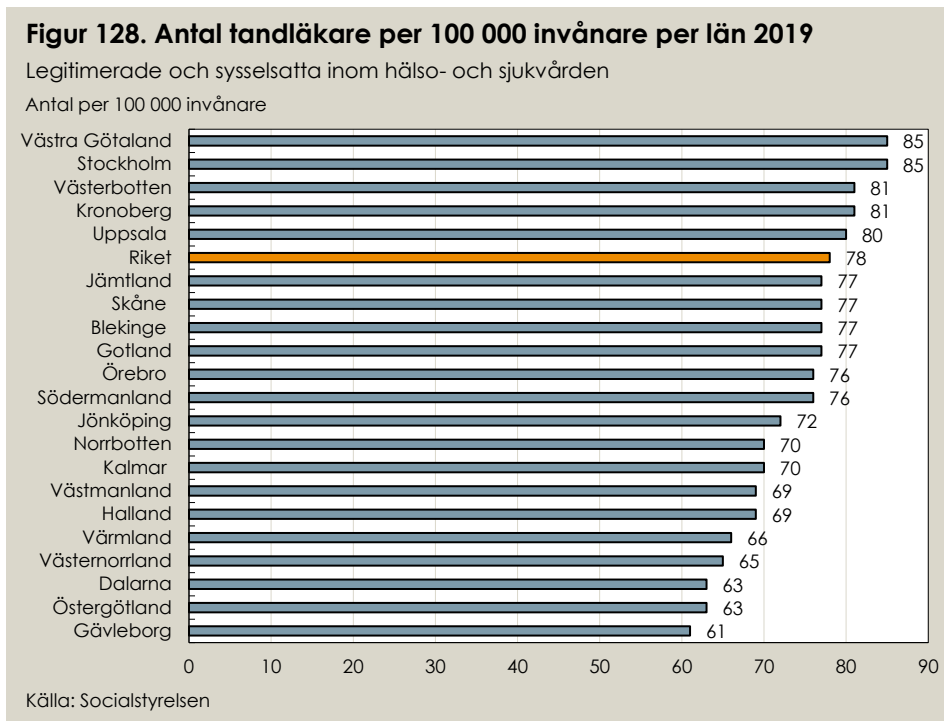

Figur 127 visar att antalet sysselsatta per åldersgrupp minskade mellan 30 och 54 års ålder. Därefter ökade antalet per åldersgrupp och den enskilt största åldersgruppen utgjordes av de mellan 60 och 64 år. Medelåldern bland de sysselsatta var 47 år och 6,2 procent var 67 år eller äldre.

Västra Götalands län hade flest tandläkare per 100 000 invånare (se figur 128). Enligt SKR sysselsatte regionerna knappt 4 300 tandläkare och drygt

200 som var under specialisttjänstgöring. Sysselsättningsgraden bland tandläkare som var anställda i regioner 2019 var 86 procent (93 procent för tandläkare under specialiseringstjänstgöring).

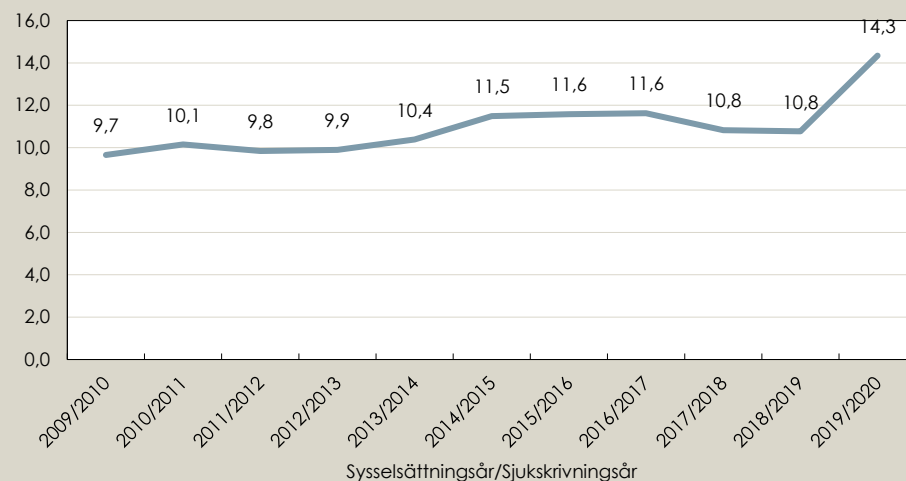
Sjukskrivningar bland tandläkare

Figur 129 visar att andelen av de legitimerade och sysselsatta tandläkarna i hälso- och sjukvården som någon gång under året hade ett sjukdomsfall som nådde Försäkringskassan varierade mellan 9,7 och 14,3 procent mellan åren 2009/2010 och 2019/2020.

Figur 129. Andel legitimerade och sysselsatta tandläkare med sjukfall som når Försäkringskassan

Sysselsatta inom hälso- och sjukvården

Andel (%)

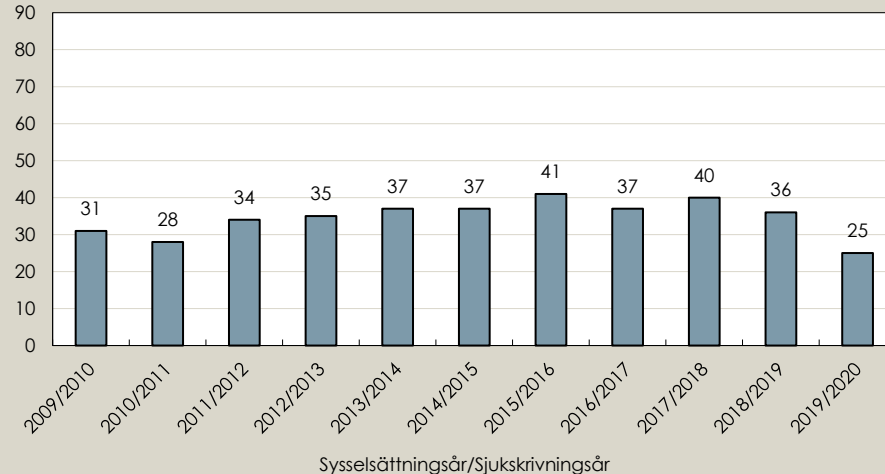
Källa: Socialstyrelsen, SCB, Försäkringskassan

Figur 130 visar att det genomsnittliga antalet dagar som legitimerade och sysselsatta tandläkare fick utbetald ersättning på grund av sjukskrivning varierade mellan 31 och 25 dagar för sysselsatta mellan 2009 och 2019.

Figur 130. Genomsnittligt antal utbetalda dagar för sjukskrivna tandläkare*

Sysselsatta inom hälso- och sjukvården

Dagar

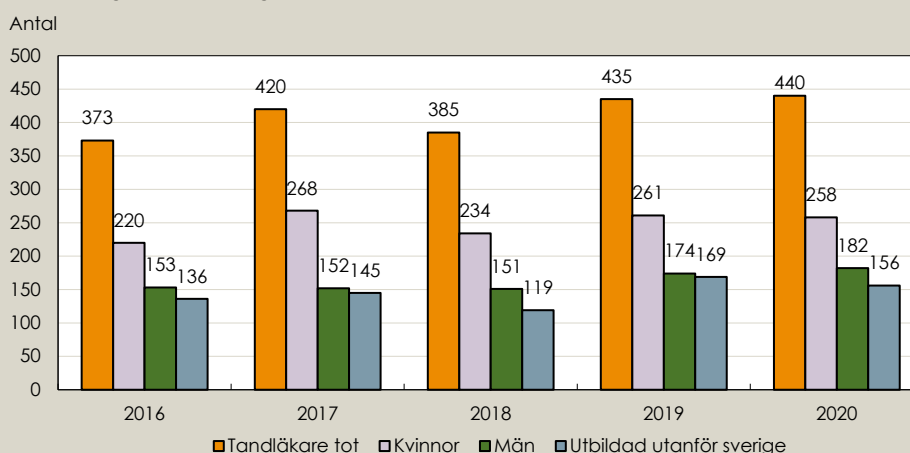
Källa: Socialstyrelsen, SCB, Försäkringskassan

Minskat antal utfärdade legitimationer

Antalet årligen utfärdade legitimationer till tandläkare ökade med 18 procent 2016–2020. Andelen utfärdade legitimationer till utlandsstuderande låg på samma nivå 2016–2020 (se figur 131).

Figur 131. Antal utfärdade legitimationer till tandläkare 2016–2020

Totalt och uppdelat på kvinnor och män samt antalet av det totala antalet som utbildat sig utanför Sverige

Söktrycket höstterminen 2020 var 4,0 behöriga förstahandssökande per antagen. I genomsnitt tog 79 procent av nybörjarna läsåren 2009/10–2015/16 ut en tandläkarexamen inom åtta år (fem års nominell studietid + tre år). Andelen var högre bland kvinnor (72 procent) än män (77 procent). Läsåret 2019/2020 studerade drygt 300 till tandläkare utomlands med studiemedel från CSN, de flesta i Riga, Lettland och i Kaunas, Litauen.

Många regioner har brist på tandläkare

18 av de 20 regioner rapporterade om att det rådde brist på tandläkare i sina verksamheter. Två regioner uppgav att de hade balans i tillgång och efterfrågan. 17 uppgav att personalbristen var orsakad av hög konkurrens från andra arbetsgivare. 14 regioner rapporterade att personalbristen berodde på för få utbildade och åtta regioner uppgav pensionsavgångar som orsak till brist. Andra orsaker som regionerna angav var brist på specialistläkare, att utbildningen geografiskt låg för långt bort samt hård konkurrens från privata aktörer.

Sveriges Tandläkarförbund bedömer att det främst i glesbygden är brist på tandläkare

Sveriges Tandläkarförbund³² bedömer att det finns ungefär lika många nyexaminerade tandläkare som det finns arbete. Enligt förbundet präglas arbetsmarknaden av stora regionala variationer och det är lättare att få arbete utanför större städer och utbildningsorterna³³. Förbundet uppskattar att det finns för få yrkeserfarna tandläkare i förhållande till efterfrågan men även erfarna tandläkare kan i bland konkurrera om tjänsterna på en del platser i landet.

Sveriges Tandläkarförbund bedömer att efterfrågan på tandvård fortsatt kommer att vara hög, samtidigt som tillväxttakten av tandläkare bedöms

³² Sveriges Tandläkarförbund är ett fackligt förbund inom Saco.

³³ Tandläkarutbildning i Sverige finns i Malmö, Stockholm, Göteborg och Umeå.

ligga kvar på samma nivå. En utmaning på sikt är tillgången på tandläkare som kan undervisa på landets tandläkarutbildningar, då medelåldern är hög och pensionsavgångar är att vänta. Med färre lärare på landets tandläkarutbildningar riskeras kvaliteten på landets utbildningar att försämrats och/eller att färre tandläkare kan utbildas.

Förbundet anser även att de regionala skillnaderna kommer att kvarstå. De har svårt att beräkna när tandläkare går i pension, eftersom inte alla gör det vid 65 års ålder. Dock hänvisar förbundet till Socialstyrelsens tillgångsdata som visar att många tandläkare hör till åldersgrupper närmare 65 år. Förbundet menar även att konsekvenserna av konjunktursvängningar påverkar behovet av tandvård, exempelvis förväntas en konjunkturedgång minska efterfrågan på estetisk tandvård. Enligt förbundet riskerar en hög medelålder och stundande pensionsavgångar även att påverka tillgången på tandläkare som kan undervisa på utbildningarna.

Referenser

SFS 2021:2739 patientsäkerhetslag (2010:659) [Elektronisk resurs].